

Tanya's BEAUTY SALOON
 THREADING/WAXING, FACIAL (MEN & WOMEN)
 ANTI-AGING FACIAL, BLEACH, HAIR CUT, COLOR AND STYLE

40-39-75ST. JACKSON HEIGHTS, NY 11373. PH: 718-478-9009
 137-40 JAMAICA AVENUE, JAMAICA, NY 11435 PH: 718-297-1019
 85-03 ROOSEVELT AVENUE JACKSON HEIGHTS, NY 11373. PH: 718-205-7832

Ad Space Available
Call: 847-359-0746

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

Fifteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ **Price 50¢** Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 15, Issue 15, April 12, 2014 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਭਾਜਪਾ ਅਸਲੀ ਰੰਗ 'ਚ

ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਮੁੜ ਪੈਰਵੀ

ਹਰ ਪਾਸੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਲੰਮੀ ਦੁਬਿਧਾ ਮਗਰੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਖਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੁਤਵ ਪੱਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕਾਫੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਹੀ ਲਏ। ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਵਾਰ ਹਿੰਦੁਤਵ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰੋਅ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ 'ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ' ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਆਏ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਲਈ ਕਰਾਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ, ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਤੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਹਿੰਦੁਤਵ ਮੁੱਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਬਣੇ। 'ਕਲਚਰਲ ਹੈਰੀਟੇਜ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਦੁਬਿਧਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਵਰਗੇ ਆਗੂ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਭਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਵੇਖ ਰਹੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੇ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਦੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਘੇਰਨ ਮਗਰੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਚਿਹਰਾ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋਰ ਕਰ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੱਤ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਮੌਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਰਾਹੀਂ ਆਰਥਿਕ ਉਭਾਰ ਦਾ ਝਾਕਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ 42 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਪੱਖੀ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਤੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਜਿਹੇ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਹਿੰਦੁਤਵ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛਿੱਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਸਦਕਾ ਇਕ ਹਫਤਾ ਪਛੜ ਕੇ

ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਧਾਰਾ 370 ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸਟੈਂਡ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਵਾਰ ਦੋਹਰਾ ਪੱਤਾ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਉਦਾਰ ਵੋਟ ਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਕੇਵਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ

ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ' ਅਧਿਆਏ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਜੋ ਅਹਿਮ ਲੱਗਿਆ, ਉਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਿੰਗ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਿੰਦੁਤਵ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕਰਤੀ ਆਲੋਚਨਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 14ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ' ਮੌਕੇ ਗਾਇਕ ਮੰਗੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗਾ ਅਤੇ ਤਰਸੇਮ ਅਟਵਾਲ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਆਏ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ (ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ)

ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ: ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਕੀਮਾਂ ਧਰੀਆਂ-ਧਰਾਈਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਨੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਬੋਚ-ਬੋਚ ਕਦਮ ਪੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਗਵਤ ਨੇ ਖੁਦ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਪਰ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਛੁਪਾ ਕੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਖੇਡ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਦੇ ਸਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ

ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਮੁਤਾਬਕ 1992 ਵਿਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਡੋਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ 23 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਟਿੰਗ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਜਨਮ ਭੂਮੀ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਨਿਰੁਧ ਬਹਿਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਡੋਗਿਆ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਫਿਰਕੂਵਾਦੀ ਚਿਹਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਵਾਰ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਅਸਤਰ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ

ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਮਗਰੋਂ ਹਾਲਾਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਬੱਕੀ ਹਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਫਿਰਕੂਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਘੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਵੀ ਜੁਲ ਗਿਆ ਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੁਝਾੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰਪੋਸਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਨੇ 6 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਡੋਗਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਯੋਜਨਾ ਬਣੇ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2,500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
 ✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ
 ✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮੇਲਾ 23 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 21000 ਡਾਲਰ ਦਾ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਬਿਊਰੋ): ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਉਘੀ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ 10ਵਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 23 ਅਗਸਤ 2014

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਨੂੰ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿਟੀ ਦੇ ਲੋਗਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 21000 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ 18000 ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ-ਦੂਜੇ ਇਨਾਮ ਲਈ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਹੈ।

ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ 15000-15000 ਡਾਲਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮੈਰਿਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ 6 ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਭਿਤਨਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਰੇਡਰ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਆਪਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਕਰਨਗੇ।

ਸ. ਗਾਖਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਸਖਤ ਰਵੱਈਆ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ. ਗਾਖਲ ਨੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮੋਦੀ: ਸਿੱਖ ਮੂਵਮੈਂਟ

ਜਲੰਧਰ: ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ 'ਚ ਐਲਾਨੇ ਤਿੰਨ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ- ਮੰਦਿਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਕਸਾਰ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 370 ਖਤਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਮਨਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਰੋਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਮੀ ਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ, ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮੂਵਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ; ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ, ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਰ ਚੋਣ ਵਿਚ 1984 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਪਰ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਅੱਲੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਉੱਪਰ ਲੁਣ ਛਿੜਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਬਣੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ, ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੇ ਦਰਦਨਾਕ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਭੁਲਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ।

Punjab Times

Ph: 847-359-0746

Fax: 847-705-9388

Visit us on the web:

punjabtimesusa.com

Diwata Singh

A FILM BY ANURAG SINGH
PRODUCED BY RAJEEV M SHINDE & RABINDRA NARAYAN

11TH APRIL 2014 WORLDWIDE

STORY/SCREENPLAY ANURAG SINGH MUSIC JATINDER SHAH EDITOR MANISH MORE

Punjabi Radio USA

Uniting Punjabi's All Over

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

NEW YORK:

REGAL UA BRANDON CINEMAS 2 (FORESTHILLS, NY)
70-20 Austin Street, Forest Hills, New York, NY 11375
Tel: 718-793-0150 • www.regmovies.com

BOMBAY 1 CINEMA (FLUSHING, NY)
68-25 Fresh Meadows Lane, Fresh Meadows, NY 11365 • Tel: 718-463-0335

FARMINGDALE MULTIPLEX CINEMAS (LONG ISLAND, NY)
1001, Broad Hollow Road, Farmingdale, NY 11735
Tel: (800) 315-4000 • www.showcasecinemas.com

VIRGINIA

REGAL COUNTRYSIDE STADIUM 20 (STERLING, VA)
45980, Regal Plaza, Sterling, VA 20165
Tel: 703-404-8603 • www.regmovies.com

MICHIGAN

AMC STAR SOUTHFIELD 20 (DETROIT, MI)
25333, West 12 Mile Road, Southfield, MI 48034
Tel: 248-368-1802 • www.amctheatres.com

NEW JERSEY

REGAL COMMERCE CENTER 18 (NORTH BRUNSWICK, NJ)
2399 Route 1 South, North Brunswick, NJ 08902
Tel: 732-940-8361 • www.regmovies.com

REGAL BURLINGTON 20 (BURLINGTON, NJ)
250 Bromley Blvd, Burlington, NJ 08016,
Tel: (609) 239-3598 • www.regmovies.com

MOVIE CITY 8 (EDISON, NJ)
1655 Oak Tree Road, Edison, NJ 08820,
Tel: 732-548-2300

OHIO

DIGIPLEX SOLON CINEMA 16 (SOLON, OH)
6185 Enterprise Parkway, Solon, OH 44139
Tel: (440) 248-2334 • www.digiplexdest.com

INDIANA

CINEMARK GREENWOOD MOVIES 8 (INDIANAPOLIS, IN)
1848 East Stop 13 Road, Indianapolis, IN 46227
Tel: 317-882-2685 • www.cinemark.com

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਜੀਠੀਆ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਾਹਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀ ਅਕਸਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਕਮਲ ਸੁਨੇਹਾ' ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁਧ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ ਹੈ।

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾੜੇ ਸਲੂਕ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ

ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਅਮੀਰਾਂ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਐਡਵਾਸ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ 'ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾੜਾ ਰਾਜ

ਪ੍ਰਬੰਧ' ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅਤਿਕੇਂਦਰੀ ਭਾਗ ਰਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਭੜਕਾ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਪਾਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਯੁਵਾ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਿਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛ ਪਤਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਗਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋਵੇ।

ਬਠਿੰਡਾ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਐਨ ਮੋਕੇ 'ਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖਿਆ, "ਕਾਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਏ? ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਓ।" ਅੱਗਿਓਂ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ।" ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਤਲੀ ਨਾਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸੀ।" ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਵਰਿੰਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਵਰਿੰਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚੋਣ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਰੀਕਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚੋਣ ਜਲਸਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਨਸਾ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਜਲਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। ਚੋਣ ਰਹੇ ਕਿ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ 22 ਅਤੇ 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚੋਣ ਜਲਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਉਦੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਖਫ਼ਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜੀਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ। ਹਰਸਿਮਰਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿਣ।

ਕਤਲੇਆਮ 84: ਸੋਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਬਰਿਆਨ ਕੋਗਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ 7 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕੇ।

ਇਹ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ (ਐਫ.ਐਫ.ਜੇ.) ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ

ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸਲੋਆਨ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕੈਂਸਰ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੁੱਜੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਸੰਮਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਗਾਂਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਟੋਕ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ 9 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਐਸ.ਐਫ.ਜੇ. ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਕਮਲ ਨਾਥ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੋਂ ਹੋਰਾਂ ਦੀ 1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਕਾਰਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਪੱਖੋਂ ਹੋਈ ਵਿੱਲਮੱਠ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਫੌਰਨ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 515-291-1961

ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੈਨਸਸ ਸਿਟੀ, ਮਿਜ਼ੌਰੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ, ਸਹਾਇਕ ਕੱਚੀ ਕੁੱਕ, ਵੇਟਰ ਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 816-806-6065

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ (ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼) ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਸ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਵੋਟਾਂ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਰਵਾਸੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਵੋਟ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤਲਾਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 11 ਅਪਰੈਲ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਮਸ਼ੀਰ ਪੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਗਈ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੇਗੋਵਾਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 13 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਅਮਰਜੀਤ ਮੁਲਤਾਨੀ): ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 13 ਅਪਰੈਲ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਧਮੱਕਤ ਪਏਗਾ, ਉਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਾਸਰਸ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਕਰਸ਼ਣ ਬੰਬਈ ਦੀ ਫਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰ ਸੀਮਾ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਅਨੂ ਕੌਰ ਐਂਕਰ, ਰਾਜਵੀਰ ਵਿੱਲੋ, ਸਵੀਤਾ ਭੱਟੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ। ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਸਫਾ 17 ਉਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੇਖੋ।

S&S Freight Dispatch Service Wanted Owner Operators

We have loads available for Van, Reefer and Flatbeds in all 48 states.

Our operations staff will secure all your loads, never worry about finding a load. We will have your reload available before you are empty.

Quick Pay Available, Fuel Advance

You can contact us in Punjabi or English

Please call for further details-Ph: 541-777-7427

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ ਵੈਨ, ਰੀਫਰ ਅਤੇ ਫਲੈਟਬੈਡ ਲੋਡ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਸਟਾਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲੋਡ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਡ ਚੁੱਕਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਲੋਡ ਤਿਆਰ ਮਿਲੇਗਾ।

ਕੁਇਕ ਪੇ ਅਤੇ ਫਿਊਲ ਐਡਵਾਂਸ ਮਿਲੇਗਾ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 541-777-7427

ਝੀਂਡਾ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਐਤਕੀਂ ਇਨੈਲੋ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਐਡਹਾਕ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ (ਇਨੈਲੋ) ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਨੈਲੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਕੜੀ ਵਿਚ ਇਨੈਲੋ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਚੋਣਾਲਾ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਹਮਾਇਤ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਚ ਦੋ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਉਹ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਭਰੋਸਾ

ਦੇਣਗੇ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਇਨੈਲੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ. ਝੀਂਡਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨੈਲੋ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚੋਣਾਲਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਿਵਾਉਣ ਤੇ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ।

ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਨੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ 13 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਯੂਥ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੌਜਵਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 13 ਅਪਰੈਲ 1978 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੁਲਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਚਰਿੱਤਰ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਜਜ਼ਬਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਗੇ।

ਕਤਲੇਆਮ ਪੀੜਤ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੋਈਕੋਰਟ ਖ਼ਫ਼ਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਇਕ ਪੀੜਤ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਮਨਮੋਹਨ ਨੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੀਮਾਪੁਰੀ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਤੇ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਜੱਜ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖ਼ਫ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਇਕ ਨੋਟਿੰਗ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਆਰਡਰ

ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਸਤ 2013 ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਫੀ ਗੁੱਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਖਰੀਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਲਵਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਖਰੀਦਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਲਵਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ 'ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਮੁਲੋਕ'ਜ਼ ਨਿਲਾਮਘਰ ਵਿਚ ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਜ਼ਾਤੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ, ਲੰਡਨ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਮੰਗੋਲੀਆ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਢਿੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਲੰਘੇ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਭਾਰਤ ਗਏ ਸਨ। ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ 165 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸ਼ੈਅ ਕੈਨੇਡਾ ਪੁੱਜੇਗੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਥੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਢਿੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਫਰਮ ਮੇਨਸਟਰੀਟ ਇਕੁਇਟੀ ਕੋਰਪ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ।

ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੇ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਉੱਘੇ ਚਿੰਤਕ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਬਿੰਬ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪੱਛਮੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਡੇਰੇ ਯਤਨ ਜੁਟਾਏ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਉੱਘੇ ਲੇਖਕ ਰਹੇ ਸਵ. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਦੇ ਭਰਾ ਸਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਵਿਖੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅਮਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਰਹੇ, ਪਰ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜਦੀ ਵੇਖ ਸ੍ਰੀ ਨੂਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹੇ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 1200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪਾਸਪੋਰਟ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜ਼ਫਰਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਜ਼ਫਰਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਫਰਵਾਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ ਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ. ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਜ਼ਫਰਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਬੀ.ਐਸ. ਬਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਫਰਵਾਲ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਅਤੇ ਚਲਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਹੁਣ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਵਾਉਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਬਿਨੈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦਾਇਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਅੜਿੱਕਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲੀਆ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਸ. ਜ਼ਫਰਵਾਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹੱਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਹਵਾਰਾ ਖਿਲਾਫ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ

ਰੂਪਨਗਰ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਖ਼ਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੇ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਖ਼ਿਲਾਫ ਰੂਪਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਖ਼ਿਲਾਫ 2005 ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭਨਿਆਰਾ ਵਾਲੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਨੇੜੇ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨੂਰਪੁਰਬੇਦੀ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਜਦਕਿ ਥਾਣਾ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹਵਾਰਾ ਖ਼ਿਲਾਫ 1998 ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਕਤਲ ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਫੱਟਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1995 ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੈ।

ਪਿਛਲੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੇ ਦੋ ਮਈ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਣੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤੇ ਹਵਾਰਾ ਦੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੈਕਾਰੇ ਲਾਏ।

ਹਵਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਵਕੀਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਪਰਵਾਸੀ ਆਮ ਕਰਕੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਲੰਡਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਗਰੇਵਸੈਮ ਖੇਤਰ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਕਾਸਲ ਮੈਂਬਰ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਤਨਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਗਰੇਵਸੈਮ ਕਾਸਲ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਮਈ, 2015

ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹਨ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਗਰੇਵਸੈਮ ਕਾਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਹਨ। ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੌਂਸਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਐਡਮ ਹੋਲੋਵੇ ਨੇ ਗਰੇਵਸੈਮ ਕਾਸਲ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 8 ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਇਸ

ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀ ਬੈਚਰ ਸਰਕਾਰ ਉੱਪਰ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਭਰੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਹਨ। ਮਈ 15 ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਸਲ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਇਕੋ ਦਿਨ ਹੀ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਖ਼ਾਲਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਲਾਅਰਜ਼ ਫ਼ਾਰ ਜਸਟਿਸ ਐਂਡ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 1997 ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਠਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ

ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਲਾਸੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਹਨ।

‘ਆਪ’ ਮੁਖੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਉਤੇ ਫਿਰ ਹਮਲਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਉਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਲਾਲੀ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਖੂਬ ਭੁਗਤ ਸੰਵਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੁੱਕਾ ਵੱਜਣ ਕਾਰਨ ਸੋਜ਼ਿਆ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਨਕ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰ ਇਹ ਹਮਲੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਉਹ

ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਘਾਟ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੋਨ ਵਰਤ ਉਪਰ ਬੈਠ ਗਏ। ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਧੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅੱਖ ਉਪਰ ਕਾਫੀ ਚੋਟ ਆਈ ਹੈ। ਅੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਨਕ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਮਨ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਗਲ ‘ਚ ਹਾਰ ਪਾਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦੋ ਮੁੱਕੇ ਜੜ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਨਿੰਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲੇ ਭਾਜਪਾ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ‘ਤੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਜੇਹਨਸਬਰਗ: ਲੰਡਨ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸ਼ਿਰੇਨ ਦੀਵਾਨੀ 2010 ‘ਚ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਐਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ‘ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ‘ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਨੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ‘ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸਾਈਕੋਟਰਿਕ ਹਸਪਤਾਲ ‘ਚ ਰਹੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 12 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਦੀਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਵੈਸਟਰਨ ਕੋਪਟਾਊਨ ਦੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦੀਵਾਨੀ ਨੂੰ ਚਾਰਟਰਡ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੋਪਟਾਊਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਦੀਵਾਨੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਨੇ ਮਿਲਾਇਆ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਹੱਥ

ਹੈਦਰਾਬਾਦ: ਕੌਮੀ ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਸੂਬਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਨ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵਤੋਕਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਕੌਮੀ ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਰੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚੋਲਗਿਰੀ ਕੀਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਇਡੂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕੌਮੀ ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਜਪਾ ਸੀਮਾਧਰ ਵਿਚ 7 ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ 15 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਅਤੇ

ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ 8 ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ 47 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ‘ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੀਆਂ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਆਖਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੌਮੀ

ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਇਸ ਬਾਰ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ‘ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਧਰਮ, ਖੇਤਰ ਤੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮੁਕਤ ਭਾਰਤ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੋਹ ਟੋਪ ਤੋਂ ਛੋਟ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਸਖਤ ਟੋਪ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 10 ਡਾਊਨਿੰਗ ਸਟਰੀਟ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਟੋਪ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਣਾ ਪਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕੈਮਰੋਨ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਮੁਕੰਮਲ ਰੋਲ ਮਾਡਲ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਥੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਸਖਤ ਟੋਪ ਪਹਿਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਚੋਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝ

ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ 160 ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰੰਜਨ ਮਥਾਈ, ਲਾਰਡ ਸਵਰਾਜ ਪਾਲ, ਲਾਰਡ ਨਵਨੀਤ ਢੋਲਕੀਆ, ਰਾਗੀ ਰੇਂਜਰ ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/
ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ
ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

When Banks Say-No, We Say-ਹਾਂ ਜੀ

We provide Cash (ਕੈਸ਼) Flow to transport companies any size-Big or Small

We will fund the sale of your freight invoice(s) quickly

Compare our fees and services with our competitors.

We will not be undersold.

Invoice of any size is welcome
(ਇਨਵਾਇਸ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ)

*Less paperwork
and hassle free
approvals*

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 716-312-1212

American Factoring Group, Inc.

Visit us on the web: www.factor101.com

Punjab Times

Established in 2000
15th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular
California
Shiara Dhindsa
661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh
917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi
Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ
ਧਿਰਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਦਾਅ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ
ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
ਦੇ ਜੀਅ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਡਟੇ
ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ
ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ
ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ
ਭਤੀਜੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ
ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ
ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪੋ
ਵਿਚ ਹੀ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਚੋਣ ਇਤਿਹਾਸ
ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ
ਵਾਰੀ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ
ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅਹੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਪਤਨੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ
ਰਵਾਇਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ

ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ

ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ
ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ
ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਿੱਛ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ
ਬਲਰਾਮ ਜਾਖੜ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ
'ਤੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਜਾਖੜ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਲੋਕ
ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ
ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰਹੇ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ
ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਦਾਦਾ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ,
ਤਾਇਆ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਇਕ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਗੁਰਕੀਰਤ
ਸਿੰਘ ਵਿਧਾਇਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ
ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਲਕਾ
ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ
ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ ਵੀ

ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਨਿਰਮਲ
ਸਿੰਘ ਬਸੀ ਪਠਾਣਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ
ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ
ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
ਤੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ
ਵਿਜੇਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ
ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ
ਬਾਜਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ
ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ ਵੀ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਸਨ। ਜਲੰਧਰ
ਤੋਂ ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਾਸਟਰ
ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂਆਂ
ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਗਲਾ
ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ
ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਜੇਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ
ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ
ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਟਿਕਟ
ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਸਲੀ ਚੰਗ 'ਚ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਫਿਰਕਾ ਏਜੰਡਾ ਦੇਸ਼
ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਏਜੰਡਾ ਮੁਲਕ ਦੀ
ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ
ਹੈ, ਇਕ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ
ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।

**ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦਾ
ਸਵਾਗਤ:** ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ
ਕੀਤੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ
ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਦੁਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਰਾਰ
ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਹੀ
ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ

ਬਾਦਲ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਬਾਰੇ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ: ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਿੰਨ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ
ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸ. ਬਾਦਲ ਕੋਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਐਲਾਨੇ
ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ, ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੰਦਰ
ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰੁਨ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖਿਆ
ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਰਥਨ
ਕਰਨਗੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਕੋਲੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਖ਼ਤ
ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ
ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ

ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਭਲਾਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ
'ਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹਨ।

ਕੋਬਰਾਪੋਸਟ: ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਕੀਮਾਂ ਧਰੀਆਂ-ਧਰਾਈਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ। ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਰਕੁਨ ਭੀੜ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਢਾਂਚਾ ਡੇਗ
ਦਿੱਤਾ। ਭਾਜਪਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਟੰਟ
ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ
ਲਿਬਰਹਾਨ ਅਯੁੱਧਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ
ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੇ
ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਗੁੱਪ-ਚੁੱਪ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ
ਹੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤੇ
ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਦੀ
ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਨੇ 38 ਕਾਡਰਾਂ
ਲਈ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਿਆ
ਤੇ ਫੌਜ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ
ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਕੋਬਰਾਪੋਸਟ ਨੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭੀੜ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ
ਤੇ ਉਸ ਨੇ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਢਾਂਚਾ
ਡੇਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਬਰਾਪੋਸਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਮੁਤਾਬਕ
ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ, ਉਤਰ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਲਿਆਣ
ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਾ ਰਾਓ
ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ
ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਢਾਂਚਾ ਡੇਗਣ ਬਾਰੇ ਰਚੀ ਯੋਜਨਾ
ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ।

ਦੇਵਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਇਹ ਹਨ ਕਿ
ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ
ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਸਜਿਦ
ਢਾਹੁਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਜਸਟਿਸ
ਲਿਬਰਹਾਨ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ
ਦਸੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਐਨ ਸਿਖਰ ਮੌਕੇ
ਵੀ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿਥ ਕੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ
ਰੱਖੀ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ
ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾ ਢਾਹੇ
ਜਾਣ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ
ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣਦਾ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਸ
ਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ
ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ
ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਟਾਏ ਜੋ ਇਸ
ਕੰਮ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ

ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਦਸੰਬਰ 1992 ਦੀ
ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਢਾਂਚਾ ਡੇਗ ਦਿੱਤਾ
ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ
ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਨੇ 6 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸਵੇਰੇ
ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ
ਉਸ ਨੂੰ ਢਾਂਚਾ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ
ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਵੀ.
ਸ਼ੇਸ਼ਾਦਰੀ ਤੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਜਿਹਿਆਂ ਨੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਲਖਨਊ
ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ
ਬੰਦੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਤਮਾਮ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ
ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ
ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਮਦਰਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ
ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ
ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਰਦਰਦੀ
ਨਿਬੇੜਨ ਲਈ ਹੁੱਝਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ
ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਜਲੰਧਰ: ਪੈਸੇ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬੁਲਾ
ਕੇ ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ
ਪਿੰਡ ਬੋਲੀਨਾ ਦੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਦੇ
ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ
ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ
ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਗਟਰ ਵਿਚ
ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ ਬਿਮਲ ਕਾਂਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਉਪਰੰਤ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ
ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ 'ਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ
ਪਤਨੀ ਮਰਹੂਮ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ
ਨਗਰ ਦੀ ਐਕਟਿਵਾ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਲੰਧਰ
ਛਾਉਣੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕੈਂਚੀ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲੱਭ
ਲਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਵੱਲੋਂ
ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਕੱਪੜੇ ਕੱਟੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਲਜ਼ਮ
ਵੱਲੋਂ ਕੱਪੜੇ ਸਾੜ ਕੇ ਜੌਹਲਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਛੱਪੜ
ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਬਕ
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਮਾਜ
ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ
ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ
ਭਰਜਾਈ ਦਾ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼
ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ
ਉਕਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਲਾ
ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਸ਼
ਗਟਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ

ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ

ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ

ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਨਹਿਰੂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਜੰਗ

ਬੀਜਿੰਗ: ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਵਿਚਕਾਰ 1962 ਵਿਚ ਹੋਏ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਰਵਜਨਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇਵਲ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 1962 ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਚੀਨ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਸਾਊਥ ਚਾਈਨਾ ਮਾਰਨਿੰਗ ਪੋਸਟ' ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਡਰਸਨ ਬਰੂਕਸ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਚ.ਬੀ.ਆਰ.) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕਈ ਖੇਤਾਂ ਸਨ। ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਐਚ.ਬੀ.ਆਰ. ਦਾ

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਚੀਨੀ ਲੀਡਰ ਚਾਓ ਐਨ ਲਾਈ ਨਾਲ।

ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਮਿੱਥ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹਿਰੂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਆਪ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਕਦੀ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਆਨਲਾਈਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੁਨਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਕਿਥੇ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀ, ਉਹ ਅਪਲੋਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨੀਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ।

ਲਿਬੜਾ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਲਕਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ. ਲਿਬੜਾ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਲ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮਗਰਲੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਸ. ਲਿਬੜਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਯੂਸ ਹਨ।

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਰਾਹੁਲ ਤੇ ਮੋਦੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਹਸਤੀਆਂ 'ਚ ਚਮਕੇ

ਲੰਡਨ: ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ 100 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਵਾਰਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ 2014 ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਚੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪੌਲ ਸੱਗੂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦੂਜਾ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੌਥਾ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ 5ਵਾਂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 6ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲੀ ਕੇਕਿਆਂਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੂੰ 11ਵਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ 19ਵਾਂ, ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਨੂੰ 21ਵਾਂ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ 34ਵਾਂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੂੰ 42ਵਾਂ, ਅਜ਼ੀਮ ਪ੍ਰੇਮਜੀ ਨੂੰ 44ਵਾਂ, ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ 46ਵਾਂ, ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਅਮਰਤਿਆ ਸੇਨ ਨੂੰ 52ਵਾਂ, ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੂੰ 63ਵਾਂ, ਰਜਨੀ ਕਾਂਤ ਨੂੰ 66ਵਾਂ, ਆਮਿਰ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ 68ਵਾਂ, ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਨੂੰ 76ਵਾਂ, ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਨੂੰ 84ਵਾਂ, ਸਲਮਾਨ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ 98ਵਾਂ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਨੂੰ 99ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 100 ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ।

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਅਟਾਰੀ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕੀ ਵਿਧਾਇਕ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਸਰਪੰਚ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕੀ ਨੂੰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਨੀ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

- *ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
- *ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
- *ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

*Rates as low
as 2.0%*

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Attention: Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

- *Low Rates
- *One-Time Discounts
- *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

ਰਲਦੇ ਮਿਲਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਦਾਅ

ਬਠਿੰਡਾ: ਸਿਆਸੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਬਠਿੰਡੇ ਤੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਜਿਥੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ) ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ ਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅ ਖੇਡ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਇਕ ਵੋਟਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਉੱਥੇ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ 2630 ਵੋਟਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੌਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਦਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬਠਿੰਡਾ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ) ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 22 ਮਹਿਲਾ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ

ਵੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 2630 ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਜੇਕਰ ਨਾਂ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਲੰਬੀ, ਫਤੂਹੀਖੇੜਾ ਤੇ ਭਿਟੀਵਾਲਾ ਦੇ ਇਹ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਧਾਰਨ ਵੋਟਰ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਮਿਝੂ ਖੇੜਾ ਵਿਚ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ

ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੋਟਰ ਹੈ। ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 325 ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦਾ ਇਕ ਵਾਸੀ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 300 ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅੱਠ ਮਹਿਲਾ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਦਿਹਾਤੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਲਝਰਾਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਇਥੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੋਟਰ ਹੈ। ਦਿਹਾਤੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 330 ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ।

ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭਾਈਦੇਸਾ ਤੇ ਮੱਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 460 ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਹੈ। ਬੁਢਲਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ ਅੱਠ, ਪਿੰਡ ਦਾਤੋਵਾਸ ਤੇ ਆਲਮਪੁਰ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਬੋਹਾ ਵਿਚ ਇਕ ਵੋਟਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਵਸ਼ਿਗਟਨ: ਬੀਤੇ ਮਹੀਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇਵਯਾਨੀ ਖੋਬਰਾਗੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਨੀ ਐਨਕਾਰਨੇਸ਼ਨ ਨੂੰ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ 9 ਐਮ.ਐਮ. ਦੀਆਂ 3 ਗੋਲੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 40 ਸਾਲਾ ਮੈਨੀ ਆਪਣੀ ਪੂਨੇ ਰਹਿੰਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਅਸਲਾ ਰੱਖਣਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਮੈਨੀ ਨੂੰ 17 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਅਮਰੀਕੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਜ਼ਾ ਫਰਾਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖੋਬਰਾਗੜੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਬਦਲਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਦੇ ਤਣਾਅ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮੈਰੀ ਹਰਫ ਨੇ ਵਸ਼ਿਗਟਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਤਣਾਅ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਸ ਵੀ ਬਣੀਆਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਸ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਪੋਸਟਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਕਾਰਟੂਨ ਆਦਿ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਸ 'ਤੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਥੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਸ ਵਿਚੋਂ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਵਟਸਐੱਪ, ਟਵਿੱਟਰ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪਿੱਛੇ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਸ

'ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਕੁਮੈਂਟਸ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇਗਾ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਈਟਸ 'ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜਾਣ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਸਰਵੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ

ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ ਅਤਿਦਰਪਾਲ

ਪਟਿਆਲਾ: ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਖਾਤਕੂ ਆਗੂ ਅਤਿਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1989 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਤਿਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਮਗਰੋਂ ਅਤਿਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਤੌਰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਹੂ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਆ ਕੇ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਅਤਿਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਬਾਇੰਜ਼ਤ ਬਰੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਸੰਭਵ ਹੋਈ। ਅਤਿਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਕੇਸ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਚੋਣ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਮਘ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਚੋਣ ਪਿੱਛੇ ਵਿਚ ਅਤਿਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਨੋਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵੱਲੋਂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਰਨਾਲਾ) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੰਡੂਗਰ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ ਬਤੌਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸਨ।

ਜਥੇਦਾਰ ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਨਕਾਰ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 12ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਫਰਵਰੀ 1998 ਨੂੰ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਦੀ ਇਸ ਨਾਂਹ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਪ ਚੋਣ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਫਰਵਰੀ, 1998 ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤ ਨਾਲ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ। ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1972 ਵਿਚ ਪੰਜਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਪਰ ਉਦੋਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। 1998 ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਤਾੜਿਆ ਸੀ। ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 3,55,653 (60.20 ਫੀਸਦੀ) ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਜਦੋਂਕਿ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ 2,13,735 (36.18 ਫੀਸਦੀ) ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਲਾਲਪੁਰਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਵੜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਛੁਪੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਡਾਢੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਿਰ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਭਾਰਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ-ਇਕ ਵੋਟ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਤਿਆਗ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਨਾਂਹ ਆਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਹਾਂ ਆਖਣ ਲਈ ਰਜ਼ਮੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਸ. ਲਾਲਪੁਰਾ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਜੂਨ, 1998 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਤੁੜ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ।

ਪ੍ਰਤਿਨ ਤੇ ਅਲੈਗਜੈਂਦਰੋਵਾ 'ਚ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ

ਮਾਸਕੋ: ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਿਊਡੀਮਿਲਾ ਅਲੈਗਜੈਂਦਰੋਵਾ ਵਿਚਕਾਰ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੂਨ ਵਿਚ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੈਮਲਿਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦਮਿਤਰੀ ਪੈਸਕੋਵ ਨੇ ਖ਼ਬਰ ਏਜੰਸੀ ਇਤਰ ਤਾਸ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤਿਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੂਨ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤਿਨ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤਿਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਿਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਲਿਊਡੀਮਿਲਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਿਊਡੀਮਿਲਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਿਨ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸ਼ਾਹੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣਦੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ, ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੱਤਾ ਤੇ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦਫ਼ਤਰੀ ਖਰਚਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰੇਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਲਈ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਵਾਤਾਨੁਕੂਲ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ। ਹਰ ਐਮ.ਪੀ. ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਝੱਲਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਐਮ.ਪੀ. ਸਭ ਤੋਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 16 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ ਸਰਕਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਹਰੇਕ ਐਮ.ਪੀ. ਨੂੰ 105 ਰੁਪਏ ਵਿਚ

ਸ਼ਾਹੀ ਆਵਾਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਾਹੀ ਆਵਾਸ ਵਿਚ ਸੋਫ਼ਾ ਸੈੱਟ, ਪਰਦੇ, ਪਾਏਦਾਨ, ਕੂਤੇਦਾਨ ਤੇ ਗਮਲੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਝੱਲਦੀ ਹੈ। ਮੁਫ਼ਤ ਵਾਂਗ ਮਿਲੀ ਇਸ ਰਿਹਾਇਸ਼ਗਾਹ ਵਿਚ ਫਰਨੀਚਰ ਦਾ

60 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਖਰਚਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐਮ.ਪੀ. ਦੇ ਘਰ ਲੱਗੇ ਪਰਦੇ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਹਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਲਈ ਵੀ

ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ 1.50 ਲੱਖ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕਾਲਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਕੌਮੀਕ੍ਰਿਤ ਬੈਂਕ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟੋਰ ਤੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਟੈਕਸ ਮੁਕਤ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮੈਂਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਜ਼ੀਜ਼ ਖਾਣੇ ਮਾਮੂਲੀ ਭਾਅ 'ਤੇ ਪਰੋਸਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ 300 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਮੱਛੀ ਦੀ ਪਲੇਟ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਮੈਂਸ ਵਿਚ 17 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਫ਼ੀ ਦਾ ਕੱਪ ਇਕ ਰੁਪਏ ਤੇ ਸਮੋਸਾ ਦੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਮਾਨ 30 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ: ਕੈਪਟਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਟਿਕਟ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਜੋ ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 2002 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਤੇ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਮਾੜੇ ਵਤੀਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਰੱਖਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਭਾਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ 'ਆਊਟ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮੰਗਦਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ

ਕੈਪਟਨ ਕੋਲ 82.53 ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੁਲ 82.53 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਣਵੰਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਕੁੱਲ 82.53 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਰਸਾਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਇਹ ਕੁੱਲ ਸੰਪਤੀ 43.51 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ 79.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਣਵੰਡੀ ਜਾਇਦਾਦ 78.9 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ 1.21 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ 3.23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 2.39 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਣਵੰਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ 84.88 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਟਿਆਲਾ ਸਥਿਤ ਨਿਊ ਮੋਡੀ ਬਾਗ ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ 2012 ਵਿਚ 35 ਕਰੋੜ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਣ 71.30 ਕਰੋੜ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਬਈ ਸਥਿਤ ਇਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਫਲੈਟ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 96 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 2008 ਵਿਚ 80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਚ 2.6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦਾ ਇਕ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਭਾਵੇਂ 82 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਮਚਾਈ ਹਨੇਰਗਰਦੀ

ਅਜਨਾਲਾ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਵਗ ਰਹੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਡੋਰੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਨਤਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਨੇਰਗਰਦੀ ਮਚਾਈ ਹੈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਤੇ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਕੋਲੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਬੋਲਣੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੌਮੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਥਾਨਕ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਉਠਾਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ

ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਿਹੈ ਬਾਦਲ: ਕਾਂਗਰਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਕੱਟੜ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਦੇਣ ਕਿ ਉਹ ਕੱਛ (ਗੁਜਰਾਤ) ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿਚ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ 45 ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ।

ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਖੋਹ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ

ਆਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਜਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰਾ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ-ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮ, ਵਿਕਾਉ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ. ਸਿੱਧੂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ. ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਦੇ ਸ਼ੁੱਭ ਚਿੰਤਕ ਹਨ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਕਈ ਆਗੂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾ ਆ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਮੁੱਢੀਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਉਥੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਲਖਨਊ ਵਿਚ ਰਾਜਨਾਥ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਜਾਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪਿੱਠ ਨਾ

ਦਿਖਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਦੇ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕਿੱਤਾ ਦੇਵੇ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣਾ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿਆਗਣ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ 'ਪੰਜੇ' ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ

ਮਾਨਸਾ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਪੰਜੇ' 'ਤੇ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ

'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਫੀ ਹਨ।

ਤਾਮਿਲ ਮਾਨਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਰਲੇਵਾਂ

ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪੱਤੰਗ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ 30 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਪਾਕਿ ਵੱਲੋਂ 385 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨੇ ਨੇ 385 ਨਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿ ਦੇ ਇਸ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 201 ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨੇ ਵੱਲੋਂ 184 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੱਟਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਰਬਪੱਖੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ (ਵਿਗਾਸ) ਲਈ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਉਹ ਵਿਲੱਖਣ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਖੋਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਗੌਰਵ ਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਹੱਕੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਸ਼ਾਨਮਈ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: 91-98145-90699

ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਸਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਜਸ਼ਨਮਈ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ? ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਖੋਜਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਗਹਿਨ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਨਵੇਂ ਬਦਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਮਾਡਲ ਖੋਜਣ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸ ਤਲਾਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਿੰਦਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਜ ਤੋਂ ਪਰ ਦੀ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਰਚਾਏ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸੰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਲਈ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਵਿਉਂਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 21 ਸੰਤਬਰ 1938 ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ ਦੇ ਘਰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ

ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਲੋਚਕ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਨ। ਉਹ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਤਰ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਭੂਤ-ਵਾਤੋਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ 'ਹਿਸਟਰੀ ਔਫ ਕਾਂਸਿਸਨੈਜ਼' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣੇ। ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਡੀਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਉ ਯਾਰਕ, ਮਿਊਨਿਖ, ਪੈਰਿਸ, ਲੈਸਟਰ, ਟੋਕੀਓ, ਅਲਬਰਟਾ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਰਜਨ ਮੌਲਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੇਵ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਹਿਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਚੋਣਵੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ 'ਵਿਸਮਾਦ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਸਮਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ

ਗੌਰਵ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਇਕ ਵਿਚ ਅਨੇਕਤਾ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਛਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੂਹ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੇਲੋੜੇ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ

ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਲੀ ਬਾਬਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਟਿਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ 'ਗੁਰਭਗਤ ਤਾਂ ਹੋਣਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤਕ ਨਿਰਾ ਦਿਮਾਗ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਲ ਹੈ'।

ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਚਿੰਤਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਗਹਿਨ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੁੰਜੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ 'ਤੇ

ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿਸਮਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਵਲੋਂ ਸਿਰਜੇ ਇਕਹਿਰੇ ਜੀਵਨ ਮਾਡਲਾਂ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਮਾਡਲ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਕਾਰੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰਵ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ, ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਸੰਘਰਸ਼ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ; ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਨਾਲ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹੀ ਬਲਵੰਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਇਕਹਿਰੇਪਣ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਯੋਗ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜਸ਼ਨਮਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਪੱਖੀ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੋਵੇਂ ਪੁੰਜੀ ਆਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਇਕਹਿਰੇ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਫਿਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਸਮਾਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਵਿਸਮਾਦੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥਕ ਪੁੰਜੀ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਗਲਾ ਤਾਂ ਘਟਿਆ ਹੀ ਗਿਆ, ਬਲਕਿ ਵੱਧ ਵਸਤਾਂ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਨੇ ਵਾਤਵਰਣ ਅਤੇ ਪਰਕਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਯੋਗ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ

ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਨ ਵੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਚਿੰਤਨ ਨੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਵਨ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕ-ਪੱਖੀ ਹੈ। ਅਨੇਕਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਵਾਦ ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਇਕ ਪੱਖੀ ਮਾਡਲ ਹਨ। ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਨੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਿਅੰਕਰ ਰੂਪ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮਾਡਲ ਨੇ ਵੀ ਸਰਮਾਏ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਇਕ ਰੂਪ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਉਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਸਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਮਾਡਲ ਸੱਚ 'ਤੇ ਉਸਰਨਗੇ। ਸਚਾਈ ਇਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇਕਹਿਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕੋ ਸਚਾਈ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੁੰਜੀ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੁੰਜੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੁੰਜੀ ਦਾ ਜੋ ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਛੇਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜਾਂ ਲਈ ਉਸਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਮਾਡਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜਸ਼ਨਮਈ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਜਸ਼ਨ ਭਰਪੂਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਤਬੀਅਤ ਇਕਦਮ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 14 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅਮਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸਨ। ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇਹ ਪੁਛਦੇ- 'ਨਵਾਂ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?' ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣੇ ਚਿੰਤਨ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖਮਈ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ 4 ਅਪਰੈਲ 2014 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਤੋਂ ਚੀਨੀ ਹੈਰਾਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਸੇਤਿਆ ਨਡੇਲਾ ਦੇ ਜੁਆਇਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੋਰ ਲੰਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਚੀਨ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਹਿਲਜੁਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਦਿ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਜਨਰਲ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਚੀਨ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਮੁਹਾਰਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਵੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਪੈਪਸੀਨੋ ਦੀ ਇੰਦਰਾ ਨੂਈ, ਡਿਊਸ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅੰਸੂ ਜੈਨ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਇੰਕ ਦੇ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਕਿਵੇਂ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਚੋਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਡੇਲਾ ਦੀ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਚੀਨ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਹਿਲਜੁਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂ ਭਾਰਤੀ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿਖਰਲੇ ਅਹੁਦੇ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਚੀਨ ਵਾਲੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੋਟੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚੀਨ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪ੍ਰਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਤਨਖਾਹ 131,000 ਡਾਲਰ ਤਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀ

ਹੈ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਔਸਤਨ 35,000 ਡਾਲਰ ਹੀ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਹਿਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹਾਲੀਆ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਬੜਾ ਆਰਾਮਦੇਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਚੀਨ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਬਿਹਤਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਫਰਮ ਕੋਰਨ ਫੈਰੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ ਇਮੈਨੂਅਲ ਹੈਮਰਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਚੀਨ ਦੇ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਚੀਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਮੰਡੀ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਕੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਸਿਖਰਲੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਚਲੀ

ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹਨ। 73 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 2014 ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਲਾਹਕਾਰ ਫਰਮ ਮੈਕਕਿਨਸੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਘੱਟ ਚੀਨੀ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰਕ ਹੁਨਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥਿਊਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵਾਂ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲ ਨਾ ਦੌੜਨ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੀ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਹਤਰੀਨ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵਾਂ 'ਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੌਕੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਰਵੋਤਮ ਚੀਨੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਾਰਕੀਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਇੰਸੂਲਿਨ ਰਹਿਤ ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਦਵਾਈ ਤਿਆਰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇੰਸੂਲਿਨ ਰਹਿਤ ਦਵਾਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਵਾਈ ਇੰਸੂਲਿਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਣ 'ਤੇ ਲੋਅ ਬਲੱਡ ਗਲੂਕੋਜ਼ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪੀਐਚ. ਡੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਰਨਾਬ ਡੇਅ ਨੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਿੰਚਰਡ ਡਿਮਾਰਚੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਸ਼ੂਗਰ ਨੂੰ ਨਾਰਮਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੰਸੂਲਿਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੰਸੂਲਿਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਣ ਨਾਲ ਬਲੱਡ ਗਲੂਕੋਜ਼ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਟਲਿਆ ਬਰਤਾਨੀਆ

ਲੰਡਨ: ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਵੱਲੋਂ ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਬੈਚਰ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਦਦ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਬਾਰੋਨਿਸ ਸਾਈਦਾ ਵਾਰਸੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਵੱਲੋਂ 2 ਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰਾਂ ਤੋਂ 4 ਤੇ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ

ਸੁਝਾਅ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਮੌਕੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਮੌਕੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਦੇ ਸਫਾ ਨੰਬਰ 256 ਤੇ 257 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਨਾ ਪਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਖਾਸ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਵੀਂ-ਛੇਵੀਂ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਵੋਟ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੀ, ਝੰਡੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀਆਂ ਨੌਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਾਂ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਹ ਹੱਕ ਵਰਤਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਮਨ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦੇਚਿਤੀ ਸਾਡੀ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਇੱਕ ਚੋਣ ਅਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਵੇਖੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੌਂਪਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁਰਾਰਜੀ ਡਿਸਾਈ ਨੇ ਇੱਕੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਬੰਦਾ ਇਤਰਫ਼ਤਕਾਰ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਬਦਲੂ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਡਿਸਾਈ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕਹੇ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੱਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਅਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਵੇਖੀ, ਜਦੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਸਾਂਝ ਬਹਾਲ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਵੇਂ ਗਾਂਵਾਂਗ ਭੂਤਰੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਪੀ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਗਲਤ ਜਾਪੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਵੇਖ-ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਹ ਟਿਪਣੀ ਕੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧੋਤ ਮਰੋਤ ਦੇਣ ਦਾ ਦਬਕਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁੰਡਾ ਫੇਰ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਕਰ ਦੇਉਗਾ ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਂਦਰ ਕਹਿ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ

ਜਦੋਂ ਗੰਗਾ ਮੈਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਣਾ, ਇਸ ਦਾ ਵਹਿਣ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਣਾ, ਇਸ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਣੀ। ਗੰਦ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਗੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੰਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਗੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਰਹੇਗਾ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਸਤ੍ਹਿਆਂਦ ਮਾਰਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਵੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਫਲਾਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਜਾਂ ਫਲਾਣੀ ਧਿਰ ਚੰਗੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮਾੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਤਾਂ ਮਾੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਧ ਮਾੜੇ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਮੋਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੱਡਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰ ਆਈਏ।

ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਫਾ ਮੱਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦਾ।

ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਟੀ ਵੀ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਆਗੂ ਵੀ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁੰਡਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਬੀ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲ ਦਿੱਤੇ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਭੇੜ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟੀ ਵੀ ਐਂਕਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਇਤਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਮਾਰੇ ਬੋਲਨੇ ਕੇ ਰਹਿ ਕਿਆ ਜਾਤਾ ਹੈ?' ਹੁਣ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਕੁੱਕੜ-ਖੇਹ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਧ ਤੇ ਸਵਾਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਦ-ਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਨ ਪੱਖੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਵੇਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਵਾਏ ਬਣ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਹੈ, ਨਾ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਸ਼ਰਮ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਆਇਆ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੱਥਾ-ਪੱਚੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ 'ਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੀ ਸਾਡਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਸਮਝ ਲਵੋ।

ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ 60% ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਹੜੇ ਅੰਕੜੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 40% ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕੀ ਖੜੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਆਖਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਪਲਟਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਇੰਸ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਦਾ ਡੀ ਐਨ ਏ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਜੀਵ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਮੇਰੇ ਡੀ ਐਨ ਏ ਵਿਚ ਹੈ, ਡੀ ਐਨ ਏ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਇੱਕੋ ਰਾਤ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹੜਾ ਦਿਨ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਭਾਜਪਾ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਪਾਰਟੀ ਬਦਲਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਡੀ ਐਨ ਏ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਡੀ ਐਨ ਏ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਬੇਸ਼ਰਮ ਬੰਦੇ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਨਾ ਬਦਲਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੇਰਾ ਡੀ ਐਨ ਏ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਡੀ ਐਨ ਏ ਕਹੋ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਰ ਕਹਿ ਲਵੋ, ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਥਾਈ ਵਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਲਟਾ ਕੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਜੋੜਨ ਦੀ ਖੇਡ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਲੱਗੀ ਪਈ ਸੀ। ਬੋਲੀ ਉਦੋਂ ਪੰਝੀ ਲੱਖ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਗਿਆ ਗੋਵਰਧਨ ਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਰਾਂਗਾ।' ਸਵੇਰੇ ਇਹ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰ ਕੇ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭਾਗਿਆ ਗੋਵਰਧਨ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵੇਲੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਰ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਉਤੇ ਵਿਕਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਮੁਨਾਸਬ ਮੁੱਲ ਵੱਟ ਕੇ ਵਿਕਣ ਨੂੰ ਮੰਨ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਭਾਗਿਆ ਗੋਵਰਧਨ ਵਰਗੇ ਕਈ ਲੋਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਸਿਰਫ ਮੁਨਾਸਬ ਮੁੱਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ

ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦੇ ਸੌਂਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹਫਤਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਬਰ ਅਲੀ ਵਾਲਾ ਕਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਛੋਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਓਸੇ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਬੈਠੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਗੂ ਮੁਖਤਾਰ ਅਬਾਸ ਨੌਕਵੀ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਗੂ ਆਉਂਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰੀ ਲਈ ਖਤਰਾ ਜਾਣਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦੇਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਿੱਸੇ ਬਥੇਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਤੋਮਰ ਨਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਇਸ ਹਫਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਨਗਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਪੱਕੀ ਵੇਖ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੋਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਦਸ ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵਾਲੇ ਮੰਚ ਉਤੇ ਜਾ ਦਿੱਸਿਆ।

ਅਸੀਂ ਦਲ-ਬਦਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਸੀ। ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਤੋਮਰ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਹਾਪੁੜ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਟਿਕਟ ਉਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਣ ਵੇਲੇ ਸਾਲ 2004 ਦੀ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਹਾਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਲ 2009 ਦੀ ਚੋਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਉਤੇ ਵੀ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਤਰਲੇ ਮਾਰ ਕੇ ਟਿਕਟ ਲਈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਰਚ ਬਹੁਤ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਕੁਝ ਮਦਦ ਕਰੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਫੰਡ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਟਿਕਟ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਰੌਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਟਿਕਟ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ, ਚੋਣ-ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ।

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਮੀਡੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਿਕਟ ਮੋੜਨੀ ਸੀ, ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ, ਚੋਣ-ਫੰਡ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਗਏ ਤੇ ਔਖੇ ਵਕਤ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਆਏ ਦਲ-ਬਦਲੂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ-ਸੁਣ ਕੇ ਇੱਕ ਚੈਨਲ ਦੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹੁਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੀ ਮੰਨੀਏ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਕੋਈ ਤੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੇ 'ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਗੰਗਾ ਮੈਲੀ ਹੋ ਗਈ' ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕੋ ਵਕਤ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ। ਗੰਗਾ ਸਚਮੁੱਚ ਮੈਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੰਗਾ ਮੈਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਣਾ, ਇਸ ਦਾ ਵਹਿਣ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਣਾ, ਇਸ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਣੀ। ਗੰਦ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਗੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੰਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਗੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਰਹੇਗਾ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਸਤ੍ਹਿਆਂਦ ਮਾਰਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਵੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਫਲਾਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਜਾਂ ਫਲਾਣੀ ਧਿਰ ਚੰਗੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮਾੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਤਾਂ ਮਾੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਧ ਮਾੜੇ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਮੋਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੱਡਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰ ਆਈਏ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰ ਜਾਣਾ ਓਨਾ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਲੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਲੜੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਲਾਂਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੂ ਟੈਂਪਲ ਕੋਲੰਬਸ-ਓਹਾਇਓ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਮਿਠਾਈਆਂ, ਸਨੈਕਸ ਅਤੇ ਪਕਵਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕੁੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੰਦਿਰ ਵਲੋਂ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਸਿਹਤ, ਔਖਾਂ, ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਲਈ ਖਰਚਾ ਤੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਦਦ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਅਰਜੀਆਂ 30 ਅਪਰੈਲ 2014 ਤੱਕ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਈਮੇਲ ਜਾਂ ਪਤੇ ਉਤੇ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

Hindu Religious Cook Wanted

The Bharatiya Hindu Temple of Columbus, Ohio is looking for a skilled Cook who has experience in cooking all kinds of Indian sweets, snacks, and dishes. Cooks living in the United States and Canada can apply. Temple provides competitive salary, health, life, vision, dental insurance, trip for India, house allowance (or payment towards their mortgage if they decide to buy home), and many other benefits. The deadline is April 30, 2014, or until the position is filled. Applicants are requested to email their resume and three letters of recommendation at

Pandey108@yahoo.com or mail it to:
Bharatiya Hindu Temple, P.O. Box 1466, Powell, OH 43065

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049
ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਕੱਰੀ ਕੁਕ ਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਚੀਟਾ, ਕੈਨਸਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੱਰੀ ਕੁਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 316-691-8300
316-518-5382

Punjab Times
Ph: 847-359-0746
Visit us on the web:
punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 12 ਅਪਰੈਲ 2014

ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖੇਤੀ

ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਹਰ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ-ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਹੀ ਉਗਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੇ ਇਕ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਵਸੰਤਰਾ ਰਾਜੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿਸ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤਾਕ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਰੁਖ ਬੇਹੱਦ ਹਮਲਾਵਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਸ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਲਬੰਦੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦੇ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ, ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 370 ਹਨ। ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਪਿਛਾਂਹ ਧੱਕਦੀ ਰਹੀ ਹੈ; ਪਰ ਹੁਣ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਅਹੁਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੀ ਟੇਕ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ ਉਤੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਆਣ ਵੜਿਆ ਹੈ। ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਮਤਲਬ 'ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ' ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ। 'ਪੱਕੀਆਂ ਵੋਟਾਂ' ਲਈ ਇਹ ਹਰ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਵੇਂ-ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਕਸਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਉਪਰ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਛਾਪ ਹੈ। ਇਸ ਛਾਪ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਭਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 200 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ 'ਉਦਾਰ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਈ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਝੱਟ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਆਣ ਖੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹਰ ਸੰਜੀਦਾ ਸ਼ਖਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਤੌਖਲਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨੇ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਜੰਗ-ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਏਜੰਡਾ ਭਾਵੇਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਪਿਛੇ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਏਜੰਡਾ ਕਤਈ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈਰਾਨੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਉਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਭਿਆਂਕਰ ਕਾਂਡ ਜੋ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ 1000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛੋਂਹਦੇ। ਉਸ ਕਾਂਡ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਰਹੀ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 'ਕਾਮਯਾਬ' ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਦੌੜ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਂਜ ਵੀ ਇਹ ਆਗੂ ਉਹੀ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸੂਤ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚੋਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਖੰਡ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ ਬਹੁਤ ਪਿਛਾਂਹ ਧੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਤੇ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

‘ਫੇਸ-ਬੁਕ’ ਦੇ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰੇ!

ਗਲੀ ਗਲੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਬੁਰਫਿਆਂ ਦੀ, ਧਨ ਦੇ ਆਸਰੇ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ 'ਨੂਰ ਵੀਰੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਪਾਈਆ ਛਟਾਂਕਾਂ' 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਨੂੰ, ਉਹ ਟੱਕਰਦੇ ਅੱਗਿਉ 'ਸੇਰ' ਵੀਰੇ। ਵੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ 'ਕੇਜਰੀ' ਨੇ, ਮੱਕਾ ਆਉਣਾ ਨੂੰ ਇਦਾਂ ਦਾ ਫੇਰ ਵੀਰੇ। ਸਾਂਝਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਲਾ ਕਰਨਾ, ਭੁੱਲ ਜਾਉ ਹੁਣ ਤੇਰ ਤੇ ਮੇਰ ਵੀਰੇ। ਜੰਮ ਜੰਮ 'ਪੋਸਟਾਂ' ਪਾਉ ਬਣੀ 'ਨੈਟ' ਉਤੇ, ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਲਾਇਉ ਨਾ ਦੇਰ ਵੀਰੇ। ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਮਿਲੇ ਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ, 'ਫੇਸ-ਬੁਕ' 'ਤੇ ਗਰਜਦੇ ਸ਼ੇਰ ਵੀਰੇ!

ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ

ਸਤਾਹਟ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਹਿੰਸੇਦਾਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਸ ਰਾਜ-ਵਾਂਚੇ ਦਾ ਪਰਮੋ-ਧਰਮ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਵਕਤ 16ਵੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਅਵਾਮ ਕੋਲ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਵਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਕੱਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਜਾਵੀਏ ਤੋਂ ਕੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ? ਜਿਥੇ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਮਹਿਜ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕੌਣ ਹੋਣਗੇ। ਰਾਜਤੰਤਰ ਦਾ ਚਾਬਕ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਵਾਮ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ, ਦਾਬੇ, ਧੱਕੇ-ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਜਿਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕ 'ਚੁਣੇ ਹੋਏ' ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਕੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਨਕੇਲ ਪਾਏ ਬੇਬੱਸ ਢੰਗੇ ਵਾਂਗ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੇ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਫ਼ਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਐਲਾਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਖੈਰ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਉਹ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਜਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਜੁਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦਫ਼ਾ 144, ਡਾਂਗਾਂ/ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਾਛੜ, ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ, ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਹਵਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਤਸੱਦਦ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਰਾਜਕੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਝੱਲਦੇ ਹਨ।

ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਚੰਦ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇਸ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਦੀ ਅਸਲ ਤਾਸੀਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸਹੀ ਵਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਢਾ ਚੁੱਕੇ ਅਵਾਮ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਫ਼ੌਜ ਲਾਉਂਦੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਉਠਣਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਜਮਹੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੈ; ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਸਿਆਸੀ ਕੋਤਮਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਦਸਤੂਰ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਬਦੀਲੀ-ਪਸੰਦ ਸਿਆਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਦੇ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਕੱਢਵਾਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਣ ਪੱਥੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਦਨਾਮ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਖਾਸ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼-ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹਨ। ਉੱਪਰੋਂ ਸਿਤਮ-ਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਹੁਕਮਰਾਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਜੰਮਣ-ਭੋਇ ਸਟੇਟ ਦਾ ਨੰਗਾ ਅਨਿਆਂ, ਸਮਾਜੀ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਸੀਨਾਜ਼ੋਰੀ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਤਿਵਾਦ ਜਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਦਰ ਹਕੀਕਤ ਗ਼ੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ। ਜੋ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ

ਸਿਆਸੀ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਰਾਜਕੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿਆਸੀ ਦਸਤੂਰ ਤੋਂ ਬਦਜ਼ਨ ਹੋ ਕੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਾਇਨਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਸਿਆਸਤ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਭਾਵ ਵੀ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਸੀ ਹਨ ਜੋ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਇੰਤਹਾਪਸੰਦ ਸਿਆਸਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੁਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਮਨੋਰਥ ਜਾਂ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਮਾਜੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਮੋਹ-ਭੰਗ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਦਜ਼ਨੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਲਟਾ ਇਹ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਜਿਉਂਦੇ ਤੇ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਰੀਝ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਸੌਤੇ ਸਵਾਰਥ ਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਰੋਧਾਂ ਜਾਂ ਮੁਫ਼ਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਮ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਰਲਗੱਡ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਚਲਾਕੀ ਜ਼ਰੀਏ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ

ਲਹਿਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਤਰਾਨੀ ਨੀਤੀ ਹੀ 1947 ਦੀ ਸੱਤਾ-ਬਦਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲਾਇਕੀਆਂ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤਬਦੀਲੀ-ਪਸੰਦੀ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਭੰਡਦੇ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਆਏ ਹਨ।

ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰੇ ਬੇਸੁਮਾਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਤਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਨ-ਗੁਲਵੇਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨੇ ਪਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀ ਜਤਿਨ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਮਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀ-ਪਸੰਦ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਵੇਂ ਦਾ ਉਵੇਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ/ਮਾਓਵਾਦੀ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਅਵਾਮ ਦਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮੁੜ-ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਧ੍ਰੋਹ ਹੈ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਲਾਣੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ

ਬਾਬਤ ਪੁਲਿਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਾਹਿਤ ਮਿਲਿਆ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਨੌਂ ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਨੇ ਲੋਕ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਇਕੱਲੇ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਤਕਰੀਬਨ 6000 ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੇਠ ਕਈ-ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਤਫ਼ਸੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਬੇਹੁਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ 'ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਾਹਿਤ' ਦੀ ਜੋ ਸੂਚੀ ਬਰਨਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੇ ਤਲਵਾਰਾਂ' ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਾਢੇ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜਤੰਤਰ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਇਹ ਮੁੱਢਲਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਰੱਦਦ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮਹਿਜ਼ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮੁਜਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ' (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, 3 ਫਰਵਰੀ 2011) ਜਾਂ 'ਮਹਿਜ਼ ਮਾਓਵਾਦੀ ਸਾਹਿਤ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮਾਓਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ' (ਡਾ. ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ ਜਮਾਨਤ ਕੇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ, 15 ਅਪਰੈਲ 2011)।

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਤਾਂ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕ ਸਥਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਬੇਬੇਛੋੜ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਆਲ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ, ਇਸ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਦਸਤੂਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜੇ ਉਹ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੇ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ 'ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਦਾ ਬਾਬਾ ਆਦਮ ਨਿਰਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਮੁਜਰਮ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਮਾਯਾ ਕੋਡਨਾਨੀ ਜਾਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ। ਨਾਗਰਿਕ ਉਦੋਂ ਤਕ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀ ਹਰ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ- ਜੰਗਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜਲ ਸੋਮਿਆਂ- ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਸ਼-ਧ੍ਰੋਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਥਾਪਤੀ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਅਵਾਮ ਦੀ ਬਦਜ਼ਨੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਹਥਿਆਰ ਹੈ।

ਬੇਚੈਨ ਅਵਾਮ ਵਲੋਂ ਉਠਾਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਹਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ 'ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ' ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਪਕ ਅਵਾਮੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਐਲਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਦੇਸ਼-ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਕੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਦਰੇਗ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। 1947 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਹਦੂਦ ਵਿਚਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਇਲਾਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤਾਪ ਨਾ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 14 'ਤੇ)

ਢਾਈ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਲਫਜ਼ 'ਵੋਟ' ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ-ਪਸੰਦ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਕਤਵਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੜੇ ਖੱਬੀਖਾਨ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ ਕੋਲ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਵੋਟ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ। ਵੋਟ ਖਾਤਰ ਬੇਬਾਹ ਗੁਪਤਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਡੇਰਿਆਂ, ਮੰਦਿਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਕ-ਸੁਕ ਨੂੰ। ਇਹ ਵੋਟ ਵੀ ਕੀ ਸ਼ੈਲੀ ਆ, ਜਿਹਨੂੰ ਇਹਦਾ ਭੁਸ ਪੈ ਗਿਆ; ਫਿਰ ਉਹਦਾ ਧਰਮ, ਰਿਸ਼ਤਾ, ਜ਼ਮੀਰ ਬੱਸ ਇਹਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਇਕੋ ਰਾਤ ਵਿਚਾਲੇ ਪੱਗ ਦੇ ਰੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਘਾਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਐਬ ਹੋਣ, ਬੱਸ ਇਕ ਛਤਰੀ ਤੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਦੂਜੀ 'ਤੇ ਬਹਿਣ ਦੀ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ

ਦੇਰ ਆ, ਇਹ ਵੋਟ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀ। ਵੋਟ ਦੀ ਲਲ੍ਹਕ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਬੱਲੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਭੋਤੀ ਬਣ ਕੇ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਸੱਚੇ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਕਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦੇ ਬੁਝੇ ਧੱਕ ਕੇ ਬੜਾ ਭੋਲਾ ਤੇ ਨਿਮਾਣਾ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਾਕਮ ਬਣੀ ਫਿਰੇ, ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ 'ਸੰਤ ਸੁਭਾਅ' ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰੰਗਣ ਦੇ ਕੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਨਾਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਮਤਦਾਨ, ਤੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਮੱਤਦਾਤਾ। ਹੁਣ ਜਿਥੇ ਦਾਨ ਤੇ ਦਾਤਾ ਵਰਗੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਲਫਜ਼ ਆਉਣ, ਫਿਰ ਭਲਾ ਕਾਹਨੂੰ ਕੋਈ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦਾ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਦਾਤਾ ਕਹਾਉਣ ਨੂੰ। ਬੜਾ ਫ਼ਖ਼ਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਤਾ ਕਹਾ ਕੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਪੱਥਰ-ਪਲੇਟਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਵਾਧਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਾਕਮ ਵੀ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਭਾਵ (ਮੱਤ) ਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੱਤੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਿਥੇ ਖੁਦ ਐਨੇ ਦਾਤੇ ਵਸਦੇ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਕਿਉਂ ਰੋਟੀ-ਚਾਲ ਦੀ ਸਕੀਮ ਲੈਣ ਲਈ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗਣ? ਕਿਉਂ ਇਹ ਦਾਤੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਰੱਸਾ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਆ ਫਾਹਾ ਲੈਣ ਨੂੰ? ਕਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੇਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੜੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਗਾਏ-ਹਾਏ ਤੇ ਮਰਦਾਬਾਦ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ ਇਹ ਦਾਤਾ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ? ਕਿਉਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਈ ਬੱਚੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿਸੇ ਨਿਮਾਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਉਤੇ? ਕਿਉਂ ਤੇ ਕੌਣ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾਤੇ ਦੀ ਪੱਗ? ਕਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਜਕਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਲਾਂਬੂ ਲਾਉਣ? ਮੰਗਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਇਹ (ਮਤ) ਦਾਤੇ। ਸੱਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਆ ਕਿ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਗਈ ਪਿਛਲੇ 6-7 ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮਤਦਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ; ਪਰ ਬੜੇ ਚੀਨ ਆ ਇਹ ਮਤਦਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨਹੀਂ ਰੱਜੀ। ਚਰਚੁੰਡ ਲਿਆ (ਮਤ) ਦਾਤਿਆਂ ਨੂੰ, ਘਸਿਆਰੇ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ 'ਤੇ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾ ਕੇ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹੇ ਅਬਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿ 'ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਹਕੂਮਤ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ', ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਘਰੇਲੂ ਯੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸੀ ਗੁਲਾਮੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨਾ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਿੰਕਨ ਨੂੰ ਖੁਦ ਕਤਲ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਯੁੱਧ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲਾ ਕਲੰਕ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਕਾਲੀ ਨਸਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਅੱਜ 150 ਸਾਲ ਦੇ ਚੁੱਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਲਿੰਕਨ ਦੇ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ; ਤਾਂ ਹੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾਬਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਮਾਤ ਮੁਲਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਉਠੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਗਿਣਤ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਹੋਏ

ਵੋਟ, ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਵਫਾਈ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਇੰਜ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬਰੋਟੇ ਹੇਠ ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦੁਖਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਉਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਟਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੱਝੀ ਪੀੜ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਹੇਠਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹਨ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਸੁਣਿਆ-ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲੱਗਿਆ। ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਫੌਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗਿਰਜੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਅਰਧ-ਸੈਨਿਕ ਬਲ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇ, ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਣਾ ਮੈਨੂੰ, ਪਈ ਬੜਾ ਅਮਰੀਕਾ-ਭਗਤ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ। ਜੇ ਦੇਖਿਆ, ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੀ ਲਿਖਦਾ।

ਹੁਣ ਸੋਚੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਨੌਬਤ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ? ਨਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਬੋਤਾ, ਹਰ ਵਕਤ ਜਾਨ ਤਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਫਿਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਲਿੰਕਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਧੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਬਣਦੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਇਸੇ ਪਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨਾਬਰ। ਖੋਟ ਕਿਥੇ ਰਲਿਆ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬੜਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਖੋਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਕੱਢਣ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੜੇ, ਘਰ-ਘਾਟ ਉਜਾੜ ਲਏ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੋਲ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ, ਝੂਲ ਗਏ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਫੰਦਿਆਂ 'ਤੇ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਕੌਲ-ਕਰਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਕ ਖਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣੋਗੇ। ਖੋਟੇ ਨਿਕਲੇ ਦਿਲ ਦੇ, ਮੁੱਕਰ ਗਏ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ। ਸੋ, ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਲਾਇਆ, ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ।

ਦਰਅਸਲ 1947 ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਹੋਈ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ 1000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁੜ ਮੰਨ੍ਹਵਾਦ ਨੇ ਫਨ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਫੌਜ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਥੱਲੇ ਕਿਤੇ ਦਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਦੇਵਤਾ, ਤੇ ਦੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਆਪਣੀ ਹੀ ਫੌਜ ਤੋਂ, ਤੇ ਕਿਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੋਬਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ। ਵਿਕਾਊ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਲੱਗੀ ਪਈ ਆ ਮੰਨ੍ਹਵਾਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ। ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਧਮਕ ਪੈਂਦੇ ਆ, ਆਹ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲਾ ਛੁਣ-ਛੁਣਾ ਵਜਾਉਂਦੇ।

ਆਹ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਵਤਨਪ੍ਰਸਤ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਹੈ ਇਹ ਸੋ ਫੀਸਦੀ ਸੱਚ। ਤਾਜ਼ੀ ਮਿਸਾਲ ਹੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਲਈਏ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਰੋਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਰੈਲੀ ਕਰਵਾਈ। ਮੋਦੀ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਪੱਗ ਰੱਖ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪੱਗ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਦਾ ਬਾਨਣੂ ਇਸੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਤੱਟੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਪਰ ਬਾਦਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਸੀਹੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਐਨੇ ਖੀਵੇ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਕਈ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸੰਤ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੰਧ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੁਦ ਲੰਗਰ ਲਾਏ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇਸ ਹਕੂਮਰਾਨ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਕਿਰਪਾਨ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣੇ!

ਭਲਾ ਕਿਹੜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਫਤਿਹ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਮੋਦੀ? ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਰੰਜ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀ ਤੁਰ ਪਏ ਸੀ ਇਸ ਕਥਿਤ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਦੇਖਣ। ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਰਲ ਕੇ ਚਟਕਿੱਲੀ ਲਾਉਂਦੇ ਆ ਕਿ ਮੈਂ ਫਤਿਹ ਰੈਲੀ ਕਰ ਕੇ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾ ਆਇਆ, ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਪੰਜਾਬ ਦੀ। ਵੋਟਾਂ ਖਾਤਰ ਬੜੇ ਭਰਮਾਉ ਵਾਅਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਤਾਂ

ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਰਦੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ, ਬਈ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ, ਨੰਨ੍ਹੀ ਛਾਂ ਜੁ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮਤਦਾਤਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮਤ ਦਾ ਦਾਨ ਲੈਣ ਨੂੰ। ਉਦਾਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਨ ਕਿ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੈਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਹੁੰਦਾ ਨਿਰਾ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਪਟਾਰਾ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰਾ ਕਦੋਂ ਹੋਣਾ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ? ਨਾਲੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਜੁਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ (ਜਿਹਦੀ ਫਿਤਰਤ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵੀ ਹਨ, ਲਈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ), ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣੇ ਕਿਹੜੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ ਬਈ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ?

ਹੁਣ ਵੋਟਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ 4 ਕੁ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰ ਲੈਣੇ ਆ, ਤੇ ਮਤ ਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਮਤ ਵੀ ਪਰਖ ਲੈਣੀ ਆ, ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਕੋਲ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣਾ, ਉਹਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਬਾਕੀ ਜਿੱਤਣ ਹਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਕਿਹੜੇ ਸਰਵੇਖਣ ਹੋਣੇ ਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਤਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੀਏ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੇ ਰਾਵਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੇ, ਨਸ਼ੇ-ਪੱਤੇ ਨਾ ਵੰਡੇ ਜਾਣ, ਨਾ-ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਆਬਕਾਰੀ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ

ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਟਾ ਮਿਥਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਣ ਸਰਵੇਖਣ ਇਹ ਹੋਣਾ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਨਵੇਂ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਆ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਠੋਕੇ ਦੇਣੇ ਆ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਪੰਚਾਂ, ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਵੰਡ ਹੁੰਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰ ਗਿਆ, ਉਹੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੋਕੇਦਾਰ।

ਦੂਜਾ ਸਰਵੇਖਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹੜੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਗ ਹੈ। ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਮੁੰਡੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਨਸ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਖਪਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ 'ਭੋਲੇ' ਵਰਗੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਗਲਰ ਬਣਾ ਕੇ, ਤੇ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੜੇ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਤੇ ਅ-ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਤੇ ਬੇਹਯਾਈ ਨਾਲ ਉਹੀ ਲੀਡਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦਾ ਨਾਂ ਭੋਲਾ, ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਲੈਂਦਾ; ਤੇ ਅਸੀਂ ਮਤ ਦਾਤੇ, ਨੀਲੀਆਂ ਪੀਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੋਹਰੇ ਬਹਿ ਕੇ ਜੈਕਾਰੇ 'ਤੇ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਮੁੰਡੇ ਮਰ ਰਹੇ ਆ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਜੈਕਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਭਲਾ?

ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਜਾਣੇ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਵੀ ਬਣਾਉਣੇ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਸੂਹ ਵੀ ਕੱਢ ਲੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਪਿੰਡ ਕੋਲ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਉਤੇ ਕੌਣ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ? ਬੱਸ, ਫਿਰ ਜੋੜ-ਘਟਾਓ ਵਾਲਾ ਹਿਸਾਬ ਲੱਗ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਰਾਜ਼ੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ, ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲਾ ਝੰਜਮ ਮੁੱਕਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲਾਟੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਵੀ ਲਈ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪੈਣੀ ਆ। ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦੀ, ਸਭ ਕੰਮ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਡੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦਾ ਭੱਗ ਪਾ ਦੇਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰਹਿਬਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਆਹ ਵੋਟਾਂ ਵਕਤ ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਤੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਵਕਤ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਏਕੜਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਪਲਾਟ ਕੱਟ ਕੇ ਜਿਥੇ ਬੇਹਿਸਾਬਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ,

ਉਥੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਮੱਤ ਦਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ!

ਚੌਥਾ ਸਰਵੇਖਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਮੱਤ ਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਮੱਤ ਦਾ। ਇਹ ਲੀਡਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਆਉਂਦੇ ਆ ਸਾਡੀ ਅਕਲ ਪਰਖਣ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪਿਆ, ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਆ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸਭ ਪਰਖ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਤਦਿਆਂ ਸਾਰ ਜੇ ਗੱਲ ਫੁੱਲ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗ ਗਏ, ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਅਕਲ ਅਜੇ ਦੂਰ ਹੀ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਉਦੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੱਤ ਦਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਚੌਥੇ, ਪਿੰਡ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਵੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ। ਅਰਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਾਨਤਾ ਫਿੱਡੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਜਾਂਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਿੱਚਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੀਂਹ-ਕਿਣੀ ਵਿਚ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣ ਜਾਣ ਵਕਤ ਔਖਿਆਈ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਜੇ ਦੋ ਕੁ ਫਰਲਾਗ ਦਾ ਉਹ ਕੱਚਾ ਪਹਿਆ ਪੱਕਾ ਕਰਵਾ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਣ ਗਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲੀਆਂ, ਨਾਲੀਆਂ, ਛੱਪੜਾਂ, ਸਿਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀਆਂ, ਜਠੇਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਕੋਲ ਵੋਟਾਂ ਵਕਤ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੀਡਰ ਫੱਟ ਸਮਝ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨੇ ਹੀ ਬੁੱਧੂ ਆ, ਜਿੰਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਆ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੋਰਚੇ ਲੁਆ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾਇਆ, ਕੀ ਉਹ ਹੱਲ ਹੋ ਗਏ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਭੋਲਾ, ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਏ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ, ਉਹ ਕਿਉਂ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਕਮ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਆ? ਕਿਉਂ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਰੋਕਦਾ ਹੈ? ਕਿਹਨੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾਇਆ? ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਵਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ? ਕੌਣ ਹੈ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਹੀ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਬਦਿਨ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਿਹਦੀਆਂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ? ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਵਧਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਯਾਸ਼ੀਪੁਣਾ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੋਲਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਲਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਤੇ।

ਅਕਸਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਲੀਡਰ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਕਰਦੇ ਆ, ਪਰ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਆ, ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਆ; ਤਾਂ ਹੀ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਕੋ ਘਰ ਦੇ ਹੀ ਦੋ ਹਾਕਮ-ਇਕ ਵੱਡਾ ਤੇ ਇਕ ਛੋਟਾ, ਬਣਾਉਣੇ ਪਏ। ਤੇ ਛੋਟੇ ਹਾਕਮ ਦਾ ਤਾਂ ਕੰਮ ਹੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨੇ ਤੇ ਵਫ਼ਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ। ਉਹ ਐਨਾ ਸਮਝਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਾਅਦਾ ਇਕ ਕਰਦਾ, ਤੇ ਵਫ਼ਾ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਉਛਾਲੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 4 ਮਾਰਗੀ ਐਨੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਤੇ ਵਧੀਆ ਬਣਾ ਦੇਣੀਆਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਦਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਇਓ, ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਚੌੜੀਆਂ ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜੋ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਰਹਿੰਦੀਆਂ-ਖਹੂੰਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣ। ਕਾਰਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆ ਜੋ, ਵਕਤ ਵਧੀਆ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਖਾਤਿਰ ਇਸ ਸਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਸੜਕ ਵੀ ਚੌੜੀ ਹੋ ਜੂਂਗੀ, ਤੇ ਟੌਲ ਵਾਲੇ ਵੀ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸੁੱਕਾ ਨਾ ਨਿਕਲੇ। ਫਿਰ ਚੌੜੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਨਾਕਾ ਵੀ ਲੁਆਉਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੋਂ ਵੀ ਮਹੀਨਾ ਮਿਲਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂ? ਹੋਇਆ ਨਾ ਵਾਅਦਾ ਵਫ਼ਾ। ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼, ਵਿਚੇ ਹਾਕਮ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਾਅਦੇ ਜਿਹੜੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 24 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਵਾਢੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਿਰਾ ਫਸਲੀ ਤਿਉਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਨ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਅਲੌਕਿਕ ਕੌਤਕ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਰਤਾਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਰੰਗ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਵਸ ਬਣ ਗਈ। ਮਸੰਦ ਥਾਪਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਜਾਰੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਮਸੰਦ ਆਪਣੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਹੀ ਬਣ ਬੈਠੇ! ਇਹ ਰੋਗ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ‘ਅਸਾਧ ਰੋਗ’ ਬਣ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮਸੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁੱਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਭੰਡ-ਜਥੇ ਨੇ ਤਾਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਮਸੰਦਾਂ ਦੀ ਝਲਕੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਸਲੀਅਤ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਕੁ-ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ‘ਪੰਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨ’ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਬਾਨਣੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ, ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ,

“ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਉ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ: ਭਾਈ ਕਲਿਆਣ

ਰਾਇ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤਿ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਕੀ! ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ।

ਸੰਗਤ ਮੇਰਾ ‘ਖਾਲਸਾ’ ਹੈ...ਜੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਵਿਤ ਕਾ ਹੋਵੈ...ਗੋਲਕ, ਦਸਵੰਧ, ਮੰਨਤ ਸੋ ਹਜੂਰਿ ਆਪ ਲੈ ਆਵਣਾ। ਮਸੰਦਾਂ ਨੇ ਮੰਨਣਾ ਨਾਹੀ...ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਿਵਤ ਕਾ ਹੋਵੈ, ਸੋ ਵਿਸੇਏ ਨੂੰ ਹਜੂਰਿ ਲੈ ਕੇ ਦਰਸਨ ਆਵਣਾ...ਹੋਰਸ ਕਿਸੇ ਮਸੰਦ ਨੂੰ ਨਾਹੀ ਮੰਨਣਾ...ਮਸੰਦ, ਮਸੰਦੀਏ ਦੈ ਮਰਣੈ ਪਰਣੈ, ਗੁਰੂ ਕੈ ਸਿੱਖ ਨਾਹੀ ਜਾਣਾ...ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ! ਹੁਕਮੁ ਮੰਨਗੁ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗੁ।”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ 29 ਮਾਰਚ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਕੱਠ ਦੀਆਂ ਅਗਾਊਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਅਨੰਦਾਂ ਦੀ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਰੋਣਕਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਸੈਨਾਪਤਿ ਨੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ’ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੋਭਾ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ,

ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਅਬ ਕਬਿ ਕਰਤ ਬਖਾਨ॥
ਗਿਰਦ ਪਹਾਰ ਅਪਾਰ ਅਤਿ
ਸਤਲੁਦ੍ਰ-ਤਟਿ ਸੁਭ ਬਾਨ॥
ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ‘ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ’ ਦੇ ਵਾਕ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਹਿੱਤ ‘ਤੀਸਰੀ ਮਜ਼ਹਬ ਖਾਲਸਾ’ ਪ੍ਰਗਟ

ਇਉਂ ਤੀਸਰ ਪੰਥ ਚਲਾਇਅਨ...

ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦਿਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ‘ਫੋਲਾਦ’ ਦੀ ‘ਕ੍ਰਿਪਾਨ’ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਲਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੇ ਜੋ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸੀ,

ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੇ ਅਬਿ ਪੰਥ ਬਨਾਵੇ।
ਸਕਲ ਜਗਤ ਮਹਿ ਬਹੁਤ ਬਿਦਤਾਵੇ।
ਲਾਖਹੂੰ ਨਰ ਜੰਗ ਕੇ ਇਕ ਥਾਇ।
ਤਿਨ ਮੈਂ ਮਿਲੈ ਏਕ ਸਿੱਖ ਜਾਇ।
ਸਭ ਮਹਿ ਪ੍ਰਬਕ ਪਛਾਨਯੋਂ ਪਰੇ।
ਰਲੈ ਨਾ ਕਯੋਹੁ ਕੈਸਿਹੁ ਕਰੇ।

(ਕਵੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ)

ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ। ਆਖਰ, 1699 ਈਸਵੀ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਠੋਰੀ ਸਾਹਮਣੇ, ਸ਼ਾਮਿਆਨੇ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਆਣ ਜੁੜਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਉਚੀ ਥਾਂ ਆਸਣ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਤੰਬੂ ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲਗਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਬਿਹਬਲ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਉਤਾਵਲੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਪਧਾਰ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ। ਅਚਾਨਕ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨੰਗੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਗਰਜ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਹੈ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਾਲ, ਜੋ ਧਰਮ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਵੇ? ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਸੀਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।”

ਇਹ ਅਨੋਖੀ ਮੰਗ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ...ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਿਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾ ਗਿਆ...ਜਦੋਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਬੜੇ ਰੋਹ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੀਸ ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਦਇਆ ਰਾਮ (ਖੱਤਰੀ) ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਸਿਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।”

ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਦਇਆ ਰਾਮ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਤੰਬੂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵੇਲੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਲਗੂ ਨਾਲ ਲਿਬੜੀ ਹੋਈ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸੁੱਕ ਗਏ। ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਈ, “ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸਿਰ ਦੀ ਹੋਰ ਲੋੜ ਹੈ?” ਭੈਅ-ਭੀਤ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਇਹ ਅਜਬ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਹੱਕੀ-ਬੱਕੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਪਹਿਲੇ ਨੌਂ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਕਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਰਤਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪੀਲੇ ਪੈ ਗਏ।

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ

ਮੋਹਤਬਰ ਸਿੱਖ, ਇਸ ਅਲੋਕਾਰੇ ਕੌਤਕ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਗਏ ਪਰ ਇਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਧਰਮ ਦਾਸ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਕੜ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸੀਸ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਦਾ ਹਿੰਮਤ ਰਾਇ ਨਿਤਰਿਆ। ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਦਵਾਰਕਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਮੁਹਕਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਸਿਰ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਬਿਦਰ ਵਾਸੀ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ, ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਉਠਦੇ ਗਏ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਲ ਰੁਕਣ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਗਾਤਰੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿੱਤ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਪੰਜੇ ਸਿੱਖ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਤੁਰੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਤਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ, ਨੀਲੇ ਦਸਤਾਰੇ, ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ ਕਛਹਿਰੇ, ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸਰਬ ਲੋਹ ਦੇ ਕੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ, ਮਾਨੇ ਉਹ ਪੰਜੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਹੋਣ।

ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਵਿਚੋਂ ਸਰਬ ਲੋਹ ਦਾ ਬਾਟਾ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ‘ਬੀਰ-ਆਸਣ’ ਸਜਾ ਕੇ ਬਾਟੇ ਵਿਚ ਦੋ ਧਾਰਾ ਖੰਡਾ ਫੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਬਾਟੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਖ ਕੇ ਚੁਫੇਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖੰਡਾ ਫੇਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਪੁ ਜੀ, ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਸਵੱਯੋ, ਚੌਪਈ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ (ਪਿੱਛੇ ਨਾਮ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਸੁਝਾਅ ‘ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋਂ ਜੀ ਨੇ ਪਤਾਸੇ ਲਿਆ ਕੇ ਬਾਟੇ ਵਿਚ ਪਾਏ। ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ। ‘ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸ’ ਦਾ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਕੁਇਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰੂ ਤਯਾਰ ਕਰਿ,
ਕੈ ਅਰਦਾਸ ਕੀ ਰੀਤ।
ਠਾਢੇ ਕਮਰ ਛਕਾਇਕੈ,
ਸੁਨਮੁਖ ਪੰਚ ਸੁਨੀਤ।
ਪਾਨ ਜੋਤਿ ਤਿਨ ਅਮੀਂ ਪਿਵਾਵੈ।
ਬੋਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਮੁਖੋਂ ਕਹਾਵੈ।
ਪੰਚਨ ਕੋ ਐਸੇ ਤਬ ਦਯੋ।
ਨਾਮ, ਨਗਰ ਤਿਨ ਪੂਛਨ ਕਯੋ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ‘ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ’ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੌਂਪੀ (ਯਾਦ ਰਹੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠ ਕੇ ਸੀਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਆਦਿ

ਥਾਪਿਆ)।

ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੋਂ ‘ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ’ ਸਜਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ‘ਭੰਗੂ’ ਕਰਤਾ ‘ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਕਰੀ ਜੁ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਥਮ ਬਿਧਿ, ਸੋਈ ਪੁਨਿ ਬਿਧ ਕੀਨ॥ ਪੰਜ ਭੁਜੰਗੀ ਜੋ ਭਏ, ਗੁਰ ਉਨ ਤੇ ਪਾਹੁਲ ਲੀਨ॥

ਇਕ ਕਵੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਕੁਲ ਕਰਮ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਬਾਬਤ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ‘ਤੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੱਟ, ਮੈਂ ਵੀ ਸੋਢੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ।’

ਇੰਜ ‘ਆਪੇ ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ’ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਮ ਮਨੁੱਖ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕੱਕਾਰ (ਕੇਸ, ਕੜਾ, ਕਛਹਿਰਾ, ਕ੍ਰਿਪਾਨ, ਕੰਘਾ) ਸਦੈਵ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਕੜਾ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਰਉਪਕਾਰ ਤੇ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਕਛਹਿਰਾ ਆਚਰਣਕ ਉਚਤਾ ਲਈ, ਕੰਘਾ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਤੇ ਸੁੱਚਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕੱਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਗਈ। ਬਿਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ, ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਲਈ ਸਦਾ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਬੱਜਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ (ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਕੁੱਠਾ ਖਾਣਾ, ਤੰਬਾਕੂ ਸੇਵਨ, ਪਰ-ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਪਰ-ਪੁਰਖ ਗਮਨ) ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਲਈ ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ, ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ, ਦੀਦਾਰ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕੀਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ। ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅੱਗੇ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰ) ਅਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅੱਗੇ ਕੌਰ (ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ) ਸ਼ਬਦ ਲਗਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਉਂ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜੋ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸੀਸ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਏ। ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ਵਿਚ ਇਉਂ ਐਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਾਹਿ ਸਮੇਂ ਗੁਰ ਬੈਨ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਖਾਲਸ ਆਪਨੇ ਰੂਪ ਬਤਾਯੋ॥ ਖਾਲਸ ਹੀ ਸੋ ਹੈ ਮਮ ਕਾਮਾ॥ ਬਖਸ਼ ਦਿਯੋ ਖਾਲਸ ਕੋ ਜਾਮਾ॥ ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੈ ਨਿਆਰਾ॥ ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦੀਉ ਮੈ ਸਾਰਾ॥ ਜਬ ਇਹ ਗਰੈ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੀ ਰੀਤ॥ ਮੈ ਨ ਕਰਉ ਇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ॥

ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚੀਸ ਉਠਦੀ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ! ਨਾ ਸਾਡਾ ਇਸ਼ਟ ਇਕ ਚਿਹਰਾ, ਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਇਕ ਚਿਹਰਾ। ਨਾ ਸੰਗਤ ਇਕ ਰਹੀ, ਨਾ ਅਰਦਾਸ ਇਕ। ਨਾ ਮਰਯਾਦਾ ਇਕ, ਨਾ ਸਰੂਪ ਇਕ ਚਿਹਰਾ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਥਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰੁਚੀਆਂ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਅਕਾਲ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਨਿੱਤ ਖੁੰਬਾਂ ਵਾਂਗ ਉਠਦੇ ਅਖੌਤੀ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਪੇ ਬਣੇ ਘੜੇਮ ਚੌਧਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲੋਂ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਆਪਾ-ਧਾਪੀ ਵਿਚ ਪੈਸ਼ਕ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇਗੀ? ‘ਐਧਾ ਆਗੂ ਜੇ ਬੀਐ’ ਦੇ ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਨਾ ਚਿਰ ਖੁਆਰੀਆਂ ਦੀ ਪੱਲੇ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਫਿਲਹਾਲ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਪਾਵਨ ਯਾਦਾਂ ਹੀ ਧਰਵਾਸਾ ਦੇਣਗੀਆਂ।

‘ਦਾਮਨੇ-ਦੀ’ ਹਾਥ ਸੇ ਛੂਟਾ,
ਤੋਂ ਜਮਈਅੰਤ ਕਹਾ?
ਜਮਈਅੰਤ ਹੂਈ ਰੁਖਸਤ ਤੋਂ,
ਮਿੱਲਤ ਭੀ ਗਈ।
(ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ)

ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ

(ਸਫਾ 12 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧੜੇ ਇਕਮੱਤ ਹਨ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀ-ਪਸੰਦ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਨੀਤੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ, ਅਵਾਮ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬਣਾਏ ਕੁਲ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਖ਼ਾਸ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਦਹਿ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਧੜੇ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥਨਾਮੇ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਘੋਰ ਦਾਬੇ ਹੇਠ ਰੱਖ ਕੇ ਸੱਤਾ ਦਾ ਸੁੱਖ ਮਾਨਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਹੱਕ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣਗੇ ਵੀ ਕਿਉਂ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕ-ਰਾਇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਹੀ ਮਾਇਨਿਆਂ ‘ਚ ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਟੇਟ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਉਪਰ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੀ ਆਇਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ‘ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ’ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਇਸ ਕਸੌਟੀ ‘ਤੇ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ?

ਐਤਕੀਂ ਵਿਸਾਖੀ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਏਗਾ ਸਿਆਸੀ ਸਾਇਆ

ਬਠਿੰਡਾ: ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਐਤਕੀਂ ਸਿਆਸੀ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਏਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਐਤਕੀਂ ਆਮ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਜਾਣਗੇ। ਪਹਿਲੀ ਦਫ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਸਿਆਸੀ ਘੜਮੱਸ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫਸਰ ਬਠਿੰਡਾ ਕਮਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਯਾਦਵ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਇਕੱਠ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਭਾਈ ਡੱਲ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਸਟੇਜ ਹੀ ਲਾਈ

ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ) ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨੇ ਦਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਡੱਲ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਟੇਜ ਸਜੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ

ਕੀਤੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਚੋਣ ਇੰਚਾਰਜ ਤੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼ਨੀ ਦੇ ਬਰਫੀਲੇ ਚੰਦਰਮੇ ‘ਚ ਸਮੁੰਦਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਨਾਸਾ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਨੀ ਦੇ ਬਰਫੀਲੇ ਚੰਦਰਮਾ ਐਨਸੇਲਾਦੂਸ ‘ਤੇ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਚਟਾਨਾਂ ਥੱਲੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੁਤਾਕਰਸ਼ਣ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 30 ਤੋਂ 40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਮੋਟੀ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਚਟਾਨਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ‘ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਸਾ ਦੇ ਕੈਸੀਨੀ ਪੁਲਾੜ

ਤੇ ਡੀਪ ਸਪੇਸ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੇ ਇਹ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨਸੇਲਾਦੂਸ ‘ਤੇ ਤਰਲ ਜਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ। ਨਾਸਾ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੇ ਸ਼ਨੀ ਦੇ ਇਸ ਚੰਦਰਮਾ ‘ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸੂਖਮ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੈਸੀਨੀ ਨੇ ਜਦੋਂ 2005 ਵਿਚ ਐਨਸੇਲਾਦੂਸ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਧਰੁਵ ਦੇ ਛੇਦਾਂ ਤੋਂ ਜਲ ਵਾਸਪ ਤੇ ਬਰਫ ਨਿਕਲਦੀ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਵਾਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਗਠਜੋਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੂਬਾਈ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਮੋਨੀਟਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਸਬੰਧੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ 5 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਮੋਨੀਟਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਉਤੇ ਚਲਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੀ.ਈ.ਓ. ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਹੁਣ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਉਤੇ ਚਲਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੀ.ਈ.ਓ. ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ

ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੁਰੰਤ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਬਕੇ ਪਿਛੋਂ ਚੋਣ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੁਰੰਤ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰੋਣਾ ਰੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸੀਈਓ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਯਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਈ

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਓਮ ਪੁਰੀ ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਮੁੰਬਈ: ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰ ਓਮਪੁਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਵਿਵਾਦ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਨਬੋਤ ਲੈਣ। ਜਸਟਿਸ ਮੋਹਿਤਦੇਵੇ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ 16 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਡੀ ਸੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਅੰਬੈਸਡਰ ਸ. ਤਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰਿਚਮੰਡ, ਵਰਜੀਨੀਆ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਵਾਗਤੀ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਤਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਖੱਬਿਓਂ ਪੰਜਵੇਂ) ਨਾਲ (ਖੱਬਿਓਂ) ਡਾ. ਬਿਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੁਨੀਲ ਸੇਠੀ, ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਡਾ. ਰਾਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ।

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digital!
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਮਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਇਯਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵੀ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾਈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਝੂਠੀਆਂ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਕੋਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਤਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਲੰਡਨ: ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਬੰਧੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਖਫ਼ਾ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਪੌਂਡ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਸੌ ਘੰਟੇ 'ਸੇਵਾ' ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਵਾਰਵਿਕਸ਼ਾਇਰ ਕਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਰ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਗੁਡਚਾਈਲਡ ਨੇ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਅਤੇ ਹਰਕੰਤ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਨੂੰ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਪੌਂਡ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਸੌ ਘੰਟੇ ਬਿਨਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਹੋਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਕਸ਼ਨ ਵਾਰਵਿਕਸ਼ਾਇਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ ਤੇ ਪੀਤਤ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ ਜੋ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਕਾਰ ਫੇਸ ਬੁੱਕ 'ਤੇ ਨੇਕ ਝੋਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਫੁਟੇਜ 'ਚ ਇਸ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਫਲੋਰਾ ਦੀ ਪੱਗ ਲੱਭ ਗਈ ਸੀ।

ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਜਾਵੇਗੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਜੋ ਦੱਖਣੀ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਹੈ, ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 'ਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਫ਼ਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ ਮੁੱਢਲਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਬਣ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਜਾ ਰਹੀ ਹੇਲੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾਵੇਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦੱਖਣੀ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਮਗਰੋਂ 12 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 22 ਨਵੰਬਰ ਤਕ ਹੇਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗਵਰਨਰ ਬਣਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹਾਲੀਆ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਦੱਖਣੀ

ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਵੀ ਇਸ ਲੀਹ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ ਜਾਣ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਲੀ ਦੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਭਾਰਤ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੱਖਣੀ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁੰਝਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗੀ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਮਰਤਾ ਰੰਧਾਵਾ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਬਣੀ ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸਾਂਭਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੈਂਬੀ ਜਿੰਦਲ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਦੂਜੀ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਮਹਿਲਾ ਹੈ।

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ
ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਹਰ 15 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਦਾਇਗੀ

ਡਰਾਈਵਰ ਲਈ

42 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ
ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ
ਹਰ 15 ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਤਨਖਾਹ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

■ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ ■ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
■ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231, www.LansingGurdwara.Com

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 26 ਅਪਰੈਲ 2014

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 26 ਅਪਰੈਲ 2014 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 7.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ, (ਲੈਨਸਿੰਗ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਪਾਰਕ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵਾਪਸ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਾਰਕ (300 N. Grand Ave, Lansing, MI 48933) 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਰਸ ਭਰਾ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ।

*ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ *ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ
*ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇਗਾ

ਫੋਲੋ-ਭਰੂਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ: ਜੱਸੀ ਉਬਰਾਏ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਡਾ. ਐਸਾਫ ਸੱਈਅਦ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਣਗੇ

Sponsors: Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090

Ajay Badhwar Tax and Accounting Services

Ph: 517-393-0720

Syan Video, Ph: 734-261-0936

Karn Gill, Ph: 734-612-9984

Bombay Wedding Events, Ph: 586-604-6881

Paradise Insurance Agency, Ph: 517 499 4883

Worldwide Travel: 1-800-504-3044

Khalsa Sikh Center, Flint, Michigan, Ph: 810-618-7280

Contacts:

Gurudwara Sahib (517) 272-0231

Ladi Multani (517) 204-4171

S. Balbir Singh (517) 402-1811

S. Kuldip Singh (President) 517-402-4910

Ladi Multani, Balbir Singh, Gurdev Singh, Kuldeep Singh, Bakhsish Singh, Jaswant Singh, Karnail Singh, Sukhjinder Singh, Kulvir Singh, Kashmir Singh, Balwinder Singh, Gurjinder Singh, Balvir Singh Habibwal, Kulwant Singh, Rinku, Resham Singh, Daler Singh, Manjit Singh, Nirmal Singh, Swarn Singh, Ruby, Bila, Gulab Singh, Sukhwinder Singh, Kulwinder Singh, Rajinder Singh, Jaswant Singh Grewal, Rajvir Singh Virk, Gurbaksh Singh, Gian Singh.

GET Punjabi, Global Punjab and Globalpunjabtv.com will cover this event LIVE.

ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ

ਵਲੋਂ

10ਵਾਂ

ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਮੁਫਤ
ਮੁਫਤ
ਐਂਟਰੀ

ਮੁਫਤ
ਖਾਣ
ਪੀਣ

ਪਾਲ
ਘੋਰੜਾ

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹਨੇਰਾ
ਕਮੇਡੀਅਨ

ਗੀਤਕਾਰ ਦੀਪ ਮੋਗਲੀ

ਮੰਗਤ ਟਾਹਲੀ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਕਰਾਂਤੀ ਭੰਗੜੇ ਵਾਲਾ
ਐਕਟਰ ਅਤੇ ਸਿੰਗਰ

ਸਮੋਕੀ ਪਾਰਕ
ਰਿਚਮੰਡ ਹਿਲ
ਨਿਊਯਾਰਕ

ਪੀ ਟੀ ਸੀ ਚੈਨਲ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ,
ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ
ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਕਰਸ਼ਣ
ਬੀਬਾ ਸਿੰਘ
ਬਾਲੀਵੁੱਡ
ਪੋਪ ਸਿੰਗਰ
ਅਤੇ
ਰਾਕ ਸਟਾਰ

13 ਅਪ੍ਰੈਲ
2014
ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ

ਦੁਪਹਿਰੇ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ
ਸ਼ਾਮੀਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਡਿੱਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ
ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਅਤੇ ਐਂਕਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਅਨੂ ਕੌਰ, ਐਂਕਰ

ਰਾਜਵੀਰ ਚਿੱਲੋਂ

ਸੁਨੀਤਾ ਭੱਟੀ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਬੀ ਜੇ ਸਟੂਡੀਓ

ਨਿਊਯਾਰਕ ਰੋਕ ਬੈਂਡ

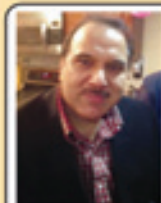
ਦੀਪਕ
ਭਾਰਦਵਾਜ

ਜਸਵਿੰਦਰ
ਜੌਹਲ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ
ਆਪਣਾ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਭੋਲਾ, ਬੱਲ ਮਹਾਜਨ (ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭੰਡ)

ਬਲਵਿੰਦਰ ਮੁਰੱਬੀਆ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਤਰਲੋਕ ਖਾਸਗੀਆ

ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ

ਮਨੀ ਬੇਗੋਵਾਲ

ਮੋਟੀ ਬੇਗੋਵਾਲ

ਦੇਬੀ ਬੇਗੋਵਾਲ

ਮਹਿੰਦਰ
ਮੁਰੱਬੀਆ

ਕਬੀਰ ਬਿੰਦੂ

ਸੁੱਖੀ ਬੇਗੋਵਾਲ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਰਣਜੀਤ ਖਾਸਗੀਆ

ਚਰਨ ਸਿੰਘ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਡੀ ਜੇ ਸੋਹਣਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡਿੱਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ (917-543-2168) ਜਾਂ ਕਰਾਂਤੀ (917-669-3173) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਕੁਝ ਪਲ

ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਉਰਫ ਅਖਤਰੀ ਬਾਈ ਫੈਜ਼ਾਬਾਦੀ (7 ਅਕਤੂਬਰ 1914-30 ਅਕਤੂਬਰ 1974)
ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਗਜ਼ਲ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮੱਲਿਕਾ-ਏ-ਗਜ਼ਲ' ਦਾ
ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਖਤਰ ਮਸਾਂ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਜੁੜ
ਗਈ। ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 1934 ਵਿਚ ਜਦੋਂ
ਉਹ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਰਾ
ਸਰੋਜਨੀ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟਨਾ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਾਰੰਗੀ ਵਾਦਕ ਉਸਤਾਦ
ਇਮਦਾਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਅਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਲੀਮ
ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸਤਾਦ ਝਾਂਡੇ ਖਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ
ਵਿਚ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਸੰਗੀਤ ਵੱਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

1945 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਮਿੱਤਰ ਗੌੜ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕਪੂਰ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਾਬ ਖਟੀਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਅਮੀਰ ਬੋਕ ਕੱਪੜਾ ਵਪਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਮੰਦੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖੂਬ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵੀਂ ਝਾਕੀ ਅਖਤਰੀ ਬਾਈ ਫੈਜ਼ਾਬਾਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਸੀ, ਤੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬਾਰਾਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੱਘੀਆਂ ਤੇ ਕਾਫ਼ਿਲੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਸਾਜ਼ਿਦਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਗੋਲ-ਮਟੋਲ ਅਤੇ ਢੋਰ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚ ਲਿਪਟੀ ਅਖਤਰੀ ਬਾਈ ਯਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 'ਟੱਲੀ' ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਇਕ ਅੱਧਖੜ੍ਹ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਨੌਟਾਂ ਦਾ ਬੰਡਲ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜਾਇਆ, ਤੇ ਮੰਚ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਪਰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਲੜਖੜਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਰਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹਾਸਾ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਅਖਤਰੀ ਬਾਈ (ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ) ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1971 ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਭਾਗ ਇੱਥੇ ਬਣਿਆ ਕਿ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਕਵੀ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੱਜਾਦ ਹੈਦਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਿਲਕ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਉੱਤੇ ਇਕ ਮਹਿਫ਼ਿਲ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸੱਜਾਦ ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਿੱਤਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਸੀ। ਮਹਿਫ਼ਿਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਜ਼ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਉਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ਾਮ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਦੇ 2 ਵਜੇ ਤਕ ਇਸ ਮਹਿਫ਼ਿਲ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹੇ।

ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਮੌਕਾ ਮੈਨੂੰ 1974 ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਰੁਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਿੱਤਰ ਆਗਾ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਅਲੀ ਦੇ ਰਾਜਬਾਗ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਬੰਗਲੇ 'ਚ ਠਹਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਗਾ ਸਾਹਿਬ ਕਸ਼ਮੀਰ

ਦੇ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਬੇਗਮ ਜ਼ਫਰ ਅਲੀ ਮਹਿਲਾ ਮੁਕਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਗੂ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ

ਉੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖੇਡਣ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਬਟੋਟ ਵਿਖੇ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਤੱਕ ਵੀ ਉਹ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਫੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕਰੀਡਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲੰਘਦੀ ਸੀ। ਅਸ਼ਰਫ਼ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ

ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਗਜ਼ਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ।

ਪਤਨੀ ਲਖਨਊ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਲ੍ਹੜ ਬੇਟਾ ਸ਼ਾਹਿਦ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣਿਆ, ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਦਾ ਚੀਵਾਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਕਈ ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਲਾਜਵਾਬ ਕਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਿੱਸਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਸਤ ਰਫਤਾਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਤਲਬ ਨੇ ਸਤਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਮਿੱਠੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਗੱਡੀ ਦੇ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਦਾ ਪੈਕੇਟ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਵੇ। ਗਾਰਡ ਜਦੋਂ ਸਿਗਰਟ ਦਾ ਪੈਕੇਟ ਲੈਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਲਾਲ ਝੰਡੀ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਇੰਜਣ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸੀਟੀ 'ਤੇ ਸੀਟੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਖਿੜਕੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸ ਅਜੀਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ।... ਕਈ ਵਾਰ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੇ, "ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ, ਕੋਈ ਪੁਰਾਣਾ ਲੋਕਗੀਤ ਗਾਓ।" ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਅਬੱਧ ਕਰ ਲਵਾਂਗੀ। 30 ਅਕਤੂਬਰ 1974 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਖਤਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਗਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵਭਿੰਨੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

—ਪੀ. ਰੋਸ਼ਾ

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ **ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ** 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 19 ਅਪਰੈਲ 2014 ਹੈ। —ਸੰਪਾਦਕ

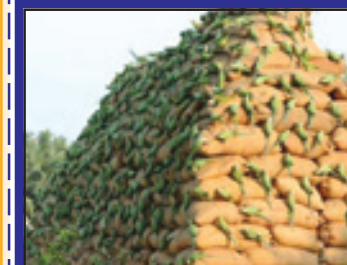
ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-112

ਤਸਵੀਰ: ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ

**ਲਗਦਾ ਸੁਖ-ਨਿਧਾਨ ਦਾ ਰਗੜਾ, ਹੋਏ ਪਏ ਨੇ ਮਸਤ ਮਲੰਗ।
ਦੇਖੋ ਜੀ 'ਲਾਡਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ', ਬੇ-ਫਿਕਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਿਹੰਗ।**

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-110

ਬੋਈਮਾਨਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈ,
ਅੰਨ ਦਾਤਾ ਦੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ।
ਕੁਝ ਤਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਆਪ ਡੱਫ ਗਏ,
ਬਾਕੀ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਬੱਲੇ ਲਾਈ।
ਹਰੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਬੋਲਿਆ ਹੱਲਾ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਈ।
ਕਿਹੜੇ ਵੱਟੇ ਖਾਏ ਪੈ ਜਾਊ,
ਇਸ ਘੁੰਡੀ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ।
—ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾ 'ਤੇ
ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸਭ ਜੰਗਲ ਬੋਲੇ।
ਪੰਛੀ ਵਿਚਾਰਾ ਕਿਥੇ ਰਹੇ
ਕਿਥੋਂ ਖਾਏ, ਕੀ ਖੋਲੇ।
ਪੇਟ ਨੂੰ ਝੁਲਕਾ ਪਾਵਣ ਖਾਤਰ

ਗੁਦਾਮ 'ਤੇ ਰਲ ਬੋਲਿਆ ਧਾਵਾ।
ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਿਰਾ ਡੂੰਘਾ ਜਾਪੇ
ਪਰ ਤੋੜਿਆਂ ਲਈ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਵਾ।
—ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਜਿਥੇ ਦਾਣੇ ਚੁਗਣ ਨੂੰ
ਉਹੀਉ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼,
ਪੱਲੇ ਕਦੇ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹਦੇ,
ਪੰਛੀ ਤੋਂ ਦਰਵੇਸ਼।
—ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਬੱਲੀ'
ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਦਾਣੇ ਦਾਣੇ ਉਤੇ ਕਹਿੰਦੇ
ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ।
ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਤੋਤੇ ਹਾਂ ਜੀ,
ਬੋਰੀਆਂ ਉਪਰ ਨਾਮ।
—ਫਕੀਰ ਚੰਦ 'ਸੈਂਪਲਾ'
ਐਲ.ਏ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਪੱਥਰ 'ਚ ਵੀ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ 'ਉਹ'
ਕਿਉਂ ਚਿੰਤਾ ਕਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ।
ਦੇਖ ਲਓ ਕਿੰਜ ਚੋਗਾ ਚੁਗਦੀ
ਇਹ ਤੋੜਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ।
—ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 226-345-7126

ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰੌਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਿਵਿਆ ਜੋਤੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਉਰਫ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਝਾਅ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਮਾਧੀ ਬਾਰੇ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ ਅਜੇ ਸੁਲਝਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਈ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਰੀਬ ਸਵਾ ਸੌ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਦੱਸਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਰਾਈਵਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸ਼ੱਕ ਤੇ ਸ਼ੰਸੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਮੂਲ ਤੇ ਝੂਠੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਕਲੀਨੀਕਲੀ ਡੈਡ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ

ਸੁਣਵਾਈ 27 ਮਈ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

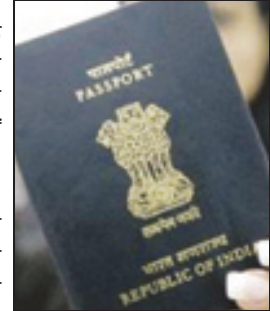
ਉਧਰ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਰਹੱਸਮਈ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਰਾਈਵਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਵੇ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਅਜੇ ਤੱਕ

ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਜਾਣਗੇ।

ਫਰਜ਼ੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਰੋਹ ਆਇਆ ਕਾਬੂ

ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ: ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲੋਂ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਰੋਹ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਥਾਣਾ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾਡਲਾ ਤੋਂ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸਿਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਮੀਤ ਕੌਰ, ਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀ ਜਾਡਲਾ ਨੇ

ਫਰਜ਼ੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸ ਕੇ ਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਲਿਵਰੀ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਤਾ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਇਨਕੁਆਰੀ ਤੀਰਥ ਰਾਮ ਹੋਲਦਾਰ ਵੱਲੋਂ

ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਪੰਚਾਇਤ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੋਲਦਾਰ ਤੀਰਥ ਰਾਮ ਕੋਲਰਾਂ ਮੁਹੱਲਾ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਨੇੜੇ ਰਾਮ ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਮੇਵਾ ਵਾਸੀ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੇ

ਐਨ.ਆਰ.ਈ. ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਤੇ ਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਵਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗਰੋਹ ਦੇ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

ਢੱਟ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਜਲਦ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਢੱਟ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਅੰਬਾਲਾ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਟ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ 1989 ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਥਰੂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਪੀਤਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨੂੰਹ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਮਗਰੋਂ ਸਹੁਰੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ: ਪਿੰਡ ਭੁਰਥਲਾ ਮੰਡੇਰ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਫ਼ੌਜੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (80) ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ (22) ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪ ਜ਼ਹਿਰ ਨਿਗਲ ਲਈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਸਤਪਾਲ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਲੜਕੀ ਦਾ ਪਤੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਰੋਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਚਾਚੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੰਜਾਲੀ ਖੁਰਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਘਰ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਲੜਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਹਰਜੀਤ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਜਾਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਟਾਈਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਹੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ ਜਦਕਿ 70 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੋਟਾਪੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਕਿਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਮੋਟਾਪੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਤੋਂ 12 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਜੋ ਵਧ ਕੇ 20 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ 9 ਸਾਲ ਤੋਂ 13 ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਰਗੇ ਬੱਚੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ 40 ਤੋਂ 65 ਘੰਟੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੋਟਾਪੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਦਾ ਉਚਾ ਨਾਂ

ਪਾਤੜਾਂ: ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਪਾਤੜਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਕਕਰਾਲਾ ਭਾਈਕਾ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਲਖਵੀਰ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮੀ ਧੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਗੁਆ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵਕਾਲਤ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ (ਜੁਡੀਸ਼ਲ) ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਜੱਜ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵੇ ਹੋਏ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਤਾਰ ਤਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਬ ਜਿਨਾ ਮਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਰਾਣਾ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਾਹਜ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ-ਲਿਖਾਇਆ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਕੁਹਣੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਧਿਆਪਕ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੈਡਮ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੈਣ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਮੁੜ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰ ਗਈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਕਾ.ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਤੜਾਂ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਪਬਲਿਕ ਗਰਲਜ਼ ਸਕੂਲ/ਕਾਲਜ(ਟਰੱਸਟ) ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਫੀਸ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਬੀ.ਏ. ਕਰ ਗਈ। ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਵਕੀਲ ਬਣਨ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਐਲ.ਐਲ.ਬੀ. ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਫਿਰ 2011 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਵਕਾਲਤ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਜੱਜ ਬਣ ਕੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ?

ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤਰੀ ਬੱਤੀਆਂ ਦਾ ਜੁਗਾੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀਆਂ ਖੁੱਸ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਲਾ ਸਕਣਗੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਕਤ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ 'ਲਾਲ ਬੱਤੀ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਲਹਿ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਬੱਤੀ

ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬੱਤੀਆਂ ਲਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੱਤੀ ਦੀ ਟੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਚੈਕ ਦੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਚੈਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ,

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ., ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਚੇਂਜਾਂ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਤੇ ਜ਼ੋਨਲ ਆਈ.ਜੀ., ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਤੇ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਚੈਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਫਿਲਹਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਹੜੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 2013 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਫ਼ਸਰ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ

ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਣ। ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀ 200 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਨ ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਨ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਇੰਡੀਅਨ (ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ.) ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਸਨਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਅਨ ਓਫਿਸਰਜ਼ (ਪੀ.ਆਈ.ਓ.) ਭਾਵ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2010

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ

ਫੋਨ: 91-94175-33060

ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨੂੰ ਹੀ ਵੋਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪੀ.ਆਈ.ਓ. ਦੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ।

ਮਈ 2012 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1,00,37,761 ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 1,18,72,114 ਪੀ.ਆਈ.ਓਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2,13,710; ਆਸਟਰੀਆ ਵਿਚ 12,000; ਬਹਿਰੀਨ ਵਿਚ 3,50,000; ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 2,00,000; ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ 5,79,058; ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ 1,50,000; ਓਮਾਨ ਵਿਚ 7,18,000; ਕਤਰ ਵਿਚ 5,00,000; ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ 17,89,000; ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ 3,50,000 ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 9,27,283 ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 1,00,37,761 ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਰੀਬਨ 12,000 ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 97 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕੇਰਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ

ਕੁੱਲ 1,00,37,761 ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਰੀਬਨ 12,000 ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 97 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕੇਰਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ਼ 138 ਹੈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ 31 ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨੌਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ 13 ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ 13, ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀਆਂ 26 ਤੇ ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ 15, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ 9 ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ 5 ਵੋਟਾਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਧੂਮ-ਧੜੱਕੇ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?

ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ਼ 138 ਹੈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ 31 ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨੌਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ 13 ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ 13, ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀਆਂ 26 ਤੇ ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ 15, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ 9 ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ 5 ਵੋਟਾਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਧੂਮ-ਧੜੱਕੇ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?

ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਕ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਕੁਝ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੈਸੇ

ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਫਰਾਂਸ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਇਟਲੀ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਵਸਣ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 10 ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 8 ਲੱਖ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 22,45,239 ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼

ਡਾਕ-ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ।

9,27,283 ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਪਾਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੰਮ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਔਚ-ਵਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਪਲੇ ਬੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਨਾਖ਼ੁਸ਼ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਹਾ ਮਿਆਰੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੇ ਕਦੇ ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਹਨ ਤਾਂ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦੇ ਤੌਰ

'ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ। ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ, ਜਾਂ ਉਹ ਅਜੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਾਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ 23 ਲੱਖ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 11 ਲੱਖ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 6 ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ 71 ਹਜ਼ਾਰ, ਲਿਬੀਆ ਵਿਚ 65 ਹਜ਼ਾਰ, ਇਟਲੀ ਵਿਚ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇੱਥੇ ਪੈਸਾ ਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਤੇ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਲਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਨਅਤਕਾਰ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੋਗੇ ਦੀ ਨੈਸਲੇ ਕੰਪਨੀ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ 17,000

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਇੱਥੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਪੈਸਾ ਬਾਹਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ-ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਭੂ-ਮਾਫੀਆ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਸਫ਼ੈਦ ਪੱਤਰ (ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ) ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨੀ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨੀ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਤਨੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿੰਗ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਭਾਰਤੀ ਚੰਗੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤਾਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਹੀ ਦਰਸਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਸ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਖਰੀਆਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਨਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰੂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ 'ਅਤਿਵਾਦ ਜਾਂ ਵੱਖਵਾਦ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ

ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਝੋਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ 'ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ' ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨਾ ਮੁਲਕਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੀ

ਜਤਿੰਦਰ ਮੋਹਰ

ਫੋਨ: 91-97799-34747

ਗੱਲ ਕਰਨਾ 'ਮੁਲਕ ਵਿਰੋਧੀ' ਹੋਣਾ ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਨੀ ਦਿਉਲ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ 'ਦੁਧ ਮਾਂਗੋਗੇ ਤੋਂ ਖੀਰ ਦੇਂਗੇ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਾਂਗੋਗੇ ਤੋਂ ਚੀਰ ਦੇਂਗੇ' ਵਰਗੇ ਬੋਲੇ ਬੋਲਦਾ 'ਵੱਡਾ ਮੁਲਕਪ੍ਰਸਤ' ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਫੌਜ-ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੰਤ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। 'ਹਮਾਲ' ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਅਰਸ਼ਦ ਪੀਰਜ਼ਾਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇੱਬਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਬਰਸਤਾਨਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਮਾਰ-ਖਪਾਏ ਗਏ ਆਪਣੇ ਜੀਆਂ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਵੈ-

ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ

ਨਿਰਣੈ ਦੇ ਕਰਾਰ ਤੋਂ ਚਿਰੋਕਣੇ ਮੁੱਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮਸਲਾ 'ਅਤਿਵਾਦ' ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਤਾਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ-ਗੁਹਿ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਜ਼ੋਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਹਕੂਕ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ, ਮੀਡੀਆ, ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਮਝ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਸਭ ਵਸੀਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੀ ਨਾਬਰੀ ਪਛਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2010 ਵਿਚ ਆਲਮ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੇ ਇੱਟਾਂ-ਰੋੜੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਹਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੌ ਦਸ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਗੰਧਲੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਬਤ ਚਰਚਾ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰੀ ਡੀ ਚੇਨਚਹੀਆ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਬਤ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੇ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੱਲੇ ਨਾਲ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਪੜਾਅ ਵਾਰ ਜਾਂ ਲਮਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਉਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਇੱਕ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ

ਜਾਵੇ। ਸਮੁੰਦਰ ਨੇੜਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਧੇਰੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਛੇਤੀ ਦਬਾ ਦੇਣਗੇ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਸੂਬੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਢੁੱਕਵੀਂ ਥਾਂ ਸਨ। ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ-ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਦੋਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ

ਵਿਚੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਕਈ ਉਘੜਵੇਂ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਮੋਟਣ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਨਪੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵਿਤੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਦਾਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ

ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਨਪੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤਾਨਾਂ ਨੇ ਗੱਦਾਰੀ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਡੋਗਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਦਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਉੱਤੇ ਪੱਕੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗ਼ਾਲਬ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅਰਬਚਾਰੇ ਅਤੇ ਜੱਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕਿਰਤੀ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਮੀਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਲੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਪੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਗ਼ਦਰ ਮਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਰਿਆਸਤ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ। ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸੀ। ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਾਬਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੂਚ ਕਰੇਗੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜੀ-ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ

ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਭੜਕਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਹਦੇ ਕਰ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੰਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜੁਝਾਰੂ ਛੇਤੀ ਕੀਤੇ ਫਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸ਼ਮੀਰ 1925 ਤੱਕ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰੀ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਹਿੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਧੱਪਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ 1925 ਤੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਘੱਟ-ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ। ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੇ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਧਾਰ ਲਈ। ਕਾਫੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ਼ਦਰੀ ਮੁਕਤ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਛੱਡ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦਾ ਖਿੱਤਾ ਇਕੱਲਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਆਲਮੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਆਲਮੀ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਆਲਮੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਹਿਮ ਵਰਕਾ ਰਹਿਣਗੇ। ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਬਤ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਇਸੇ ਕਤੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੇ ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਨੈਤਿਕਤਾ

ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ! ਦੁਖਦਾਈ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਚਲੀ ਲਛਮਣ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ; ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬੇਹੁਦਾ ਗੱਲਾਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਚ ਛਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਵੱਕਾਰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਰ ਕੋਈ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਨਿਪੁੰਸਕ ਮੋਦੀ' (2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ

ਪੂਨਮ ਕੌਸ਼ਿਸ਼

ਨੂੰ ਰੋਕਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਤਾੜਕਾ ਸੋਨੀਆ' (ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਰਾਮਾਇਣ ਦੀ ਰਾਖਸ਼ਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ) ਅਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ 'ਮੰਦਬੁੱਧੀ' ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 'ਕਾਤਲ' ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਏ.ਕੇ. 49 ਕਿਹਾ (ਕੇਜਰੀਵਾਲ 49 ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ)। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ?

ਇਹ ਰੋਲਾ-ਰੱਪਾ ਆਕਰ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਹੈ? ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਗਿਰਗਿਟ ਵਾਂਗ ਰੰਗ ਬਦਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਦੀ ਲਈ ਦਾਅਵੱਤਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਗਵਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਲਈ ਇਹ ਚੋਣਾਂ 'ਹੁਣ ਨਹੀਂ' ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਲੋਕ-ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਭਰਮ 'ਚ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਦੀ ਨੀਤੀ

ਅਪਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ 'ਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ। ਸੋਨੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕੁਤੇਦਾਨ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਫਿਰਕਾ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਸਜਿਦ, ਚਰਚ, ਮੰਦਿਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਮੱਦ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਾਸ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ।"

ਅਸਲ 'ਚ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ, ਮਾਫੀਆ ਡਾਨ ਅਤੇ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਯੂ. ਪੀ. 'ਚ ਇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੇ ਮੋਦੀ ਯੂ.ਪੀ. ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ" ਤਾਂ

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਹੈ, "ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਨਹੀਂ ਦਿਓਗੇ, ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਮੋਦੀ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖੂਨੀ ਪੰਜੇ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ 'ਕਮਲ' ਵਾਲਾ ਬਟਨ ਦਬਾਉਣਾ।"

ਕੀ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ? ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਇੰਨੇ ਬੇਵਕੂਫ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ। ਅਜਿਹੇ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਇਥੇ ਹੀ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਖਾਸ-ਉਲ-ਖਾਸ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ।

ਕਿਹਾ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਕਰ ਕੇ ਇਟਲੀ ਭੇਜਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 'ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ' ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੇਨੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਮਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁੰਡਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਕਿਹਾ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਹਿਦ ਹਸਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਅਤੇ

ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਕੁਆਰੇਪਣ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਬਸਪਾ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਉਹ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਗੋਦ 'ਚ ਬੈਠ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।" ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਾਕਰੋਚ, ਕਿਰਲੀ ਤਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਜ਼ਾਬਤਾ ਗੱਲ ਹੀ ਦੂਰ ਦੀ ਹੈ।

ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਸਭਿਅਕ ਸਿਆਸੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਬਣ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਅਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦਰਸ਼ ਜ਼ਾਬਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਨੈਤਿਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਖੋਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਅਸਲ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ-ਧਾਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਬੈਂਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਡਿਵੀਜ਼ਨ

ਬੈਂਚ ਕੁਝ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।" ਦੂਜੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ।

ਹੁਣ ਉਹ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੇਤਾ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭਿਅਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਚੋਣਾਂ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਦੁਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਅਪਸ਼ਬਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅੱਜ ਇਕ ਨੈਤਿਕ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਪੱਧਰ ਡਿਗਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਇਕ ਉਂਗਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਚਾਰ ਉਂਗਲਾਂ ਉੱਠ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਤਿ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਸਮਰਥਕ ਇੰਝ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਭਵਿੱਖੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਾਈ

ਚੋਣਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਨ।

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਸਦਕਾ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਘਾਤਾਂ ਸਦਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ 'ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ' ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ 4 ਤਾਜ਼ਾ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਹਾਲ ਹੀ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਦੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਆਪਣਾ ਵੇਗ ਗੁਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲਾ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਵੀ ਰਸਾਤਲ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਏ.ਆਈ.ਏ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਵਰਗੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੂਬਾਈ

ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ?

ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਗੀਆਂ ਪਰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ।

ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਟਕਾਅ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਬੇਯਕੀਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਘੱਟ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ, ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਮੁਹਾਜ਼ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਣਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਤਾਕਤ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ 35 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਰ. ਐਸ. ਪੀ. (ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ) ਨੇ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚਾ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ/ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਇਕ-ਦੂਜੀ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਮਕ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ (ਜਿਵੇਂ ਮੇਧਾ ਪਾਟੇਕਰ) ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅਰਵਿੰਦ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ 'ਏ.ਕੇ. 49' ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਮੋਦੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਨ 2002 ਵੇਲੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਹੀ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਪੈਂਤਤਾ ਆਧਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੋਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਤਿੱਖੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਹੀ ਝਲਕ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕੁਤੱਤਣ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਬਿਆਨ

ਵੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਸੋਮਨਾਥ ਤੋਂ ਕਾਸੀ ਤੱਕ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਪਛਾਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਐਮ.ਜੇ. ਅਕਬਰ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਕੁ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਣਗੀਆਂ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਡੀ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 19 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। 2009 ਵਿਚ ਉਹ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤੇ ਸਨ ਜੋ ਉਦੋਂ

ਉਭਾਰ 'ਤੇ ਸੀ; ਪਰ ਹੁਣ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਸਪਾ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਸਪਾ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ

ਹਨ (80 ਵਿਚੋਂ 19 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ)। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਤਿੱਖੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 20 ਕੁ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਜਿਥੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਉਤੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣਗੇ, ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਜਾਣ, ਇਕ ਸਮੀਕਰਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ

ਮਾਇਆਵਤੀ

ਜੈਲਲਿਤਾ

ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ

ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਮਰਾਨ ਮਸੂਦ ਦਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ 'ਬੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਕਰ ਦੇਣ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ।

ਭਾਜਪਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਵੈਰ-ਭਾਵ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰਾਨਸੀ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਾ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 40-45 ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ 20-25 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ 'ਗ੍ਰਹਿ' ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 45 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 75 ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਕੁੱਲ 91 ਸੀਟਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ, ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਡੀ.ਕੇ. ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਵੇਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਫਿਰ ਹੀ ਭਾਜਪਾ 272 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਵੰਡ-ਪਾਊ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਏਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਜਪਾਈ ਵਰਗੀ 'ਉਦਾਰ' ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦੇਣਾ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਗਾਊਂ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਪਰ ਮੋਦੀ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।

ਇਹ ਦੁੱਖ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਤਰਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਅਜਿਹੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। 'ਆਪ' ਇਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕਾਫੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ 1499 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਵੇਈ ਨਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਐਲਾਨਨਾਮਾ 'ਨ ਕੋ ਹਿੰਦੂ ਨ ਕੋ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1699 ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਕੇ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਦੇ ਵੇਈ ਨਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੱਕ ਦਾ ਲੰਬਾ ਸਫਰ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਮਲ ਹੈ। 'ਵੇਈ ਨਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼' ਨਾਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਚਾਨਣਮਈ ਜੁਗ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ 'ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ' ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ 'ਚ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਜਾਤ, ਜਨਮ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੋਈ ਵਾਂਝਾ, ਉਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਰਚਿਤ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਅਤੇ 'ਬਾਬਰ ਵਾਣੀ' ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਾਸ਼ਕ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਪਠਾਣ/ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਾਜਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਗ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਧਰਮ ਵੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਇਆ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ 'ਇਸਲਾਮ' ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਜਾ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਗਉ ਬਿਰਾਹਮਣ ਕਉ ਕਰੁ ਲਾਵਹੁ ਗੋਬਰਿ ਤਰਣੁ ਨ ਜਾਈ' ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਅਰਥਾਤ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਵਿਚ ਉਚੀ ਜਾਤ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਖੱਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗਰੀਬ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਚੀ ਸਮਝਦਿਆਂ ਜਾਤੀ-ਅਭਿਮਾਨ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਰਗ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਰਾਹੀਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਖੰਡ ਕਰ ਕੇ ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਦੇ ਕੈ ਚਉਕਾ ਕਢੀ ਕਾਰ'। ਉਪਰਿ ਆਇ ਬੈਠੇ ਕੂੜਿਆਰ॥' ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਛੋਡੀਲੇ ਪਾਖੰਡਾ'। ਨਾਮਿ ਲਇਐ ਜਾਹਿ ਤਰੰਦਾ॥' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਜਾਰੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਕ ਧਰਮ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਖਾਤਰ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਵਿਚ ਪਾਖੰਡ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ, 'ਰੋਟੀਆ ਕਾਰਨ ਪੂਰੈ ਤਾਲਿ' ਤੇ 'ਮਾਣਸ ਖਾਣੇ ਕਰਹਿ ਨਿਵਾਜ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੂੜ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਹੈ।

ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਜਾਂ ਉਚੀ ਜਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੱਤਰੀ ਵਰਣ ਕੂੜ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ

ਵੇਈ ਨਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ

ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚ 'ਛੁਰੀ ਵਗਾਇਨ ਤਿਨ ਗਲਿ ਤਾਗ॥ ਤਿਨ ਘਰਿ ਬ੍ਰਹਮਣ ਪੂਰਹਿ ਨਾਦ॥' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਖੱਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੱਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮਹਿਜ ਸ਼ਾਸਕ ਜਮਾਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਜਾਉਣਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ 'ਖਤ੍ਰੀਆ ਤੇ ਧਰਮ ਛੋੜਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ॥' ਅਤੇ 'ਨੀਲਬਸਤ੍ਰ ਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਰੇ ਤੁਰਕ ਪਠਾਣੀ ਅਮਲੁ ਕੀਆ॥'

ਤੀਜਾ ਵਰਗ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਦੇ ਨਿਮਨ ਵਰਣ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ-ਵਰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਮਾਣਾ, ਨਿਤਾਣਾ ਅਤੇ ਲਿਤਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਵਰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੁੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਿਆਂ ਸਰੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਰਗ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਭਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ॥ ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ॥' ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, 'ਹਉ ਵਾਢੀਕਾ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਹੋਰਿ ਉਤਮ ਜਾਤਿ ਸਦਾਇਦੇ॥ ਤਿਨ ਮੰਗਾ ਜਿ ਤੁਝੈ ਧਿਆਇਦੇ॥' ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਚੁਲ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਇਨਸਾਨ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ, ਏਕਾਂਤਵਾਸ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਇਸਤਰੀ (ਮਨੁੱਖ) ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ-ਪਤੀ ਲਈ ਤਤਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਗਵਾਦੀ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀ ਧਰਮ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਰੋੜਾ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਿਸ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸਰਬ-ਅਲਿੰਗਨਕਾਰੀ ਹੈ, ਸਰਬੋਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਉਦੋਂ ਇਸਲਾਮ ਜੋ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸੀ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਜੋ ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਸੀ, ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ 'ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਭੁਲਾਇ ਕੈ ਮੋਹੇ ਲਾਲਚ ਦੁਨੀ ਸੈਤਾਣੇ॥ ਸਚੁ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਖਹਿ ਮਰਦੇ ਬਾਮੁਣਿ ਮਉਲਾਣੇ॥' ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਬਲਕਿ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ,

ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ

ਹਕ ਹਲਾਲੁ ਕੁਰਾਣ॥

ਸਰਮ ਸੁੰਨਤਿ ਸੀਲੁ ਰੋਜਾ

ਹੋਹੁ ਮੁਸਲਮਾਣੁ॥

ਕਰਣੀ ਕਾਬਾ ਸਚੁ ਪੀਰ

ਕਲਮਾ ਕਰਮ ਨਿਵਾਜ॥

ਤਸਬੀ ਸਾ ਤਿਸੁ ਭਾਵਸੀ

ਨਾਨਕ ਰਖੈ ਲਾਜ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੧੪੦)

ਪੰਜਿ ਨਿਵਾਜਾ ਵਖਤ ਪੰਜਿ

ਪੰਜਾ ਪੰਜੇ ਨਾਉ॥

ਪਹਿਲਾ ਸਚੁ ਹਲਾਲੁ ਦੁਇ

ਤੀਜਾ ਖੈਰ ਖੁਦਾਇ॥

ਚਉਥੀ ਨੀਅਤਿ ਰਾਸਿ ਮਨੁ

ਪੰਜਵੀ ਸਿਫਤਿ ਸਨਾਇ॥

ਕਰਣੀ ਕਲਮਾ ਆਖਿ ਕੈ

ਤਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਸਦਾਇ॥

ਨਾਨਕ ਜੇਤੇ ਕੂੜਿਆਰ

ਕੂੜੇ ਕੂੜੀ ਪਾਇ॥੩॥ (ਪੰਨਾ ੧੪੦)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹਿੰਦੂ ਬਣਨ

ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ,

ਦਇਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖੁ ਸੂਤੁ

ਜਤੁ ਗੰਢੀ ਸਤੁ ਵਟੁ॥

ਏਹੁ ਜਨੇਊ ਜੀਅ ਕਾ

ਹਈ ਤ ਪਾਡੇ ਘਤੁ॥

ਨਾ ਏਹੁ ਤੁਣੈ ਨ ਮਲੁ ਲਗੈ

ਨਾ ਏਹੁ ਜਲੈ ਨ ਜਾਇ॥

ਧੰਨੁ ਸੁ ਮਾਣਸ ਨਾਨਕਾ

ਜੋ ਗਲਿ ਚਲੇ ਪਾਇ॥

ਚਉਕਤਿ ਮੁਲਿ ਅਣਾਇਆ

ਬਹਿ ਚਉਕੈ ਪਾਇਆ॥

ਸਿਖਾ ਕੰਨਿ ਚੜਾਈਆ

ਗੁਰੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਬਿਆ॥

ਓਹੁ ਮੁਆ ਓਹੁ ਝਤਿ ਪਇਆ

ਵੇਤਗਾ ਗਇਆ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੪੭੧)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਭ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣ ਦਾ ਅਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਜੋਤਿ ਸਭ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭੈ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ 'ਮਾਰਿਆ ਸਿਕਾ ਜਗਤਿ ਵਿਚਿ ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥੁ ਚਲਾਇਆ' ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਤਾ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਟਾਂ ਰਚਾਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਸਬੰਧੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਨੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਵਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵਸਾ ਕੇ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਉਚ-ਨੀਚ, ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ, ਗਰੀਬ-ਅਮੀਰ ਦਾ ਫਰਕ ਮਿਟਾਉਣ ਹਿਤ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਏਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਪਹਲੇ ਪੰਗਤ ਪਾਛੇ ਸੰਗਤ' ਦਾ ਪੱਕਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਲਈ ਪਰਦੇ ਅਤੇ ਸਤੀ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਥ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ 22 ਮੰਜੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਛੋਟੇ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੱਕ ਅਰਥਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਪਾਰਕ ਸ਼ਾਹ-ਰਾਹ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਚਾਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ, ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸੂਫੀ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ 'ਗ੍ਰੰਥ' ਸਾਹਿਬ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਅਤੇ ਭਗਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਖਾਤਰ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੀਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਕਤਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਇਸਲਾਮੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ-ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਸ ਮਾਰਗ-ਪੰਥ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਉਸ ਮਾਰਗ ਦੀ ਕਠਿਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ॥

ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ॥

ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰੁ ਧਰੀਜੈ॥

ਸਿਰੁ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨ ਕੀਜੈ॥ (ਪੰਨਾ ੧੪੧੨)

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਥਾਪਤ

ਕੀਤੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜ਼ਬਰ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਲਈ 1699 ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਣੇ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਬਣੇ। ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਜਣ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਖਾਲਸਾ ਸਾਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਜ਼ਬਰੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬੀਣ ਦਾ ਹੱਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਰਗ ਦਾ ਪਾਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਖੋਹ ਸਕੇ। ਇਹ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਨ ਜੋ ਇੱਕੋ ਜਾਤ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ' ਦੀ ਜਾਤ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੁਹਰ-ਛਾਪ ਪੰਜ ਕੱਕਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ। ਕੇਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ। ਕੰਘਾ-ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵਾਸਤੇ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਸਫਾਈ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਰਿਸ਼ੀ-ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਜਟਾਜੂਟ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਸਫਾਈ ਖੁਣੋਂ ਜਟਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)।

ਕੜਾ-ਵੀਣੀ ਤੇ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਜੋ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ਼੍ਰੋਤ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਕਛਹਿਰਾ ਜੋ ਗੁਣਵਾਨ ਅਤੇ ਸੰਜਮੀ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹਿਤ ਤਮਾਕੂ ਆਦਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ। ਖਾਲਸਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਦੇਸ਼-ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਹੱਦ-ਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਖਾਲਸਾ' ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ। ਖਾਲਸੇ ਮੇਂ ਹਉ ਕਰੋ ਨਿਵਾਸ' ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਸਵੱਈਆਂ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ,

ਜੁੱਧ ਜਿਤੇ ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁ ਦਾਨ ਕਰੇ॥

ਅਘ ਅਉਧ ਟਰੈ ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਫੁਨ ਧਾਮ ਭਰੇ॥

ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁ ਬਿਦਿਆ ਲਈ

ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਭ ਸਤ੍ ਮਰੇ॥

ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਸਜੇ ਹਮ ਹੈ

ਨਹੀਂ ਮੇਸੇ ਗਰੀਬ ਕਰੋਰ ਪਰੇ॥੨

ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫

ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ

ਜਨ ਅਪੁਨੇ ਕੀ ਰਾਖੈ॥

ਜੈ ਜੈ ਕਾਰੁ ਹੋਤੁ ਜਗ ਭੀਤਰਿ

ਸਬਦੁ ਗੁਰੁ ਰਸੁ ਚਾਖੈ॥੧॥

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੇਰੀ ਓਟ ਗੁਸਾਈ॥

ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਸਰਨਿ ਕਾ ਦਾਤਾ

ਆਨ ਪਹਰ ਤੁਮ ਧਿਆਈ॥ਰਹਾਉ॥

ਜੇ ਜਨੁ ਭਜਨੁ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ

ਤਿਸੈ ਅੰਦੇਸਾ ਨਾਹੀ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਲਗੇ ਭਉ ਮਿਟਿਆ

ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਏ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੨॥

ਸੂਖ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਘਨੇਰੇ

ਸਤਿਗੁਰ ਦੀਆ ਦਿਲਾਸਾ॥

ਜਿਣਿ ਘਰਿ ਆਏ ਸੋਭਾ ਸੇਤੀ

ਪੂਰਨ ਹੋਈ ਆਸਾ॥੩॥

ਪੂਰਾ ਗੁਰੁ ਪੂਰੀ ਮਤਿ ਜਾ ਕੀ

ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਕਾਮਾ॥

ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਲਾਗਿ ਤਰਿਓ ਭਵ ਸਾਗਰੁ

ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਾਮਾ॥੪॥

ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ

ਭਾਈ! ਉਹ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ

ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ

ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਵਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਵਾ

ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ; ਜਨ ਅਪੁਨੇ ਕੀ ਰਾਖੇ, ਤੇ

ਹੇ ਭਾਈ! ਉਹ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਸੇਵਕ ਦੀ ਸਦਾ ਹੀ ਲਾਜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ

ਵਡਭਾਗਾ ਸੇਵਕ ਗੁਰੂ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ

ਸੁਆਦ ਨੂੰ ਚੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਜੀਵ ਦੀ ਸੇਭਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੇਰੀ ਓਟ ਗੁਸਾਈ॥

ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਸਰਨਿ ਕਾ ਦਾਤਾ

ਆਨ ਪਹਰ ਤੁਮ ਧਿਆਈ॥ਰਹਾਉ॥

ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਹੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀਉ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਹੀ ਓਟ ਆਸਰਾ ਹੈ; ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਸਰਨਿ ਕਾ ਦਾਤਾ, ਹੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ, ਤੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਹੀ ਸ਼ਰਨ ਆਏ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਦਾਤਾ ਹੈ। ਹੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੀਉ! ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦਾ ਰਵਾਂ, ਸਦਾ ਹੀ ਤੇਰਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਰਵਾਂ।

ਜੇ ਜਨੁ ਭਜਨੁ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ

ਤਿਸੈ ਅੰਦੇਸਾ ਨਾਹੀ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਲਗੇ ਭਉ ਮਿਟਿਆ

ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਏ ਮਨ ਮ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਲਾਵਾਰਸ ਨਹੀਂ: ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ

ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ (1935) ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਡਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲੀ ਵਾਰਸ ਵੀ ਹੈ! ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ 'ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸਾਊਥ ਏਸ਼ੀਅਨ ਐਂਡ ਮਿਡਲ ਈਸਟਰਨ ਸਟੱਡੀਜ਼' ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਕਿਤਾਬ 'ਪੰਜਾਬ: ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਟੂ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ-ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਛਪੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਥਾਂਈਂ ਲੀਹ ਤੋਂ ਹਟਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਰੀਵਿਊ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਤਾਜ਼ਾ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਸਾਵੀਂ ਤੁਲਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਹੁਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਝਲਕਾਰੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੁਝ ਨਾਮ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਹੇਠ ਦੇਖਾਂ ਤਾਂ ਵਰਕਾ ਬੱਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਸਮਾਂ ਜਾਇਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਭਲਾ? ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦੈ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਇਥੋਂ। ਕਈ ਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਦੇਖਦਿਆਂ ਦਿਲ ਕਰਦੈ ਹੁਣੇ ਪੜ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ; ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ, ਪੜ੍ਹਾਂਗਾ। ਸ. ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ-ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਹਨ ਜਿਹੜੇ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਫੋਨ: 91-94642-51454

ਦਿਲ ਉਤੇ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਉਪਰੰਤ ਵਾਕ ਛਾਪਿਆ ਸੀ, "ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਖਿੜਕੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।"

ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰਾਜਮੋਹਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਾਰੇ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਕਰੀਏ, ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਪੁੱਛੇ ਕੋਈ ਭਲਾ ਮਹਿਮਾਨ ਘਰ ਦੇ ਬੂਹੇ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਮਹਿਮਾਨ ਜੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਵਾਗਤ। ਮੈਨੂੰ ਫਖ਼ਰ ਹੈ, ਇਸ ਸਰਦਾਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ, ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ,

ਦਫਨ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਹੋ
ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਆ ਬਹਿੰਦੈ,
ਅਜੇ ਸੱਬਾਂ 'ਚ ਲਗਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ
ਉਸ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਦੀ।

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹੈ, ਰਤਾ ਠਹਿਰ ਕੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਲਿਖਾਂਗਾ। ਅੱਜ ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਕੁ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਪਾਠਕ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ-ਸਤਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ...ਕਿੱਥੇ ਹਨ, ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜੀਅ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ੁਹਰਤ ਜਾਂ ਨਾਮ ਖੱਟਣ ਦਾ ਅਭਿਲਾਖੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਰਾਜਮੋਹਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਚ ਕੋਟੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਹੇ, ਫਿਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਇਲੀਨਾਏ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ। ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਟੂ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ: ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਪੈਗੁਇਨ ਨੇ ਛਾਪੀ ਤਾਂ

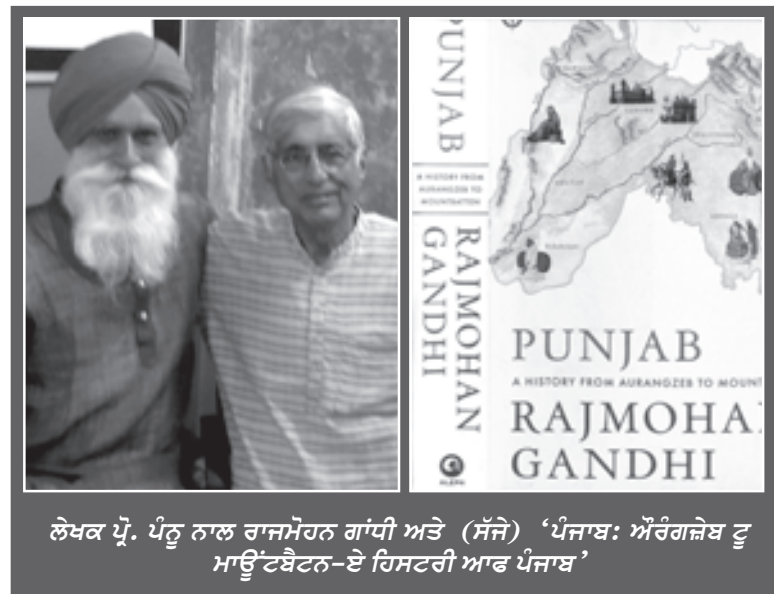
ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਪੜ੍ਹ ਲਈ। ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਈਟ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਈ-ਮੇਲ ਲੱਭੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਉਪਰ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰਾ ਰੀਵਿਊ ਲੇਖ ਛਪਿਆ (ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ), ਭੇਜਦਿਆਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਹਾਂ, ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੇਲ ਵਾਸਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੰਨੂ। ਤੁਹਾਡਾ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗਾਂਧੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਇਸ ਵਕਤ ਉਹ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਆਉਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਕੇ ਜਵਾਬ ਲਿਖਾਂਗਾ।"

ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਰਾਜਮੋਹਨ ਦੀ ਮੇਲ ਆ ਗਈ, ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਕਿੱਥੇ ਹੋਏਗਾ? ਫਰਜ਼ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਤਰਜਮਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਛਾਪੇਗਾ ਕੌਣ? ਮੈਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਪਾਠਕ ਤਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਤਾ ਈ ਨਹੀਂ।"

ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਖਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਰਤਾ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ।

ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜ ਗਿਆ, ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਮਿਲਾਂਗਾ। ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਾਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ

ਲੇਖਕ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) 'ਪੰਜਾਬ: ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਟੂ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ-ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ'

ਪੰਨੂ, ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਵੀ, ਇੰਨੀ ਕਾਹਲੀ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਤੁਹਾਡੀ ਮੇਲ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਖਿਮਾ ਕਰਨੀ। ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੀਵਿਊ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ

ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੀਏ। ਚਲੋ ਇਉਂ ਦੱਸੋ ਕਦੋਂ ਮਿਲਣਾ ਹੈ? ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਦੁਪਹਿਰ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਸਵੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਮੈਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਥੇ ਥਾਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੱਦੀ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲੇ।

ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਏ, ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ

ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਛਾਪੇਗਾ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਵੀ ਕਿਸਮਤ ਰਤਾ ਕੁ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਜਾਣਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪੇਗਾ। ਕੀ ਪਤਾ ਮੇਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੀ ਛਾਪ ਦੇਵੇ?

-ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ। ਅਚਾਨਕ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਕੁੱਦ ਪਏ?

ਬੋਲੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਕਹਿ ਦਿਉ ਤਾਂ ਵੀ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਰ ਤੋਂ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਾਸਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਹ ਮੁਲਕ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਮੈਂ ਫਿਕਰਵੰਦ ਸਾਂ ਪਰ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਰਸਤਾ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੌਣ ਹੈ ਭਲਾ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ? ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਇੱਛਾ ਦਾ ਨਾਮ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਲੱਗਿਆ। ਜੇ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਈਏ? ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਚੋਣ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਣ-ਖਾਣ ਲਈ ਭਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ 'ਆਪ' ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਲੋਕ, ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਣਾ ਫੈਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਬੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਏਗਾ?

ਹੱਸ ਪਏ, ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬੁਲਾਰਾ ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਵਾਂਗਾ, ਖੁਦ ਕਮਾਈ ਕਰਾਂਗਾ। ਜੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਧੰਨਭਾਗ, ਨਹੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਤਾਂ ਭਲਾ। ਦੱਸੋ, ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਦੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਏਗੀ; ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ

ਮੁਲਾਕਾਤ

ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਦਰਯੋਗ ਅਕਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸ ਸਭ ਧਰਮਾਂ, ਕਬੀਲਿਆਂ, ਜਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ, ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਤੱਕ। ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਚਾਂਸ ਹਨ?

ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦੀ। ਮਨਸ਼ਾ ਕੇਵਲ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਮੰਗਦਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲੀ ਵਾਰਸ ਹੈ ਅਜੇ; ਅਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਲਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਤਾਜ-ਤਖਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਰਜਾ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਟਿੱਪਣੀ ਪੰਨੂ ਭਾਈ?

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਗਾਂਧੀ ਭਰਾ, ਮੈਂ ਕਬਾਕਾਰ ਹਾਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਯੂਸਫ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਉਣੀ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੇ ਯੂਸਫ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸੋਹਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ, ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਫਤਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਯੂਸਫ ਦੀ ਬੋਲੀ ਲੱਗੇਗੀ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ। ਯੂਸਫ ਦੇ ਮਹਿਲੋਂ ਬਾਹਰ ਤੌਪੜੀ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਉਸ ਦੀ ਹਾਣੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਧੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਜਾ ਖਲੋਤੀ। ਪਰਖਣ ਲਈ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਯੂਸਫ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਗਰੀਬ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਲੋਤੀ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁੱਛਿਆ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਖਰੀਦੇਂਗੀ? ਗਰੀਬ ਕੁੜੀ ਬੋਲੀ, ਨਹੀਂ। ਖਰੀਦਣਗੇ ਤੈਨੂੰ ਉਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੌਲਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖਲੋਤੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਦੱਸ ਸਕਾਂ ਤੈਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੀ, ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਮੇਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ।

ਵੋਟ, ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਵਫਾਈ

(ਸਫਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, ਸੱਚ ਮਤ ਦਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਹੜਾ ਕਿਤਿਉਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਚੈਨਲ ਚੱਲਦੇ ਆ 24 ਘੰਟੇ; ਇਕੋ ਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਜਪ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵੱਖਰਾ ਨਿਬੋਤਿਆ ਹੋਇਆ।

ਕੁਝ ਵਾਅਦੇ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਪੰਡਾਲ ਬਣਾ ਕੇ, ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਝੰਡੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿੰਮੀ-ਨਿੰਮੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨਾਲ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਵਾਅਦੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਐਮ.ਓ.ਯੂ. (ਭਾਵ

ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਔਫ ਅੰਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ! ਵੱਡਾ ਹਾਕਮ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਅੰਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ (ਸਮਝੌਤਾ) ਨਹੀਂ, ਕੁਮਿਟਮੈਂਟ (ਵਾਅਦਾ) ਕਹੇ ਜੀ। ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਹੋਏ 65,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ। ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ ਅੰਬਾਨੀ, ਨੈਸ ਵਾਡੀਆ, ਓਸਵਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਮਿੱਤਲ, ਏਅਰਟੈਲ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਮਿੱਤਲ; ਮਤਲਬ ਮੁਲਕ ਦੇ ਤਾਂ ਕੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ! ਇਹ ਲਾਉਣਗੇ ਆਪਣਾ ਸਰਮਾਇਆ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਤੇ ਕਮਾਉਣਗੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਐਡੋ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕੀ ਮੋਹ ਜਾਗਿਆ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ, ਕਿ ਉੱਥੇ ਸਰਮਾਇਆ ਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਉਥੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਆ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਾਂਝੀ ਕਰਾਂ, ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਹੈਗਾ, ਉਹ ਨਾਂ ਹੈ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਬੰਬੇ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ

ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ, ਖੁਦ ਆਪ ਆਪਣਾ ਸਰਮਾਇਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਭਲਾਈ ਲਈ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਤ ਦਾਤਿਓ! ਥੋੜ੍ਹਾ ਆਪਣੀ ਮੱਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਓ...ਐਵੇਂ ਨਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਜੇ ਇਉਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਤਦਿਆਂ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਫਾਰ ਸੇਲ' ਦੇ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਓ ਦਿਸਣਗੇ। ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਨਾ ਮਾਰੇ ਭਰਾਵੇ। ਹਾਕਮ ਤੁਲੇ ਬੈਠੇ ਆ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਹੱਥ ਦੇਣੀ ਆ, ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਦੇ ਤਾਕਤਾਂ। ਪਹਿਲੀ, ਹਿੰਦੂਤਵ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਦੂਜੀ ਹੈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ। ਸਭ ਕੁਛ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਅੰਦਰ-ਖਾਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮਿਥ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਕਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹਲਚਲ ਜਿਹੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ। ਕੁਝ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਫੇਰ-ਬਦਲ ਦਾ ਤੌਖਲਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਿਹੈ ਆਹ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਝਾੜੂ। ਇਹਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦਿਖਾਏ ਜਲਵੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਬੜੇ ਚੁਕੰਨੇ

ਹੋ ਗਏ ਆ, ਤੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਕਰਾਮਾਤ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਨਾ ਦਿਖਾ ਸਕੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਲੋਕ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਕੋਲ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ ਇਕ ਹਵਾ ਨੇ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਦਾਂ ਹੋ ਚੰਗੀ...ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪੋਤਤੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਫੋਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਹਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 49 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਇਕ ਮਾਅਰਕੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਲੱਗੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੱਬੀਖਾਨ ਲੀਡਰ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਹੈ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਪੂਛ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਹ ਕਿ ਹੱਥ ਤਾਂ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਪੂਛ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੀਆਂ; ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਜੱਫੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ, ਤੇ ਤੀਜਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ। ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰ ਕੇ ਅਹੁ ਮਾਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਹਕੂਮਤ; ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਉਹਦੇ ਮਗਰ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਮਈ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਨਾ ਦਿਖਾ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਨੂੰ ਟੋਹਣਾ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ

ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਵਰਗਾ ਘਾਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਉਹੀ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਵਫਾ ਕਿੰਦਾ ਨਿਭ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਅਦਾਮੀ ਪਾਰਟੀ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਾਅਰਕਾ ਵੱਜ ਸਕੇ। ਕਾਰਨ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਬਣ ਕੇ ਪੂਰੇ ਠੁੱਕ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਾਸ ਦਿਖਾਉਣ ਖਾਤਿਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸਜ-ਧਜ ਨਾਲ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗੂੰ ਸਰਾਬ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਆ। ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਵੋਟ ਵੀ ਖਾਸ-ਮ-ਖਾਸ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਹੁੱਬਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਹ ਘਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹੋ ਹੀ ਫਖਰ-ਏ-ਕੌਮ ਆ। ਰੱਬ ਸਾਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਬਖਸ਼ੇ ਕਿ ਮਤਦਾਨ, ਮਤ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦੇ ਅਤੇ ਵਫਾਈਆਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ

ਜੈਲਾ ਪੁਰਾਂ ਟੁੰਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤਕੜਾ ਜਿਹਾ ਪੈਗ ਭਰਿਆ ਤੇ ਜੈਲੇ ਵੱਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, “ਲੈ ਵੱਡੇ ਭਾਈ!”

ਉਹ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਗਿਲਾਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ। ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲੁੜਕ ਗਿਆ।

“ਲੈ ਏਹਦਾ ਤਾਂ ਸਰ ਗਿਆ, ਜਾਹ ਲਿਆ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ।” ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ।

ਤਾਰੇ ਨੇ ਦਰਾਂ ‘ਚ ਖਲੋ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹੀਂ ਪੈਰੀਂ ਅੰਦਰ ਆ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ।

ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਦਿਆਂ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਧੀਮੀ ਸੁਰ ‘ਚ ਆਖਿਆ, “ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਵੱਲ ਹੋ ਆ। ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਤੇਰੇ ਫੁੱਫੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਆਵਾਂ, ਉਹ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੂ।”

“ਚੱਲ ਭਾਈ ਕਰ ਸਟਾਰਟ।” ਕਾਰ ਪਲਾਂ ‘ਚ ਈ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਈ। ਤਾਰੇ ਨੇ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਕੰਨ ‘ਚ ਹੌਲੀ ਦੇਣਾ ਕੁਝ ਆਖਿਆ। ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

ਤਾਰਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੋਹ ਕੁ ਵਾਟ ‘ਤੇ ਗਿਆ ਹੋਣੈ। ਸੁਰਜੀ ਦੀ ਲਾਲ ਟਿੱਕੀ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਚ ਗਵਾਚ ਗਈ। ਇਹ ਸਿਆਲੂ ਦਿਨ ਵੀ ਕਾਹਦੇ ਨੇ, ਅੱਖ ਝੱਪਕਦਿਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਢਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਸ ਹੈਂਡਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜਿਆ ਤੇ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪੈਡਲ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ, ਸਾਈਕਲ ਦੀਆਂ ਬਰੇਕਾਂ ਘੁੰ ਘੁੰ ਕਰਦੀਆਂ ਮੋਹਰਲੇ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਧੱਕ ਦਿੰਦੀਆਂ।

“ਇਹਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਜ, ਹਾਲੇ ਕਲ੍ਹ ਈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਕਰਾਇਆ ਸੀ” ਤਾਰੇ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਚੱਕੇ ਨਾਲ ਘਿਸਦਿਆਂ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਗੁਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪਹੀਏ ਤੋਂ ਹਟਵਾਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਗਵਾਏ ਲੱਤ ਘੁਮਾ ਕੇ ਕਾਠੀ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਭਰ ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਮੁੜ੍ਹਕੀ ਮੁੜ੍ਹਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੱਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਦਮ ਲੈਣ ਨੂੰ ਮਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਫੈਲਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦੀ ਗਤੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ “ਕਿਤੇ ਮੀਂਹ ਮੱਲ ਦੁਕਾਨ ਹੀ ਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਜਾਵੇ” ਇਹ ਤੋਖਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਹਨੇਰੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਨਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਤਾਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ “ਜੇ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰ’ਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦੇਵੇਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ’ਤਾ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਜੈਲੇ ਕੋਲੋਂ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਾਉਣੀ ਉਹ...?” ਇਹ ਖਿਆਲ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ‘ਤੇ ਨੂੰਣੇ ਵਾਂਗ ਲੜਿਆ।

ਇੰਜ ਕੱਚੀਆਂ ਪਿੱਲੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਚੱਬਦਾ ਆਖਰ ਤਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਜਗਮਗਾਉਂਦੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਤੇ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਆਲੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਮੰਡੀ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੰਡੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਡੱਬੂ ਮਨ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਦੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ।

ਉਸ ਇੰਜ ਫਿਕਰਾਂ ‘ਚ ਮੰਡੀ ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਿਆ। ਅੱਧੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਤੇ ਅੱਧੀ ਬੰਦ ਮੰਡੀ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹ ਸੁਤਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਬਿਨਾਂ ਤਾਲੇ ਲਾਏ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦੌੜ ਜਿਹੀ ਲਾਈ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਦੁਕਾਨ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹ ‘ਚ ਆਇਆ ਤੇ ਚਿਹਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖਿੜ ਉਠਿਆ।

“ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਬੜਾ ਕੁਵੇਲਾ ਕਰ’ਤਾ।” ਮੀਂਹ ਮੱਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ।

“ਤਾਏ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਟਿਕਾਣੇ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਪੀਣ, ਸ਼ਾਮੀਂ ਲੁੜਕੀਐ।”

“ਅੱਛਾ ਅੱਛਾ! ਆਹੋ ਭਾਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਈ ਏਦਾਂ ਦੇ ਨੇ।”

“ਲਿਆਓ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੱਢੇ ਪੈਸੇ।”

“ਠਹਿਰ ਕਾਕਾ ਦਮ ਤਾਂ ਲੈ ਲੈ, ਐਨਾ ਕਾਹਲਾ ਕਾਹਨੂੰ ਪੈਦੈ। ਐਨੀ ਦੂਰੋਂ ਆਇਆ।

ਕੌੜਾ ਵੱਟਾ

ਓਏ ਰਾਮੂ ਚਾਹ ਫੜੀ ਦੇ ਕੱਪ।” ਐਨਾ ਆਖ ਲਾਲਾ ਗੱਲੇ ‘ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢ ਕੇ ਗਿਣਨ ਲੱਗਾ।

“ਲੈ ਬਈ ਪੁੱਤਰਾ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰ’ਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਆਖਿਓ ਲਾਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਆਹ ਲੈ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੀ, ‘ਤੇ ਕਰ ਦਸਤਖ਼ਤ।

“ਦਸਤਖ਼ਤ...ਦਸਤਖ਼ਤ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ।” ਤਾਰੇ ਨੇ ਪੈਨ ਫੜਿਆ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਚ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ’ਤੇ।

“ਕਾਕਾ ਪੈਸੇ ਗਿਣ ਲੈ।”

“ਲਾਲਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਗਿਣੇ ਈ ਆ।” ਉਸ ਬਿਨਾਂ ਗਿਣੇ ਜੇਬ ‘ਚ ਪਾ ਲਏ।

ਏਨੇ ਨੂੰ ਚਾਹ ਆ ਗਈ ਤੇ ਤਾਰਾ ਚਾਹ ਦੇ ਘੁੱਟਾਂ ‘ਚ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਘੋਲ-ਘੋਲ ਪੀਣ ਲੱਗਾ। ਚਾਹ ਦਾ ਆਖਰੀ ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ “ਚੰਗਾ ਲਾਲਾ ਜੀ, ਹਨੇਰਾ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਪਿੰਡ ਵੀ ਪਹੁੰਚਣੈ। ਰਕਮ ਵੀ ਜੇਬ ‘ਚ ਆ।” ਉਸ ਫੜਤ ਹੀ ਬੁਲਾਈ। ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਮੰਡੀਓਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਇਹ ਮੁਹੱਲਾ ਏ ਕਿ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ। ਐਨੀ ਭੀੜ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

“ਬਾਣੀਆ ਮੁਹੱਲਿਉ” ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਸੁਕਰ ਕੀਤਾ। ‘ਤੋਬਾ, ਤੋਬਾ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਦੀ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਇੱਧਰ। ਸਾਹਮਣੇ ਠੇਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਾਈਕਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ। ਅੱਧੀਆਂ ਲਿਆ ਤੇ ਹਾਤੇ ‘ਚ ਆ ਗਿਆ।

ਉਸ ਪੈਗ ਪਾਇਆ ਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਤਿੰਨ ਬਾਬੂਆਂ ‘ਤੇ ਪਈ ਜੋ ਆਖਰੀ ਪੈਗ ਡਬਲ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਬੋਲਿਆ, “ਨਾ ਤੂੰ ਤਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵੀ ਟੱਪ ਚਲਿਆ। ਏ ਦਾਰੂ ਏ ਕਿ ਗੰਨੇ ਦਾ ਰਸ। ਐਵੀਂ ਪਲਟੀ ਜਾਂਦੈ।”

“ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਚੁੱਕੋ ਤੇ ਟਿਭੀਏ ਇੱਥੋਂ, ਕਲ੍ਹ ਬਾਈਪਾਸ ‘ਤੇ ਬੰਦਾ ਮਾਰ ਗਏ। ਵਿਚਾਰਾ ਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ।”

ਇਹ ਬੋਲ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਹਿਲਾ ਗਏ। ਉਸ ਉੱਤੇ-ਤਿਤੀ ਦੇ ਹਾਤੇ ਲਾਏ ਤੇ ਹਾਤਿਉਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਜਾਣਾ ਤਾਰੇ ਨੇ ਵੀ ਬਾਈਪਾਸ ਵੱਲ ਦੀ ਸੀ। ਨਸ਼ਾ ਉਸ ਦਾ ਜਾਂਦਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਕੀਤਾ, “ਵੇਖੀ ਜਾਉ।” ਇਕ ਵਾਰੀ ਜੇਬ ਨੂੰ ਟੋਹਿਆ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

ਪਿੰਡ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਤਾਈ ਦੇਬੋ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਿਆ। ਸਿਰ ਸੁਰਮ ਨਾਲ ਝੁੱਕ ਗਿਆ। “ਲਾਹਨਤ ਏ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ...।”

ਖੁਲ੍ਹੇ ਵਾਲ ਤੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ, ਲੰਬੜਾਂ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਉਸ ਤੰਦੂਰ ਤਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਤੰਦੂਰ ਵਿਚ ਬਾਲਣ ਸੁੱਟਦੀ ਜਿਵੇਂ ਮੁਰਗੇ ਦੀ ਧੋਣ ਮਰੋੜ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹਰਕਤਾਂ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਦੀ। ਤੰਦੂਰ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗ ਦਾ ਭਬੁਕਾ ਨਿਕਲ ਦੂਰ ਤੱਕ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਦਾ ਚੋਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾ ਜਾਂਦਾ।

“ਆ ਗਿਆ ਪੁੱਤਰ ਜੀਤੇ।” ਤਾਈ ਨੇ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਬੁਲਾਂ ‘ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਰੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮਸੋਸਿਆ ਗਿਆ।

“ਆ ਜਾ ਤੰਦੂਰ ਤਪਿਐ। ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਣੀ ਤੈਨੂੰ। ਹੁਣੇ ਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਆ ਰੋਟੀ। ਵੇ ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੈਂ, ਕੱਲੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।”

ਤਾਰੇ ਦਾ ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਆਂ, ਇਸ ਗਰੀਬਣੀ ਨਾਲ। ਪੁੱਤ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਘਰ ਵਾਲਾ ਅਮਲੀ ਏ ਤੇ ਇਹ... ਇਹ ਵਿਚਾਰੀ ਪੁੱਤ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ ਪਾਗਲ...।”

ਜੀਤਾ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਸੀ ਇੱਕਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਸਾਂ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਭਰਦੇ। ਤਾਰਾ ਸਿਆਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੂ ਵੇਈ।”

ਯਾਰ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਲੱਗੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਉਣ। ਚੱਪਣੀ ‘ਚ ਨੱਕ ਡਬੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾ। ਕਿਉਂ ਪਿਓ ਦੀ ‘ਹਾ’ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹੈਂ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਿਆ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਸਵੇਰੇ ਹੋਣੀ ਏ।”

“ਆ ਵੀ ਜਾ ਹੁਣ। ਇੱਥੇ ਕੀ ਬਿੱਟ ਬਿੱਟ ਤੱਕੀ ਜਾਂਦੈ।” ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਿਆ। “ਤਾਈ ਪੈਰੀਂ ਪੈਨਾਂ, ਮੈਂ ਤਾਰਾ ਆਂ।” ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਤਾਈ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲ ਸਕਿਆ।

“ਵੇ ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ ਜੀਤਾ ਕਿੱਥੇ ਆ? ਜਾ ਲਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਟੋਲ ਕੇ, ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਦੋਵੇਂ ਵੀਰ ਰਲ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਇਉ, ਆਟਾ ਗੁੰਨਿਆ ਪਿਐ।”

“ਤਾਈ ਜੀਤੇ ਨੇ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨਿਗਲ ਲਿਆ।” ਆਖਰ ਤਾਰੇ ਨੇ ਤਾਈ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਬੇਹਤਰੀ ਸਮਝੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਈ ਰੋ ਪਵੇ ਤੇ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇ।

“ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਦੈਂ, ਮੇਰਾ ਜੀਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਗਾ।” ਉਸ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਸੀ।

“ਨਹੀਂ ਤਾਈ ਜੀਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ।” ਤਾਰੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਈਕਲ ਘਸੀਟਦਾ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

ਘਰ ਆ ਕੇ ਤਾਰੇ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਇਕ ਨੁੱਕਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਮੋਹਰੇ ਬੈਠੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਉਸ ਦੀ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਧਰਿਆ ਤੇ ਆਪ ਬੁਝਿਆ ਜਿਹਾ ਚੁਲ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਆ ਬੈਠਾ। ਸੁਰਜੀਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਐ।

“ਨਾ ਕੀ ਗੱਲ? ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਕਾਹਦਾ ਝੋਰਾ ਲਾਈ ਬੈਠੇ?”

“ਝੋਰਾ ਕਾਹਦਾ, ਬਾਹਰ ਲੰਬੜ ਦੇ ਪਿੰਛੇ ਤਾਈ ਦੇਬੋ ਵਿਚਾਰੀ...?”

“ਛੱਡ ਉਹਦੀ ਗੱਲ, ਉਹ ਤੇ ਸੁਣੈਣ ਏ। ਹੱਥ ਪੈਰ ਧੋਣੇ ਆ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਰੱਖ ਦੇਵਾਂ।”

“ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਛੱਡ, ਜਾ ਅੰਦਰੋਂ ਰਜਾਈ ਲਿਆ।”

“ਉਹ ਕਾਹਦੇ ਲਈ।”

“ਤਾਈ ਨੂੰ ਦੇ ਆਵਾਂ। ਥੀਭੜਿਆਂ ‘ਚ ਵਿਚਾਰੀ ਦੇ ਪੈਰ ਵੀ ਨੰਗੇ ਆ। ਠੰਢ ਵੀ ਉਪਰੋਂ ਕਿੰਨੀ ਏ।”

ਸੁਰਜੀਤ ਅੰਦਰੋਂ ਰਜਾਈ ਲੈ ਆਈ। ਤਾਰਾ ਰਜਾਈ ਚੁੱਕ ਤਾਈ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਤਾਈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਦੱਬੇ ਪੈਰੀਂ ਗਾਹ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਤਾਈ ਨਾ ਲੱਭੀ। ਅੰਤ ਬੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤ ਆਇਆ।

ਸੁਰਜੀਤ ਬੂਹੇ ‘ਚ ਖੜ੍ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। “ਕੀ ਗੱਲ ਰਜਾਈ ਵਾਪਸ ਲੈ ਆਇਆਂ।”

“ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਘੁੰਮ ਆਇਆਂ।”

ਜਨਕੋਂ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਾਈ ਦੀ ਮੰਜੀ ਡੱਠੀ ਏ। ਜਦੋਂ ਠੰਢ ਲੱਗੀ, ਆਪੇ ਜਾ ਪੈਣਾ ਉਸ, ਵੈਸੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਕੌਣ ਰੋਕਦਾ। ਜਿਸ ਘਰ ਜਾ ਵੜੀ, ਉਥੇ ਬਿਸਤਰਾ ਮਿਲ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਮੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਭਰ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੋਹੜਾ ਹੋਇਆ! ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ...।” ਉਸ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਦੋਵਾ ‘ਚ ਚੁੱਪ ਤਈ ਰਹੀ। ਉਸ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਤੋੜਦੀ ਬੋਲੀ, ਬਾਪੂ ਉਡੀਕ ਉਡੀਕ ਗਿਆ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ। ਉਹ ਤਾਈ ਨੂੰ ਫੁੱਫੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਆਏ ਨੇ। ਫੁੱਫੜ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਰੱਖਾਂਗਾ।”

ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਰੋਟੀ ਗਰਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਹਾਲੇ ਪੈਗ...।”

“ਰੋਟੀ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਈ ਖਾਂ ਆਇਆਂ।” ਉਸ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਉਚਾਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਲੇਟ ਗਿਆ।

ਛੱਡ ਉਪਰ ਬਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਬਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਆੜਾਂ ਜਾਪੇ। ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੋਲ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ‘ਚ ਗੂੰਜੇ, “ਤਾਰਿਆ ਭੁੱਲ ਜਾ ਜੈਲੇ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤੇ ਐਵੇਂ ਆੜ ਨਾ ਛਿੱਲੀ ਜਾ ਇਧਰੋਂ! ਠੇਕਾ ਭਰਦੇ ਆਂ ਅਸੀਂ ਏਹਦਾ।

“ਮਾਂ ਦਾ ਖਸਮ! ਆਹਦਾ ਸੀ ਅੱਖ ਨਾ ਰੱਖੀ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਠੇਕਾ ਭਰਦੇ ਆਂ।” ਫਿਰ ਖਿਆਲਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਟ ਬਦਲੀ।

“ਇਸ ਨਛੱਤਰ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ’ਤਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਤਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ...ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਨਛੱਤਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਈ ਪਈ। ਉਦਣ ਭੈਣ ਦੇਣੀ ਦਾ ਆਹੰਦਾ ਸੀ ਜੱਟ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਈ ਆਂ।

ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾ ਹੁਣ ਤਾਈ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਉਣਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਚੰਗੇ ਜਿਹੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉ। ਜੇ ਜੀਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੈਠਾਂ...।” ਇੰਜ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਸੋਂ ਗਿਆ।

“ਤਾਰਿਆ ਉਠ ਵਈ, ਕਿੱਡਾ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਆਇਐ।” ਐਨਾ ਆਖ ਕੇ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਅਲਮਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਲੱਭਣ ਲੱਗਾ।

ਤਾਰਾ ਉਠਿਆ ਪਰ ਉਠਣ ਨੂੰ ਮਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਥਕਾਵਟ ਨਾਲ ਚੀਨਾ ਚੀਨਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਰੀਰ ਵਿਚ

ਜਿਵੇਂ ਜਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਬਿਮਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਾਗਜ਼ ਲੱਭ ਕੇ ਲੰਬੜ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਤਾਰੇ ਦਾ ਮਨ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੇ, “ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣੀ ਰਜਿਸਟਰੀ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਬੇਰੀ ਆ।” ਪਰ ਕਹਿ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਧੁੰਦ ਵੀ ਅੱਜ ਕਹਿਰ ਦੀ ਸੀ। ਦਸ ਵੱਜ ਗਏ ਸਨ, ਧੁੱਪ ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਲੇ ਫਿਰਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਟੱਪੇ ਕਿ ਪਿਛਿਓਂ ਚੰਨੂ ਚੋਕੀਦਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪਈ।

“ਲੰਬੜਦਾਰ ਜੀ ਬੁੜੀ ਦੇਬੋ ਕਰ ਗਈ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਰਾਤੀਂ। ਅਹੁ ਪਈ ਏ ਬੋਹੜ ਦੇ ਥੱਲੇ।”

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ” ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਏਨਾ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ।

ਇਹ ਸੁਣ ਤਾਰਾ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਹੜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਤਾਈ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਠੰਢ ਨਾਲ ਆਕੜੀ ਪਈ ਸੀ। ਤਾਰੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੋਹਰੇ ਕੱਲ ਰਾਤ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਆ ਖੜਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਦੇਬੋ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਉਹੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਤਾਈ ਦਾ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਪੱਟਾਂ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਤੇ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਰੋਣ ਲੱਗਾ।

ਇਹ ਵੇਖ ਚੰਨੂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘਾ ਮਾੜਾ ਹੋਇਆ। ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਸੀ ਪੁੱਤ ਦਾ ਝੋਰਾ ਈ ਖਾ ਗਿਆ। ਚੰਨੂ ਨੇ ਸਾਢੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਸਾਢ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਤਾਈ ਦੇਬੋ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਿਆ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਨੰਬਰਦਾਰ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਮਰਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਚੱਲੇ ਸੀ, ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ। ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਰਜਿਸਟਰੀ ਦਾ ਫਾਹਾ ਵੱਢ ਆਈਏ ਤੇ ਦਾਗਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੜਨ ਵਾਲੇ ਬਣੀਏ। ਕਿਤੇ ਜੈਲਾ ਦੇਬੋ ਦੀ ਮੌਤ ਸੁਣ ਕੇ ਭੱਜ ਈ ਨਾ ਆਵੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ, ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਚੱਲੀਏ ਹੁਣ।”

ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੇ ਬੜੇ ਠਰ੍ਹਮੇ ਨਾਲ ਤਾਰੇ ਦੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਚੱਲ ਬਈ ਜਵਾਨਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਠ ਆਪਾਂ ਵੀ ਕੰਮ ਨਿਬੋੜ ਆਈਏ।”

ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਰੇ ‘ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਪੜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਾਉਣੀ ਏ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਉਡੀਕਦੇ ਹੋਣੇ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗੇ ਆਂ। ਇਹ ਮਾਂ ਦਾ ਖਸਮ ਵੇਖ ਖਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬੁੜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਲੱਗੇ ਰੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਇਹਦੀ ਮਾਂ ਮਰ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਤਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀ, ਆਖ ਦੇਵੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ‘ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣੀ ਰਜਿਸਟਰੀ’ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕਿਸ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਠਿਆ ਤੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਕਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉਭਰ ਗਏ।

ਉਦੋਂ ਤਾਈ ਦੇਬੋ ਭਰ ਜਵਾਨ ਘੋੜੇ ਵਾਂਗ ਭੱਜੀ ਫਿਰਦੀ, ਕੰਮ ਮੁਕ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਤਾਈ ਨਾ ਬੱਕਦੀ। ਤਾਇਆ ਅਮਲੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਅਮਲ ਖਾ ਕੇ ਵੇਹਲਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ‘ਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਇਕ ਵਾਰ ਚਾਚਾ ਹਰਨਾਮਾ ਤਾਏ ਜੈਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, ਰੋਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਲ ਸੀ, ਤਾਇਆ ਉਦੋਂ ਭਰ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਜਵਾਨੀ ‘ਚ ਉਸ ਦਾ ਇਕੋ ਸੌਂਕ ਸੀ, ਮਾਲਸ਼ ਕਰਨੀ, ਡੰਡ ਬੈਠਕਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਤੇ ਖਾੜੇ ‘ਚ ਘੁਲਣਾ। ਉਸ ਦੇ ਗੋਲੀ ਗੋਲਣੀ ਵਰਗੇ ਪੱਟ ਤੇ ਪਹਾੜ ਜਿੰਡੀ ਛਾਤੀ ਵੇਖ ਕੇ ‘ਪ੍ਰਤਾਪੀ’ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਹੁਸੀਨ ਕੁੜੀ ਸੀ, ਤਾਏ ‘ਤੇ ਲੱਟੂ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਲੁਕ-ਲੁਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਾਲੇ ਤੁਰੀਆਂ ਹੀ ਸਨ, ਰੋਲੇ ਪੈ ਗਏ।

‘ਪ੍ਰਤਾਪੀ’ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਗਈ, ਜਿਉਂਦੀ ਏ ਕਿ ਮਰ ਗਈ ਏ। ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੋਂ ਇੱਧਰ ਆ ਕੇ ਤਾਇਆ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਦੀ ਯਾਦ ਸਤਾਉਂਦੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗ ਕੇ ਹਾਉਕੇ ਭਰਦਾ। ਗ਼ਮ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਲਈ ਉਹ ਕਦੇ ਅਫੀਮ ਖਾਂਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਛੱਡਦਾ। ਤਾਏ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਉਸ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ'ਤਾ। ਪਰ ਤਾਇਆ 'ਪ੍ਰਤਾਪੀ' ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲ ਸਕਿਆ 'ਪ੍ਰਤਾਪੀ' ਦੀ ਥਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। ਤਾਈ ਬੇਬੇਰਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਦਾ। ਪਰ ਤਾਇਆ ਨਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਖੋਰ'ਤਾ ਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਜੀਤੋ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਿਉ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਹ ਸੀ ਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਮੋਹ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਲਈ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕਰ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪ ਵਾਹੀ 'ਚ ਫਸ ਗਿਆ ਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਉਸ ਬੜੇ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤੇ। ਹੱਡਾਂ ਦਾ ਮੋਕਲਾ ਸੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਆਪਣੇ ਪਿਉ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਛਿੱਜਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਉਸ ਨੇ ਤੇ ਫਿਰ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜਨ ਲੱਗਾ। ਕਾਲਜ ਦਾ ਬੈਸਟ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲ 'ਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ

ਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 'ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ' ਆ ਗਿਆ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਬੀਤੇ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਢੰਗ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਲੀਨ ਸੇਵ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ। ਭਰਵੀਂ ਸੰਘਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਹ ਪੂਰਾ ਜਥੇਦਾਰ ਜਾਪਦਾ। ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਜਾਣਾ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਅਟਕਦਾ ਤੇ ਚੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਹੁੰਦੀ। ਨਛੱਤਰੂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਬਚੇ ਖੁਚੇ ਚਾਰ ਕ ਸਿਆਤਾਂ 'ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਟਿਕਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਭਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ'ਤੇ, ਲੋਕੀਂ ਜੀਤੋ ਤੋਂ ਤ੍ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ।

ਉਹ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਚ ਪੂਰੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੇਲੀ ਜਾਂ ਵਿਹੜਿਉਂ ਲਗਦੇ ਚਾਚੇ ਤਾਏ ਜਾਂ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰਦੇ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਖਿਸਕਣ ਦੀ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਵੇਖ ਬੜਾ ਦੁੱਖੀ ਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖਤਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣ

ਲਈ ਆਖਦਾ, “ਨਹੀਂ ਜੀਤਿਆ ਇਹ ਸਭ ਤੇਰੇ ਮਨ ਦਾ ਵਹਿਮ ਏ?”

“ਬੀਬੀ ਬਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਈ ਦਿਨ ਨੇ, ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਫ੍ਰੀ ਹੋ ਜਾਣੈ, ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਆਪਣੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਏ। ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ? ਉਹ ਤਾਈ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਲਾ ਜਾਂਦਾ। ਬੇਬੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਆ।

ਇਕ ਰਾਤ ਜੀਤਾ ਹਾਲੇ ਘਰ ਆਇਆ ਹੀ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀਪਾਂ ਤੇ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਹਦਾਦ 'ਚ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲਿਆਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੀਤੋ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ, “ਜੀਤੋ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਏ?”

ਤਾਈ ਦੇਬੋ ਅੰਨ੍ਹੇ-ਵਾਹ ਜੀਪ ਦੇ ਮਗਰ ਭੱਜੀ ਸੀ। ਠਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਰਫਲ ਦੀ ਬੱਟ ਮਾਰੀ ਤੇ ਤਾਈ ਥਾਂਏ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਪੋਹ ਆਏ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ, ਗਲੀ ਗਲੀ, ਘਰ ਘਰ ਭਟਕਣ ਲੱਗੀ ਤਾਈ ਦੇਬੋ।

ਫਿਰ ਉਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਡਰ ਸੀ।

ਹਫ਼ਤੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਜੀਤੋ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਪੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਸੀ?

“ਨਾ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਹਾਂ ਲੋਟ ਹੋ ਗਏ।” ਤਾਰੇ ਦੇ ਫੁੱਫੜ ਘੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲੇ ਵੜਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ। ਤਾਰੇ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਦ ਤਹਿਸੀਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ।

“ਘੁੰਮਣ ਸਿੰਹਾਂ ਬੁੜ੍ਹੀ ਦੇਬੋ ਕਰ ਗਈ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ।” ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ 'ਚ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਆਖਿਆ।

“ਉਹ ਹੋ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ ਏ ਫਿਰ ਤਾਂ? ਅੱਛਾ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਨੇ। ਜੈਲੋ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਆਓ ਫਟਾਫਟ।”

ਉਹ ਚਾਰੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨਵੀਸ ਦੇ ਬੈਚਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਾਉਣ 'ਚ ਰੁੱਝ ਗਏ।

ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਢੱਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਬਾਪੂ ਆਹ ਲੈ ਝੋਲਾ।” ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੁੱਖੀ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਇੰਜ

ਫੜਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਗਲੋਂ ਲਾਹੀ ਦੀ ਏ ਆਪ ਨਹਿਰੋਂ ਨਹਿਰ ਕਬਰਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

ਲੱਟ ਲੱਟ ਸਿਵਾ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਵਣ 'ਚੋਂ ਕੱਲੇ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਚਿਖਾ 'ਚ ਚਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਇਕ ਲੱਕੜ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਸਿਵੇ 'ਚ ਧਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੁੱਬਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਹੁਬਕੀ ਹੁਬਕੀ ਰੋਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸ਼ਾਮ ਸੰਘਣੇ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹੋ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਥੱਲੇ ਤਾਇਆ ਜੈਲਾ ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਬੁੱਤ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਚ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਅੰਬਰੂ ਅਟਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। “ਤਾਇਆ...?” ਐਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਨੂੰ ਚੰਬੜ ਗਿਆ ਤੇ ਧਾਹੀਂ ਰੋਣ ਲੱਗਾ।

“ਚੱਲ ਤਾਇਆ ਘਰ ਨੂੰ।” ਤਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਵਾਂ ਕਰਦਾ ਬੋਲਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।” ਉਸ ਖੀਸੇ 'ਚੋਂ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਤੇ ਤਾਰੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਫੜਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, “ਲੈ ਪੁੱਤ ਸਾਂਭ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਇਹਦਾ ਵੀ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੌੜਾ ਵੱਟਾ ਦੇ ਦੇਵੀ।”

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ

ਅਸੀਂ ਦੀਪਕ ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ
ਜੋ ਜਗਦੇ ਨੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਵਿਚ।
ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਾਉਂਦੇ ਨੇ
ਜੋ ਮੁਰਦਾ ਦਿਲ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਮਰਨਾ ਇੱਕ ਕੌੜ ਸੱਚਾਈ ਏ
ਹੈ ਜੀਵਨ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਵਿਚ,
ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਸਾਣ 'ਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ
ਜਾ ਵੜਦੇ ਹਾਂ ਘਮਸਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਅਸੀਂ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਮੂ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ
ਪਾ ਚਰਬੀ ਆਪਣੇ ਸੀਨੇ 'ਚੋਂ,
ਜਦ ਕਦੇ ਬੁੱਝਣ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ
ਤਨ ਫੂਕ ਦਈਦਾ ਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਜਿਸ ਮੌਤ ਦੀ ਮਾਰੂ ਰੇਖਾ ਨੇ
ਤਦਬੀਰ ਦੇ ਤੌਰ ਭੁਆਏ ਨੇ,
ਉਸ ਮੌਤ ਨੂੰ ਨਾਚ ਨਚਾਇਆ ਏ
ਅਸੀਂ ਖੰਡਿਆਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਭੰਨ ਤੋੜ ਦਈਦਾ ਹੋਣੀ ਨੂੰ
ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦੇ ਸਾਡੇ ਨੇ,
ਜੋ ਤਾਣ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ
ਹੋ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਚਟਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਜਨਮ ਮੌਤ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਏ
ਸਾਨੂੰ ਤੂਫਾਨਾਂ ਝੂਟੇ ਦੇਣੇ ਨੇ,
ਇਹ ਮੁੱਢੋਂ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਏ
ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਨੇ ਮਾਰੂ ਤਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਕੌਹ ਤੂਰ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ
ਉਹ ਜਲਵਾ ਨੂਰ ਇਲਾਹੀ ਦਾ,
ਬਣ ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਪਾਇਆ ਏ
ਜੋ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਘੋਰ ਡੂੰਘਾਣਾਂ ਵਿਚ।

ਜਦ ਕਦੇ ਦੁਖੀ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦਾ
ਤੱਕਿਆ ਏ ਖੂਨ ਵਹਾ ਹੁੰਦਾ,
ਅਸੀਂ ਖੂਨ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਪੀਤਾ ਹੈ
ਜਾ ਰੱਤਤੋ ਲਹੂ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੇ ਘਾਇਲ ਫੱਟਾਂ 'ਤੇ
ਬਣ ਦਰਦੀ ਹੰਝੂ ਕੇਰੇ ਨੇ,
ਆਬਾਦ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਡੀ ਵੀ
ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਆਜ਼ਿਜ਼ ਹਾਂ ਪਰ ਕਾਇਰ ਨਹੀਂ
ਸਰਧਾ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ,
ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਾਂ
ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਹਾਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਜੋ ਧਰਤੀ ਅਰਸ਼ ਹਿਲਾ ਦੇਵੇ
ਫੜ ਝੂਣ ਦਏ ਤੂਫਾਨਾਂ ਨੂੰ,
ਉਹ ਤਾਣ ਏ ਸਾਡੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ
ਉਹ ਹਲਚਲ ਏ ਅਰਮਾਨਾਂ ਵਿਚ।

ਅਸੀਂ ਦੂਲੇ ਦੇਸ਼ ਪੁਜਾਰੀ ਹਾਂ
ਆਸ਼ਿਕ ਹਾਂ ਵੀਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ,

ਪਰਵਾਨੇ ਹਾਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ
ਪਰ ਚਰਚੇ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿਚ।

-ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲੀ

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ

ਸੰਗਤ ਸਾਹਮਣੇ ਭਰੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ,
ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਹੋ ਕੇ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਖੁਮਾਰ ਨੈਣਾਂ ਤਾਈ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕਦੇ ਕਦੇ,
ਬਖੇਰ ਰਹੇ ਸਨ ਇਲਾਹੀ ਮੁਸਕਰਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਅਚਾਨਕ ਉਠ ਕੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਵੜ ਗਏ,
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਰਜ ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਝੱਟ ਪਿਛੋਂ ਫਿਰ ਗਰਜੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆ,
ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਕੜ ਕੇ ਨੰਗੀ ਕਿਰਪਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਹੈ ਲੋੜ ਮੈਨੂੰ,
ਗੱਜ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗਰ ਇਉਂ ਫੁਰਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਚੁੱਪ ਛਾ ਗਈ ਭਰੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ,
ਵੇਖ ਵੇਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲ ਪਏ ਮੁਸਕਰਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਆਖਰ ਹੱਥ ਬੰਨ ਉਠਿਆ ਇਕ ਸੂਰਾ,
ਹਾਜ਼ਰ ਹਜ਼ੂਰ ਲਈ ਇਹ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤੰਬੂ ਦੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ,
ਪਰਤੋ ਤੇਗ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਰਹਿੰਦੇ-ਖੂੰਹਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਵੀ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਗਏ,
ਇਹ ਕੀ ਲੱਗੇ ਅੱਜ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਸਭ ਪਾਸੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ,
ਨਿਹਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਬਣ ਕੇ ਨਿਗ੍ਰਾਬਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਕਈਆਂ ਸਿਰ ਸੁੱਟੇ ਕਈ ਜਾਣ ਖਿਸਕੇ,
ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਨਹੀਂ ਅੱਜ, ਅਕਲਵਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਕਈਆਂ ਰੋਟ ਸੁੱਖੇ, ਕਈਆਂ ਛਤਰ ਸੁੱਖੇ,
ਬਖਸ਼ ਦੇਣ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ, ਅੱਜ ਪ੍ਰਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਅਰਪੇ,
ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਜਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਹਰ ਵਾਰੀ 'ਕਟੱਚ' ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਵੇ,
ਲੱਗੇ, ਜਿਉਂ ਸਭ ਨੂੰ ਝਟਕਾਈ ਜਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਛੇਵੀਂ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰ ਨਾ ਬਾਹਰ ਆਏ,
ਉਤਸੁਕਤਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਲੱਗੇ ਵਧਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਿਛੋਂ ਸੰਗਤ 'ਚ ਹੋਏ ਪ੍ਰਗਟ,
ਮਗਰ ਸਿੱਖ ਪੰਜੇ ਸਨ ਅੱਗੇ ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਰੱਬੀ ਨੂਰ ਸੀ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ,
ਵੇਖ ਵੇਖ ਸਦਕੇ ਪਏ ਪੰਜਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਪਹਿਣ ਰੱਖੇ ਸਨ 'ਪੰਜਾਂ' ਕੱਕਾਰ ਪੰਜੇ,
ਨਿਆਰੀ ਫਝ ਦਿਤੀ ਸੋਢੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਸੰਗਤ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ,
ਇਹ ਕੀ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਵੱਡਾ ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਕਾਇਆ ਕਲਪੀ ਚਾ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ,
ਸ਼ਕਲੋਂ-ਸੂਰਤ ਪਏ ਨਿਆਰੀ ਬਨਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਫਿਰ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ,
'ਸਰਬ-ਲੋਹ' ਬਾਣੇ 'ਚੋਂ ਲੱਗੇ ਛਕਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਉਚ-ਨੀਚ ਦਾ ਫਰਕ ਮਿਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ,
ਵੰਡੇ ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈਰਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਸਾਜ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੱਬਿਆਂ ਕੁਚਲਿਆਂ 'ਚੋਂ,
ਡਰਾਕਲ ਗਿੱਦਤਾਂ ਤਾਈ ਸ਼ੇਰ ਬਣਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਇਹ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਮੇਰਾ,
ਭਰੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਵੇਂ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਪੰਥ ਰੂਪ ਮੇਰਾ ਇਹ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਾਣ ਮੇਰਾ,
ਸਖਾ ਮੀਤ ਮੇਰਾ ਇਹ ਸ਼ਾਨ-ਏ-ਸ਼ਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਸਦਾ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਇਸ ਦੇ ਰਵਾਂਗਾ ਮੈਂ,
ਮੋੜੇ ਮੁੱਖ ਨਾ ਬਿੱਪਰੇ, ਲੱਗੇ ਫੁਰਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।

ਦੀਦ ਖਾਲਸੇ ਦੀ, ਮੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਹੋਸੀ,
ਬਖਸ਼ਿਆ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਰੁਤਬਾ ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਕਰਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਪਰਿਪੂਰਨ,
ਜੁਗੋਂ ਬਾਹਰਲਾ ਉਠ ਕੌਤਕ ਵਰਤਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਹੱਥ ਜੋੜ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਸਿਰ ਦੇ ਅਸਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪਾਈ,
ਗੋਬਿੰਦ ਤਾਰੇਗਾ ਕੀ ਇਹਦਾ ਲਗਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਘਰ-ਬਾਹਰ ਸਭੋਂ, ਨਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਰਾ,
ਗੋਬਿੰਦ ਕਰਦੇ 'ਗਾ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਣਿਆ,
ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਂ ਹੱਥੋਂ ਫਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ, ਖਾਲਸਾ ਗੁਰੂ ਹੋਇਆ,
ਅਦੁੱਤੀ ਪੂਰਨੇ ਪਾਏ ਸ਼ਾਹ-ਏ-ਸ਼ਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਮੁਰਦਾ ਕੌਮ 'ਚ ਐਸੀ ਚਾ ਰੂਹ ਫੁਕੀ,
ਚਿਤੀਆਂ, ਬਾਜਾਂ ਨਾਲ ਝਪਟਾਂ ਲਾਣ ਸਤਿਗੁਰ।
ਜੁਲਾ ਗਲੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ,
ਰਿਣੀ ਰਹੋਗਾ ਸਦਾ ਤੇਰਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸਤਿਗੁਰ।
ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇਰੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਦਾ,
ਕਦੇ 'ਚੰਨ' ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਬਿਆਨ ਸਤਿਗੁਰ।

-ਚੰਨ, ਫੋਨ: 908-788-8427

ਵਿਸਾਖੀ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ,
ਯਾਦ ਆਵੇ ਧਰਤੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੀ,
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੌਮ ਵੱਖਰੀ ਸਜਾ 'ਤੀ
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਵਿਸਾਖੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਇਕ ਬਾਣੇ 'ਚੋਂ ਕਰਾ ਕੇ,
ਜਾਤਪਾਤ ਵਾਲੇ ਵਿਚੋਂ ਭੇਦ ਮਿਟਾ ਕੇ,
ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਵਾਲੀ ਮੋਹਰ ਉਤੇ ਲਾ 'ਤੀ।
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਵਿਸਾਖੀ।

ਕਿਹਾ ਵੰਡ ਛਕਿਓ ਕਿਰਤ ਕਰਿਓ,
ਨਾਲ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੜ੍ਹਿਓ,
ਕੇਸਰੀ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਨਾ 'ਤੀ।
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਵਿਸਾਖੀ।

ਕੋਈ ਜ਼ਾਲਮ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰੇ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ,
ਸਿੰਘੋਂ ਤਲਵਾਰ ਬੋਝੀ ਬਣੇ ਕਿਰਪਾਨ,
ਏਹੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਜੋਸ਼ 'ਚ ਆਖੀ।
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਵਿਸਾਖੀ।

ਗੌਰ ਨਾਲ ਸੁਣੇ ਗੱਲ ਮੇਰੀ ਚੰਨਿਓ,
ਚੀਮਨੇ ਗੁੰਬ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਓ,
'ਰਾਜ' ਗੁਰੂ ਘਰੀਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰੇ ਪਾਠ।
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਵਿਸਾਖੀ।

-ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਹੋਕਾ

ਮੈਂ ਹੋਕਾ ਦੇਵਾਂ ਗਲੀ ਗਲੀ
ਬਿਗੜੀ ਤਕਦੀਰ ਬਣਾ ਲਉ
ਮੈਂ ਹੋਕਾ ਦੇਵਾਂ ਗਲੀ ਗਲੀ।

ਚਾਹੇ ਮੈਨੂੰ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਆਖੋ
ਚਾਹੇ ਆਖੋ ਚੋਣਾਂ,

ਹਰ ਮੁਹੱਲੇ ਹਰ ਗਲੀ ਵਿਚ
ਰਾਜ ਮੇਰਾ ਹੀ ਹੋਣਾ।
ਪੰਜੀਂ ਸਾਲੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ
ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾ ਲਉ,
ਮੈਂ ਹੋਕਾ ਦੇਵਾਂ ਗਲੀ ਗਲੀ।

ਲਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਜੋ ਪਤਿਆਵਣ
ਕਦੀ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਇਉ,
ਭੁੱਕੀ ਬੋਤਲ ਚਾਰ ਕੌਡਾਂ 'ਤੇ
ਐਵੇਂ ਡੋਲ ਨਾ ਜਾਇਉ।
ਬਗਲੀ ਪਾ ਜਦ ਆਉਣਗੇ ਆਗੂ
ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੰਡਕਾ ਲਉ,
ਮੈਂ ਹੋਕਾ ਦੇਵਾਂ ਗਲੀ ਗਲੀ।

ਇਕ ਵੇਰ ਨੂੰ ਭੁਲ ਆਖੀਏ
ਹਰ ਕੋਈ ਧੌਂਧਾ ਖਾਵੇ,
ਵਾਰ ਵਾਰ ਭੁਲ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ
ਉਹ ਗਲਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇ।
ਕੁਨਬਾਪਰਵਰ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ
ਧੌਬੀ ਪਟੜਾ ਲਾ ਲਉ,
ਮੈਂ ਹੋਕਾ ਦੇਵਾਂ ਗਲੀ ਗਲੀ।

ਲਾਲਚਵਸ ਦਬਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ
ਜਦ ਕੋਈ ਵੋਟਾਂ ਪਾਵੇਗਾ,
ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਨਰਕ ਸਾਜ ਕੇ
ਆਪੇ ਹੀ ਹੰਢਾਵੇਗਾ।
ਕਿਸਮਤ ਦਰ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿਤੀ
ਇਕ ਵਾਰ ਗਲ ਲਾ ਲਉ,
ਮੈਂ ਹੋਕਾ ਦੇਵਾਂ ਗਲੀ ਗਲੀ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਗੂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ
ਸਮਾਂ ਹੱਥ ਹੈ ਆਇਆ,
ਮਤ ਦਾਨ ਵੇਲੇ ਮਤ ਨਾ ਵਰਤੀ
ਉਹ ਸਦਾ ਪਛਤਾਇਆ।
ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਰਮ ਬਦਲਦੇ
ਇਹ ਗਲ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾ ਲਉ,
ਮੈਂ ਹੋਕਾ ਦੇਵਾਂ ਗਲੀ ਗਲੀ।

-ਮਹਿੰਦਰ ਘੱਗ

ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਚੋਣਾਂ

ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ, ਤੂੰ ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ,
ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਨੂਰ ਏ,
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਰੂਰ ਏ,
ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਗਰੂਰ ਏ।
ਅਮਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਚਾਅ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ।
ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ, ਤੂੰ ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ।

ਮੀਂਹ ਕਿਤੇ ਗੜ੍ਹੇ, ਕਿਤੇ ਨੇਰੀ ਵਗਾਈ ਕਾਹਤੋਂ?
ਪੱਕੀ ਕਣਕ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਲੰਮੀ ਪਾਈ ਕਾਹਤੋਂ?
ਕਰਜਈ ਜੱਟ ਤੋਂ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਾਈ ਕਾਹਤੋਂ?
ਰੱਬ ਨੂੰ ਜੱਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਦੁਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ।
ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ, ਤੂੰ ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ।

ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਜਿੱਤਣ, ਪੈਣ ਗਿੱਧੇ ਤੇ ਭੰਗੜੇ,
ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੋਟੂ, ਮਿਟ ਜਾਣ ਝਗੜੇ,

ਕਾਵਿ-ਮੰਚ

ਨੇਤਾ ਨਾਲ ਸੇਠ ਰਲ ਲਾਵੇ ਨਾ ਰਗੜੇ।
ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਏਕੇ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ।
ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ, ਤੂੰ ਆ ਨੀ ਵਿਸਾਖੀਏ।

-ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ

ਬਦਲਾਵ

ਜਦ ਵੀ ਜੱਗ 'ਤੇ ਬਦਲਾਵ ਦੇ ਆਸਾਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ
ਸਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਕਈ ਝੰਡੇ ਉਠਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਜਿਹੜੇ ਜਾਣਦੇ ਪੁਚਕਾਰਨਾ ਕਿੰਜ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ,
ਭੁੱਖੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇ ਕਈ ਸੁਫਨੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਲਾਰੇ ਸੁਣਦਿਆਂ ਜੀਵਨ ਬੁਢਾਪਾ ਬਣ ਗਿਆ ਜੇ,
ਬੁੜੀ ਅੱਖ 'ਚ ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਕੁੱਟ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਬੋਈਮਾਨ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਹੋਣੀ ਮੰਨ ਬਹਿੰਦੇ ਨੇ,
ਕਿਸੇ ਬਦਲਾਵ ਦੀ ਨਾ ਮੁੜ ਕਦੇ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਹਰ ਇਕ ਵਾਰ ਦੇ ਧੋਖੇ ਤੋਂ ਡਰ ਲੋਕ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ,
ਸਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ, ਬੁੱਲੀਂ ਡਰ ਲੱਸੀ ਨਾ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਜਦੋਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਝਾੜੂ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਏ,
ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਰਾਹ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਲੋਕੀਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਨਾ ਬਦਲਾਵ ਮੰਨ ਬਹਿੰਦੇ,
ਉਸੇ ਨੂੰ ਆਜਾਦੀ ਜਾਣ ਉਹ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਲੰਬੇ ਵਕਫਿਆਂ ਨਾਲ ਧਰਤ ਐਸੇ ਪੁੱਤ ਜਣਦੀ ਏ,
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਿਸਟਮਾਂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਜੋ ਨਜ਼ਾਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ।
ਨੈਤਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇਨਕਲਾਬ ਤੁਰਦੇ ਨੇ,
ਹੱਕ, ਸੱਚ ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਆਸ ਜਗਾਉਂਦੇ ਨੇ।

-ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ

ਗਜ਼ਲ

ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਹੋਸਲਾ ਹਾਰੇ,
ਅਸਾਂ ਹੈ ਜਿੱਤਣਾ ਇਕ ਦਿਨ।
ਲੜੇ ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਯਾਰੇ,
ਅਸਾਂ ਹੈ ਜਿੱਤਣਾ ਇਕ ਦਿਨ।
ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਵੇ ਮਜ਼ਬੂਤ
ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਹੈ ਸਰ ਕਰਨਾ,
ਤੁਸੀਂ ਗਲ ਦਿਲ 'ਚ ਇਹ ਧਾਰੇ
ਅਸਾਂ ਹੈ ਜਿੱਤਣਾ ਇਕ ਦਿਨ।

ਕਰੋ ਹੀਲਾ-ਵਸੀਲਾ, ਢੰਗ
ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਓ ਹੁਣ,
ਨਾ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸਾਰੇ,
ਅਸਾਂ ਹੈ ਜਿੱਤਣਾ ਇਕ ਦਿਨ।
ਡਰੋ ਨਾ ਕਤਲਗਾਹਾਂ ਤੋਂ
ਅਗਰ ਹੈ ਜੀਣ ਦੀ ਇੱਛਾ,
ਕਿ ਸਿਰ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਵਾਰੇ
ਅਸਾਂ ਹੈ ਜਿੱਤਣਾ ਇਕ ਦਿਨ।

ਲੜੇ ਸਾਡੀ ਹਿਫਾਜਤ ਵਾਸਤੇ
ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਸਰਕਰਦੇ,
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲਣਾ ਯਾਰੇ
ਅਸਾਂ ਹੈ ਜਿੱਤਣਾ ਇਕ ਦਿਨ।
ਕਰੋ ਪੈਦਾ ਤੁਸੀਂ ਜਜ਼ਬਾ
'ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ' ਦੇ ਵਾਂਗਰ,
ਹਵਾ ਵਿਚ ਤੀਰ ਨਾ ਮਾਰੋ
ਅਸਾਂ ਹੈ ਜਿੱਤਣਾ ਇਕ ਦਿਨ।

-ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ

ਜੱਜ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ?

ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ-3

ਨਿੰਦਰ ਦੇ ਉਹ ਚਾਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਲੇਖ ਇਹਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਅਰਦਲੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਵੀ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਭੇਜਦਾ ਰਹੇ।

ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜੇ ਨਿੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਾਰੇ ਸਚੇਤ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜੇ ਇਹਨੇ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਡੇਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ-ਔਪ ਵਾਕ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹਨੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਲੰਮਾ-ਚੌੜਾ

ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਏਨਾ ਲਿਖ ਕੇ ਹੀ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਸਾਹਬ ਕੋਲ ਸੀ... ਉਂਜ ਕੇਸ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-1165736868
bhullarg@gmail.com

ਨੂੰ ਆਖ-ਵੇਖ ਕੇ ਤੋਹਫੇ ਵਜੋਂ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਮੱਝ ਭੇਟ ਕਰਵਾਈ ਸੀ।”

ਵਕੀਲ ਨਿਆਂ ਲਈ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਦਲਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਆਂ ਵੇਚਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਫੇ ਵਜੋਂ ਮੱਝਾਂ ਭੇਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਰਦਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰੇ ਦਾਸਾਂ ਵਾਂਗ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣਾ ਅਸਦਾਚਾਰਕ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ ਅਸਦਾਚਾਰ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਸਦਾਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਵਾਸਤੇ ਨਿੰਦਰ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ‘ਅਮਕਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਧਮਕਾ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ’ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਰਦਲੀ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਵਾਲ ਜੱਜ ਪੁਛਦਾ ਹੈ, “ਘਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਜਾਣਨੇ? ਰੋਟੀ-ਰੂਟੀ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਏ?” ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, “ਕਾਕਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਏਹੋ ਹੈ।” ਪਰ ਜੱਜ-ਨਿਵਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ‘ਰੋਟੀ-ਰੂਟੀ’ ਜੋ ਰੂਪ ਧਾਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਫੈਲਵਾਂ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ-ਸੰਗਲੀ ਦੂਜਾ ਇੰਟਰਵਿਊਕਾਰ ਜੱਜ ਹੀ ਸਮਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, “ਕਾਕਾ, ਏਸ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਏ-ਟੂ-ਜ਼ੈਡ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਂਡੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ, ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ, ਪਸ਼ੂ ਚੋਣ, ਪੱਥੇ ਪਾਉਣ, ਗੋਹਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ, ਜੁਆਕ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ-ਲਿਆਉਣ ਤੱਕ!” ਫੇਰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਕੰਮ ਰਹਿ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਗੱਲ ਨਿਬੇੜਦਾ ਹੈ, “ਸਮਝ ਲੈ, ਕੋਠੀ-ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ।” ਉਹ ਬੰਧੂਆ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਾਲਾ ਲੱਛਣ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, “ਛੁੱਟੀ-ਛੁੱਟੀ ਕੋਈ ਨੀ, ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਨੀ।”

ਜਦੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜੱਜ ਦੀ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਦੀ ਆਉਂਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਖੱਪਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਗੋਲਾ-ਧੰਦਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅ ਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਕਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਓਨੇ ਦਿਨ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਡਿਊਟੀ ਦਿਆ ਕਰ।”

ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੰਗਲੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜੀਬ ਕਤੀ ਵੀ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜੱਟ ਦੀ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਮੱਝ ਦਾ ਓਪਰਾ ਮੰਨ ਕੇ ਰਿੰਗਣਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਜੱਜ ਸਾਹਬ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, “ਓਏ ਉਰੇ ਆ। ... ਇਹਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਸਾਲੀ ਮੇਰੀ ਨੂੰ। ਕਿਵੇਂ ਰਿੰਗਣ ਲੱਗੀ ਐ। ਸਾਲੀਏ, ਘਰ ਆਈ ਐਂ, ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਕਸਾਈਆਂ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਐ।

ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਨਾਮੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਰਲਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਜਾਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਮਰਹੂਮ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਬਾਰੇ ਭੁੱਲਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੰਮਾ ਰੇਖਾ-ਚਿਤਰ ਨੁਮਾ ਲੇਖ ਪਾਠਕ ਪੜ੍ਹ ਹੀ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਰੇਖਾ-ਚਿਤਰ ਲਿਖਦਿਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਮਵਾਸੀ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜਦਿਆਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਭਾਂ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਵਿਚ। ਇਹੋ ਜੁਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹੂੰ, ਕਿਵੇਂ ਰਿੰਗਦੀ ਐ, ਕੁੜੀ ਚੋ...।”

ਇਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਹਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਹੁੰਦੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਦੀ ਦਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਨਿੰਦਰ ਲਈ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗੱਲ-ਗੱਲ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਗਾਲ੍ਹ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਮੋਤੀ ਅਨੇਕ ਪੰਨਿਆਂ ਉਤੇ ਬਿਖਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਉਹ ਇਹਨੂੰ “ਨਿੰਦਰੀ ਜਿੰਦਰੀ, ਤੂੰਬੀ ਮਾਸਟਰ” ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ “ਮਰਾਸੀ, ਸਾਲਾ ਮਰਾਸੀ, ਕੰਜਰ ਦਾ ਮਰਾਸੀ, ਯੱਭਲ, ਝੱਲਾ, ਬਉਂ ਬਉਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਜੀਭੀ, ਭੁਤਨਾ, ਸਾਲਾ ਹਰਾਮੀ, ਸਾਲਾ ਭੰਡ, ਸਾਲਾ ਪਖੰਡੀ, ਕੰਜਰ ਦਾ, ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਟੂਟੀ, ਦੁਰ ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ, ਵੇਰਨਾ, ਬਤੁਨਾ ਜਿਆ, ਕੁੱਤਾ, ਸਾਲਾ ਘੋਗਤ ਕਾਂ, ਉਲ ਦਾ ਪੱਠਾ, ਪਾਗਲ, ਕਲੰਕ, ਅੰਨ੍ਹਾ” ਆਦਿ ਆਦਿ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ “ਭੈਣ ਚੋ” ਉਤੇ ਆ ਤੋੜਾ ਝਾੜਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਮੂੰਹ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਹੱਥ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤਦਿਆਂ ਇਹਨੂੰ ਭੈਣ ਦੀ ਗਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਅਤੇ ਗਲਮਿਊਂ ਫੜ ਕੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਢੂਈ ਵਿਚ ਮੁੱਕਾ ਮਾਰਨੋਂ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਬਾਣੀਆ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਗਰਾਹੀ ਲਈ ਗਿਆ ਇਕ ਜੱਟ ਦੇ ਘਰੋਂ ਰੋਟੀ-ਦੁੱਧ ਖਾਂਦਾ-ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਘਰ ਉਹੋ ਜੱਟ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਆ

ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਜੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸੇਠ, ਜਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਤੂੰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਕਰੂੰ।”

ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾਇਆ, “ਜੇ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ, ਕਹੇਗਾ, ਸਾਲੇ ਲਾਲੇ ਨੇ ਬੜੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜੇ ਚੰਗੀ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ, ਕਹੇਗਾ, ਸਾਲੇ ਲਾਲੇ ਨੇ ਚੱਜ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਹੀ ਸਾਲਾ ਬਣਨਾ ਪੈਣਾ ਐ।”

ਐਨ ਇਹੋ ਗੱਲ ਨਿੰਦਰ ਦੇ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਇਹਦੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਗਾਲ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਦੁਰ ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਤੇਰੇ ਕੰਜਰ ਦਿਆ! ਜਾਹ ਓਏ, ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸਿਵਾਏ ਟੁੰਗ-ਲੁੰਗ-ਲੁੰਗ ਤੋਂ।” ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਇਹਦੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਨਿੰਦਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਗਾਲ ਦੇਣੀ ਹੀ ਹੋਈ, “ਹੈਅ ਓਏ, ਸੁਣਿਆ ਮੇਰਾ ਗੱਠ? ਇਉਂ ਗਾਈਏ ਪੁੱਤ! ਅਸੀਂ ਗੱਠ ਜਾਣਦੇ ਐਂ! ਤੂੰ ਕੀ ਜਾਣਦੈਂ ਸਵਾਏ ਭਕਾਈ ਤੋਂ।”

ਨਿੰਦਰ ਨੇ ਇਕ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ‘ਮਹਾਨਾਇਕ’ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ, ਜੋ ਚੰਗੇ ਮਨੁੱਖ ਸਨ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਕੇ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਉਂ ਇਹ ਅਥੈਤਾ ਜੱਜ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ

ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਐਮ. ਪੀ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਨਿੰਦਰ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮੇਂ ਪੁਸਤਕ ‘ਇਕ ਸੀ ਗਾਰਗੀ’ ਪਾਠਕ-ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ

ਗਿਆ। ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਖੂਬ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਵੇਰੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਜੱਟ ਅੱਗੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ।

ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹੀ ਮਾਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਜੱਜ, ਜੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਦਿਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਗੁਣੀ

ਮੁੰਡਾ ਏਂ। ਤੂੰ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਲੈ। ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਗਿਆ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇਰੇ ਕੰਮ ਆਉਂਗੀ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ

ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸ. ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨੂੰ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ

ਅਰਦਲਪਣਾ ਬੋੜੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤੂੰ।” ਇਸ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਮਿਲਣ ਗਏ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਨਿੰਦਰ ਬੇਟੇ, ਗੱਲ ਸੁਣ ਮੇਰੀ। ਹੋਸਲਾ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਨਵਾਂ ਸਾਹਿਬ ਪਿਆਰ ਵੀ ਤਾਂ ਕਰਵੇ। ਜੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਅਵਾ-ਤਵਾ ਬੋਲਦਾ ਐ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਆ ਜਾਊ।” ਉਹ ਮੁੜਨ ਲੱਗੇ ਨੂੰ ਇਹਨੂੰ ਪੈਂਟ ਤੇ ਕਮੀਜ਼ ਦਾ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜਾ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੁਪਈਏ ਵੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਰਿੰਕੂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਲੈ ਯਾਰ, ਕਮਾਲ ਐ ਵੀਰੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਵੀਹ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਐ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ।” ਫੇਰ ਉਹ ਝੋਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਯਾਰ, ਤੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਵਿਚ... ਹੈਅ? ਤੂੰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਂ ਤੇ ਅਰਦਲੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆਂ ਐਂ ਯਾਰ।” ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹਦਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਪੱਕੇ ਆਰਡਰ ਹੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ

ਦਿਸਦੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਭਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਇਉਂ ਢਲੇ ਹੋਏ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਨਿੰਦਰ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਹਦਾ ਚਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣਾ ਜਾਣ ਕੇ ਮਖੌਲ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, “ਬਈ ਇਕ ਗੱਲ ਸੱਚੇ-ਸੱਚ ਦੱਸ। ਤੂੰ ਜਿੰਨਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਏਡਾ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਏਨਾ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ?”

ਇਹ ਖਿੜਖਿੜ ਹੱਸਿਆ ਸੀ, “ਨਾ ਐਂਕਲ ਜੀ, ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭੋਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਡਾ ਹੀ ਆਂ ਜੀ, ਬੱਸ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ।” ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਆਬਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, “ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਕਿੱਡੇ ਕੁ ਹੁੰਦੇ ਐ ਜੀ, ਐਂਕਲ ਜੀ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੋਡਾ ਬੱਚਾ ਆਂ ਜੀ।”

ਪਰ ਜੱਜਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲਗਿਆ, ਇਹ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਜੋ ਸੀ, ਸੋ ਸੀ ਹੀ, ਇਹ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪੰਗੇ ਲੈਣੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਟਦਾ। ਇਹ ਆਪ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, “ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਜੱਜ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਛੇਤ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਸੁਆਦ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।”

ਖਰੀ ਗੱਲ

ਮਾਨਸਿਕ ਕਸ਼ਟ ਭੋਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੱਖਰਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਟੀ.ਵੀ.-ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਤੂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਢਾਹ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ-ਮੱਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੱਕ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਫੇਰ-ਬਦਲ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਲੁਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਫਜ਼ੂਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ-

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਭੰਬਲਭੂਸਾ

ਹਰ ਚਤੁਰ-ਚਲਾਕ ਆਦਮੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਮਤਲਬ ਚੱਕਰਵਿਊ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨਾ। ਅੱਜ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ

ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਯਾਨੀ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੌਬ ਖਹਿਰਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ
ਫੋਨ: 734-925-0177

ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਠੋਕੇਦਾਰ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਗੁੱਝਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਲਵੋ। ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਨ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੁੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੀਡਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਹਰ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਸੇ ਵੰਡਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੱਜ ਕੇ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਹੀ ਜੋਤਸ਼ੀ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਲੋਕ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਵੀ

ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਭੇਰੇ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛਾਏ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਧ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ‘ਤੇ ਐਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਧ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗਲਤ-ਫਹਿਮੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਤਲ ਤੱਕ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਾਣੀਆਂ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਜੋ ਛੇਤੀ ਕਿਤੇ ਮੁੱਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ

ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਦੀ ਮੌਤ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਅੰਕ 13 ਵਿਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦਾ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ‘ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ’ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਬੱਲ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੇ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਉਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਬੱਲ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਬੱਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ

ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ
prabhsharanbir@gmail.com

ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕ ਉੱਚਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸੁਆਲ ਬੱਲ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਉੱਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਤ ਸਨ। ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਉਠਾਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਚੈਪਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ?

ਮੈਂ ਬੱਲ ਦੇ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ, 1984 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਦੰਗੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਲੇਖਕਾਂ ਅਜ਼ਰ ਨਫੀਸੀ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦਾ।

1984 ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੰਗੇ ਕਹਿਣ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਮੇਰੇ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਬੱਲ ਨੇ ‘ਬਦਨੀਤੀ ਭਰਿਆ ਧੱਕਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ‘ਬੇਹੱਦ ਮਨਹੂਸ’ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਬੱਲ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਸੁਆਲ ਉਠਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਉਪਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੁਅਰਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ!

ਮੈਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੁਆਲ ਬੱਲ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵੱਲ ਸੋਧਿਤ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਵੱਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਜਸਵੀਰ ਸ਼ੀਰੀ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਰਕੇਗਾਰਡ ਬਾਰੇ ਵਿਖਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤੇ ਪਾਠਕ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਬੱਲ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਦੰਗੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੰਗੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ 1984 ਦੀਆਂ

ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੰਗੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ? ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1984 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ‘ਬੇਹੱਦ ਮਨਹੂਸ’ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਮਨਹੂਸ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਰੰਗਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 1984 ਹਾਦਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਲਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤਿ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕਾਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਸਲਘਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ‘ਤੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ।

ਸੋ, ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਜੇ ਵੀ ਉਵੇਂ ਦਾ ਉਵੇਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 1984 ਨੂੰ ਦੰਗੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ? ਕੀ ਹੁਣ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਜਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਅਜ਼ਰ ਨਫੀਸੀ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਦਾ। ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਰਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਜ਼ਰ ਨਫੀਸੀ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਮੇਰੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾਈ ਟਕਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਿੰਡੀਆਂ-ਪੁੰਡੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਫਲਾਣੇ-ਫਲਾਣੇ ਲੇਖਕ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦਾ ਏਜੰਟ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਇਸ ਲਈ ਅਜ਼ਰ ਨਫੀਸੀ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਵੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਇਖਲਾਕੀ ਮਸਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਧਿਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਧਿਰ ਜਿਹੜੀ ਖੁਦ ਵੀ ਜ਼ਾਲਮ ਹੈ (ਪਰ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ), ਦੀ ਮੱਦਦ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ। ਦੋਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੰਨਾ ਅਖਮਾਤੋਵਾ, ਬੋਰਿਸ ਪਾਸਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਸੋਲਜ਼ੇਨਿਤਸਿਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਲੇਖਕ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ

ਏਜੰਟ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਬਾਰੇ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਅਜ਼ਰ ਨਫੀਸੀ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਢੁਕਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਉਲਟਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਪਹਿਲ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ‘ਬੈਨਾਡੋਰ ਅਸੋਸੀਏਟਸ’ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਜ਼ਰ ਨਫੀਸੀ ਨੇ ਲਈਆਂ, ਤੇ ਮਸਲਾ ਉਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਪਣੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਅਤੇ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕਚਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਚੀ-ਪੱਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਛੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਖਮਾਤੋਵਾ, ਪਾਸਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਸੋਲਜ਼ੇਨਿਤਸਿਨ ਦੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਵੱਲੋਂ ਮੱਦਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਫੀਸੀ ਅਤੇ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਮੱਦਦ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ। ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਨਫੀਸੀ ਤੇ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਏਦਾਰ ਗੱਲ ਕਰਦੇ।

ਦੂਜਾ ਮਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਖਲਾਕੀ ਚੋਣ ਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਖਲਾਕੀ ਚੋਣ ਮਸਲਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਰ ਨਾ ਲਈ

ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਕਰ ਹੀ ਲਈ, ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਕਾਹਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ? ਜਦੋਂ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਹੀ ਲਏ, ਤਾਂ ਇਖਲਾਕੀ ਚੋਣ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ, ਤੇ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਇਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਇਖਲਾਕੀ ਉਚਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਜੇ ਉਹ ਇਰਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ-ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦਾ। ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਨੂੰ ਇਰਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤਾਂ ਦਿਸਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਜੋ ਤਬਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ। ਸ਼ਾਇਦ ‘ਕੈਪ ਲਿਬਰਟੀ’ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਹੀ ਇੰਨੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਵੀ ਇਰਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕੀ ਖੱਟਿਆ? ਹੁਣ ਕੁਰਦਾਂ ਤੇ ਮੋਹਾਦੇਸਿਨ ਨੇ ਵੀ ਮਿਲਾ ਲਏ ਹਨ, ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ

ਰੂਸੀ ਚਿੰਤਕ ਤ੍ਰਾਤਸਕੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ ਬਹਿਸ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਮਕ ਹੀ ਗਈ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਗੋਸ਼ਟੀ ਹੁਣ ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਤਿਲੁਕ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ‘ਤੇ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਸਮੇਟਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਏ ਹੋਰ ਕ੍ਰਮ-ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਮ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਛਾਪ ਸਕਾਂਗੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਣਸ਼ੈਲੀ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਬੀਰ/ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਬੀਰ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲ ਰਹੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਹੁਣ ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਤਿਲੁਕ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ‘ਤੇ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਲੀ ਸਪੇਸ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੋਸ਼ਟੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦੂਜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਲੈਣ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਨਿਰਖਣ ਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਇਥੇ ਇਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਥੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਤੀਰ ਛੱਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਫਤਵੇ ਬੋਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜਾ ਜਾਣ-ਬੂਝ ਕੇ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਕੈਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਗੋਸ਼ਟਿ ਵਿਚ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਰੋਸ ਨਾ ਕੀਜੇ ਉਤਰ ਦੀਜੈ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਇਸ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ‘ਤੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਹਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਦਾ ਉਹਦੀ ਲਿਖਣ ਵਿਧੀ ਨਾਲ। ਦੋਵੇਂ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਉਹਦੀ ਲਿਖਣ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦੇ ਸਨੇਹੀ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ-

ਦੋਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਚੱਜ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਹਿਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ; ਐਵੇਂ ਉਘ ਦੀਆਂ ਪਤਾਲ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਂਙੂ ਨਹੀਂ।

ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰਦਿਆਲ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਉਹੀ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਿ, ਮਧ, ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਵਾਕ ਚਿਣੇ ਹੁੰਦੇ, ਪੈਰੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਰਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰਣਾ ਕੱਢਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਤਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਤਰਕ ਤੇ ਨਿਆਇ ਦਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਬਿਨਾਂ ਭੌਤਿਕ, ਜੈਵਿਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਜਗਤ ਦੇ ਨੇਮ ਲੱਭਣੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਚੋਣਨਾ ਹੈ, ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਉਗੇ ਝਾੜ-ਬੂਟ ਤੇ ਘਾਹ ਫੂਸ ਵਾਂਙੂ ਉਘੜ-ਦੁਘੜੀ, ਰਹੱਸ ਤੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਵਾਲੀ। ਬੱਲ ਦੀ ‘ਉੱਟ ਪਟਾਂਗ’ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਾਡੀ ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਆਏ ‘ਤੇ ਲੱਗੀ ਟਿਕਟਿਕੀ ਉਖੜਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਏ ਸੰਗਲੀ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘਟੇ ਘਟ ਮੈਂ ਇਉਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਠੀਕ ਹੈ ਬੱਲ ਖਿੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਂਙੂ ਖਿੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਸ਼ਾਇਦ ਵਾਂਙੂ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਖਿੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਹ ਨਹੀਂ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੋਜਨ ਵੇਲੇ, ਖਾਣੇ ਦੇ ਮੇਜ਼ ਤੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਲੇਟ ਰੱਖਣ ਜੋਗੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਬਿਸਤਰੇ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ-ਦਰ-ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਖੱਟਦੇ ਹਨ?

ਪੱਛਮੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਇਹ ਖਾਸ ਦੇਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਨੇ ਸਮਾਜਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੱਲ ਸਾਹਿਬ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਮੁਦੱਈ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾ ਧਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਛਿੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਿਹਣੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ, ਉਹਨੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਦਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿਚ। ਇਉਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਘਟ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੱਧ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹਦਾ ਜਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਈ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੀ ਚਿਣਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ‘ਕਲਮਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ’ ਦੀ ਇਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਵੇਲੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

ਬਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਹਾਰ ਹੀ ਹਾਰ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਜਿਉਣ ਜੋਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣੀ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੈਂ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਉਕਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਘਟ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਫੱਕਰ ਹੈ।

-ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ

ਭੰਬਲਭੂਸਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਈ ਕਈ ਤਿਉਹਾਰ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਹਰ ਤਿਉਹਾਰ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਫਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਕਦੇ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਖੂਬ ਮੁਨਾਫ਼ਾ

ਕਮਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਥਾਤ ਰੁਪਿਆ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਲੀ ਉੱਤੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰੰਗ ਤੇ ਅਰਬਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਾਬਣ, ਸਰਫ ਤੇ ਪਾਣੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਖੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਿਆਰ ਵਧਿਆ ਹੈ?

ਹੁਣ ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਤੇ ਨਸ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੋ ਖਾਂ! ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਿੰਜ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਘਟਨਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ

ਹਨ। ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਤੇ ਨਾਮ ਚਮਕਾਉਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੱਸ।

ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ‘ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਜਾਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਰਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਵਕਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਅਦਿਸ਼ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ

ਭੁੱਲਾਂ ਬਖਸ਼ਾਉਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਪਰ ਜੇ ਲੋਕ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਦੁਖਾਉਂਦੇ, ਉਹ ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਬੰਦੇ ਦੇ ਆਪ ਹੀ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਰੱਬ ਹੈ ਕਿਥੇ, ਤੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੱਬ ਉਪਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੱਬ ਬੰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬੱਲੇ ਰੱਬ ਲਈ ਘਰ ਕਿਉਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ? ਉਹ ਵੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਕੇ। ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਜਿੰਦੋ-ਜਿੰਦੀ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੇ

ਹਾਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਂ’ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰੋਂ ਕੁਝ ਮੰਗਣ ਚੱਲਿਆ ਹਾਂ’, ਪਰ ਉਥੇ ਆਪਣੀ ਜੋਬ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਦੇ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਜੇ ਪੈਸਾ ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਦੇ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੇਵਕ ਕਹਿੰਦੇ ਲੋਕ, ਆਪਣੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਲਾਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਆਓ! ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੰਬਲਭੂਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜੀਏ, ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲੁੱਟ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾਵੇ।

ਬਿੱਜੜਾ ਇਕ ਕਮਾਲ ਦਾ ਕਾਰੀਗਰ ਪੰਛੀ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਕਥਿਤ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਹ ਦਰਖਤ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਿੱਜੜੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਲਟਕਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਕਿੱਕਰਾਂ ਆਦਿ ਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਬਿੱਜੜੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਮਾਣੇ ਪੰਛੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਬਿੱਜੜਾ ਪੰਛੀ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਹਨ। ਬਿੱਜੜੇ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਬੀਦਾਰ ਬੋਤਲ ਜਿਹੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਸੁਰੰਗਾਂ ਹੀ ਵਿਛਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਬਿੱਜੜਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿੱਜੜਾ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਛੀ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਾਂਗੇ। ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਬਿੱਜੜਿਆਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਕਈ ਕਈ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੌ ਤੱਕ ਵੀ ਅੱਪੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਦਰਖਤਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਬਿੱਜੜੇ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਬਸਤੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਖੇਤੀ ਦਾ ਖੂਬ ਨਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿੱਜੜੇ ਵਧੇਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਤੇ ਬੀਜ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰਮ ਖੁਸ਼ਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਡਿਆਲੇ ਦਰਖਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਉਗੇ ਤਾੜ ਜਿਹੇ ਦਰਖਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਬਣਾਉਣੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੰਡਿਆਲੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਗੇ ਦਰਖਤਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਤੱਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ, ਸੱਪ, ਕਿਰਲੀ ਆਦਿ ਛੇਤੀ ਕੀਤੇ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਂਡੇ ਅਤੇ ਚੂੜੇ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਲ੍ਹਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਰ ਬਿੱਜੜਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੰਬੂਤਰਾ ਬੀਨ ਵਰਗਾ ਆਲ੍ਹਣਾ ਦਰਖਤ ਆਦਿ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਨਾਲ ਉਲਟਾ ਟੰਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼-ਦੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੀੜਾ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦਾ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਹੀ ਲਵੇ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਵੜਦੇ ਵੜਦੇ ਹੀ ਦਮ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਿੱਜੜਿਆਂ ਦੇ

ਬਿੱਜੜਾ-ਇਕ ਜੁਲਾਹਾ ਪੰਛੀ

ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੋ-ਦੋ ਫੁੱਟ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਦੋ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਨਰ ਬਿੱਜੜਾ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਫੜਫੜਾ ਕੇ ਮਦੀਨ ਬਿੱਜੜੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਮਦੀਨ ਬਿੱਜੜਾ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ। ਜੇ ਪਸੰਦ ਆਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰ ਫੇਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਦੀਪ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਬਿੱਜੜੇ ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਚਿੜੀ ਵਾਂਗ ਚਿੜ ਚਿੜ ਜਿਹੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਬਿਜੜਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਾਂ ਹੀ ਬਾਯਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਿੱਜੜਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸੁਜਾਤੀ ਸਬੰਧ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਜੜੇ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿਚ ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਜੁਗਨੂੰ ਚੁੰਬੇੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਲ੍ਹਣੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿੱਜੜਾ ਬਹੁਤ ਬੁਧੀਮਾਨ ਪੰਛੀ ਹੈ। ਸਤਕ ਕੰਢੇ ਬੈਠੇ ਕਈ ਤਮਾਸ਼ੇਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਕਰਤਬ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਭੋਇ 'ਤੇ ਸਿੱਕੇ ਜਾਂ ਮਣਕੇ ਆਦਿ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚੁਕਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਜੜਾ ਧਾਗੇ ਵਿਚ ਮਣਕੇ ਪਰੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਿੱਕਾ ਖੋਹ ਕੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਾਲਕ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਗੋਲੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਖਿਡੌਣਾ ਤੋਪ ਵੀ ਚਲਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ ਗਿਝਾਏ ਹੋਏ ਬਿੱਜੜੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਲਾਹ ਕੇ ਮਨਚਲੇ ਗਭਰੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਧਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਕਬਰ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਜਾਂ

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿੱਜੜੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰਤਬ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪ ਅਜਿਹੇ ਟਰਿੱਕ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਤੱਕੇ ਸਨ।

ਨਰ ਬਿਜੜਾ ਆਪਣਾ ਆਲ੍ਹਣਾ ਕਿਸੇ ਟਾਹਣੀ ਉੱਤੇ ਘਾਹ ਆਦਿ ਦੇ ਤੀਲੇ ਦੇ ਵੰਗਲੇ ਜਿਹੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਪੜਾ ਬੁਣਨ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਤੀਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ ਬੁਣਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਇਹ ਅੱਧ ਪੁੱਚੱਧਾ ਅਜਮਾਇਸ਼ੀ ਆਲ੍ਹਣਾ ਹੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਲ ਲੰਘਦੀ ਕਿਸੇ ਮਦੀਨ ਨੂੰ ਇਹ ਭਾਅ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਸੌ ਫੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿੱਜੜੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਸਰਗਰਮੀ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਨੂੰ ਇਕ ਕਲਾਮਈ ਰੂਪ ਦੇਣ

ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਇਕ ਦੀਵਾਨਗੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਨਰ ਤੇ ਮਦੀਨ ਬਿੱਜੜੇ ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਆਸ਼ਕੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਿੱਜੜਾ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬੁਣਨ ਦੇ ਭਾਵ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਦਭਵ 'ਵੇ' ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਤੂ ਵਿਚ ਗੁੰਨਣ, ਗੁੰਦਣ, ਬੁਣਨ, ਲਪੇਟਣ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਬਿੱਜੜਾ ਆਪਣਾ ਆਲ੍ਹਣਾ ਗੁੰਦਦਾ ਜਾਂ ਬੁਣਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿੱਜੜਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ, ਬਾਯਾ ਜਾਂ ਬਾਯਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ। 'ਵ' ਧੁਨੀ ਆਮ ਹੀ 'ਬ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਬਯੜਾ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ। ਸੋ, ਸ਼ਬਦ ਵਿਕਾਸ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ, ਬੱਯਾ > ਬੱਯੜਾ > ਬਿੱਜੜਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬਿੱਜੜੇ ਲਈ ਵੀਵਰ ਬਰਡ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਥੇ ਵੀ ਭਾਵ ਬੁਣਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ। 'ਵੇ' ਤੋਂ ਬਯਨ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਬੁਣਨ, ਬੁਣਾਈ, ਬੁਣਤੀ ਤੇ ਬੁਣਕਰ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਜੁਲਾਹਾ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ "ਸੁੰਨ ਸਹਿਜ ਮਹਿ ਬੁਨਤ ਹਮਾਰੀ", "ਬੁਨਿ ਬੁਨਿ ਆਪੇ ਆਪ ਪਹਿਰਾਵਉ", "ਤਨਨਾ ਬੁਨਨਾ ਸਭੁ ਤਜਿਓ ਹੈ।" ਬੁਣਕਰ ਜੁਲਾਹੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਰਾਠੀ ਵਿਚ ਬਿੱਜੜੇ ਲਈ ਵਿਣਕਰ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਠੋਸ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਵਿਉਂਤ। ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬੋਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬੋਤ ਲਾਉਣਾ। ਵਿਉਂਤ ਦਾ ਅਰਥ ਤਰਕੀਬ ਜਾਂ ਜੁਗਤ ਆਦਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਕਪੜੇ ਦੀ ਕਾਟ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਪੰਡ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਰ ਦੀ ਚੋਭ ਜਾਂ ਸਖਤਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਘਾਹ ਫੂਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਬਿੰਨੇ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਾਂਤਰ ਇੰਨੂ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਬੁਣਨ ਜਾਂ ਗੁੰਦਣ ਦੇ ਹੀ ਭਾਵ ਹਨ। ਬੇਣ ਜਾਂ ਬੈਤ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲਚਕਦਾਰ ਛਮਕਾਂ ਤੋਂ ਫਰਨੀਚਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਬੇਨ ਬ੍ਰਿਛ ਕੇ ਖਰੇ ਸਮੂਹਾ।" ਵੇਯ ਜਾਂ ਬੇਣ, ਵੇਣ, ਬੇਨ ਆਦਿ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਵਰਣਸ਼ੇਕਰ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਜਾਤੀ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਬਾਂਸ ਜਾਂ ਕਾਨਿਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸਮਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਫਾਰਸੀ ਰੂਪ ਬੋਦ ਹੈ। ਬੋਤ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਇਕ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਵੀ ਆਪਣੇ ਕਾਵਿਕ ਭਾਵ ਗੁੰਦਦਾ ਹੈ। ਵੇਯ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਸਿਰ ਦੀ ਬੋਟੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁੰਦੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, "ਬਧੈ ਬੇਣ ਸਿਰ ਉਚੇ ਰਖੈ।" ਪਰ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਾਂਸ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਗਲਤ ਮੁਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੰਗਾ, ਜਮਨਾ ਅਤੇ ਸਰਸਵਤੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗਮ ਨੂੰ ਤਿਰਵੇਣੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਤੇ ਗੁਥਮਗੁੱਥਾ ਉਗੇ ਬੋਹੜ, ਪਿੱਪਲ ਅਤੇ ਨਿੱਮ ਦੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਲਈ ਵੀ ਏਹੀ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੇਣੀ ਘਟਕ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਓਤ-ਪੋਤ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਬਣਿਆ ਹੈ ਓਤਾ (ਜੋ ਵੇ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ+ਪਰੋਤਾ (= ਪਰਾ+ਓਤਾ) ਤੋਂ। ਪਰੋਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੂਪ ਪਰਾਵੇ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਪਰੋਣਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਪਰਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਲਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਪਰੋਵਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਰਾ ਤਾਂ ਅਗੇਤਰ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਵੇ ਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਹਿੰਦ-ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ wei ਕਲਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁੰਦਣਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ willow ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਜੋ ਬੋਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਲਚਕਦਾਰ ਦਰਖਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ withe ਅਤੇ withy ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵੀ ਇਹੋ ਅਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਇਸੇ ਮੂਲ ਨਾਲ ਹੈ। ਰੂਸੀ, ਗਰੀਕ, ਲਾਤੀਨੀ, ਲਿਥੂਏਨੀਅਨ, ਜਰਮਨ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

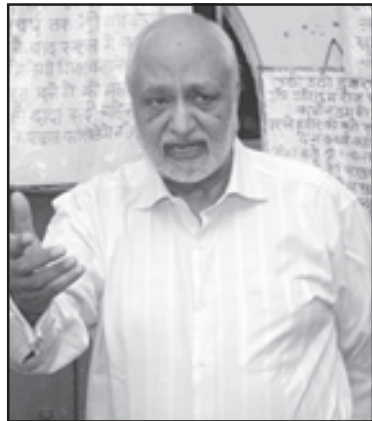
ਜਿਸ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰਜ ਪੰਜਮ ਨੇ 12 ਦਸੰਬਰ 1911 ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ 10 ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਅੰਗ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਅਸਲ ਸਥਾਨ ਪਹਾੜਗੰਜ ਤੇ ਸਫਦਰਗੰਜ ਵਿਚਾਲੇ ਰਾਇਸੀਨਾ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਜਾਰਜ ਪੰਜਮ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਤੇ ਸਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਦੇ ਦੂਜਾ ਠੇਕੇਦਾਰ। ਪ੍ਰਸਿਧ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਵਾਈ। ਮੇਰੀ ਸੱਜਰੀ ਫੇਰੀ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਪਾਰਕ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੀ ਇਸ ਪਾਰਕ 'ਚ ਹੀ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਿੱਖ ਸੂਰਮੇ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਫਤਿਹ ਕਰਕੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਈ ਮੁਰੱਬੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਲਗਵਾਈ।

ਮੇਰੀ ਸੱਜਰੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਉਸਰੇ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਵਣਜਾਰਾ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮਿੱਤਰ, ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬਨੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਸ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਕਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬੜੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ

ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹਾਲ ਵਣਜਾਰਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਵਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਲਾਵਾਰਸ ਹੋਇਆ ਧੜ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਦ ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਫੂਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਨਾਨਕ ਕੋਹਲੀ

ਮੇਰੀ ਅਗਲੀ ਠਾਹਰ ਤਿਲਕ ਬ੍ਰਿਜ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਹੈ। ਸਭਾ ਦੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ 'ਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਦਾਇਗੀ

ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੋਪੁਰੀ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਧਣ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ 90 ਸਾਲਾ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਭਟਨਾਗਰ ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਡਾ. ਰੇਣੁਕਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਸਲੀਕੇ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹੀ।

ਮੇਰੇ ਫੇਰੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਠਾਹਰ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਸਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਹ ਘਰ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਮੱਦਾਹ ਨਾਨਕ ਕੋਹਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਪਲਾਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸਈਦਾ ਹਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਣਦੀ ਫਬਦੀ ਗਵਾਂਢਣ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਬਾਲ ਕਬਾਬ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰ ਫਿਰੋਜ਼ ਖਾਨ ਦੀ ਭੈਣ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਨਜ਼ਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਬੋਲਦਾ ਸੀ।

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੱਦਾਹ ਉਸ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਿਆਂ ਘੰਟਾ ਭਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਠਹਿਰੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਸ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਵੇਖ ਕੇ ਭਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੇ ਮੌਜ-ਮੇਲੇ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮਹਿਫਿਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਲੇ 'ਵੱਡਾ ਕਰਨਾ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੰਗਾਮਾ ਵੀ। ਇਹ ਮਹਿਫਿਲ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਨਿਬੜੀ

ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਨਾਨਕ ਕੋਹਲੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਾਸ਼ਰਮ ਦੇ ਕੋਲ ਢਹਿ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪਰਮਜੀਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਰਾਹੁਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਨ। ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਨਾਨਕ ਕੋਹਲੀ

ਨਾਨਕੀ ਹਾਂਸ

ਦੀ ਪੈਰਿਸ ਬੈਠੀ ਬੋਟੀ ਤੇ ਕਵੈਂਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋਵਾਂ ਬੇਟਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੋਗੀ ਖਬਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਨੇੜੇ ਢੱਠੇ ਨਾਨਕ ਕੋਹਲੀ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਵਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ: ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕਲੱਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੋਧੀ ਤੇ ਅਮੀਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜਨਮ ਮੇਰੇ ਦਿੱਲੀਓ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਣ ਤੋਂ 3 ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਏ ਤੇ ਗਏ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਨਾਨਕੀ ਹਾਂਸ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਚੰਗੇ ਕੱਦ ਵਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਰੁਖ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮੇਂ ਨੇ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਜੱਦੀ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ ਦੀ ਬੇਟੀ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਬਸੀਰ ਬਦਰ) ਉਜਾਲੇ ਅਪਨੀ ਯਾਦੋਂ ਕੇ ਹਮਾਰੇ ਸਾਥ ਰਹਿਨੇ ਦੇ, ਨਾ ਜਾਨੇ ਕਿਸ ਗਲੀ ਮੇਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੀ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਜਾਏ।

ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ

ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਾਕਟਰ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਚਲੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਨਵੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਇਸੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ 'ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ' ਛਾਪਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ, ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਲੋਕ ਜਿੰਨਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਣਨ ਲਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ। ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ 'ਬੁੱਲ੍ਹ ਸੇਵਾ' (ਲਿਖ ਸਰਵਿਸ) ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ

ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਐਨੇ ਬੰਦੀ ਕਾਮੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਨੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਐਨੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਕੰਨ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਇੰਨੇ ਪੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੌਹਦੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕਦੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਫਰਜ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਬੱਚੀ, ਕੋਈ ਧਾੜਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਭਿਣਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਤਾਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਛੁਰੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ? ਬੇਬਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਧਾੜਵੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦਾ ਲਹੂ ਕਿਵੇਂ ਉਬਾਲੇ ਖਾਂਦਾ ਸੀ? ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਔਲਾਦਾਂ ਨੇ ਬੇਬਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਢੱਕਣ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਪਾਰਿਆ, ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ।

ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਇੰਨੇ ਸਿਖਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਪਤੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਤੇ ਉਪਰ ਹੈ। ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਜਨਮਦਾਤਾ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦੁਰਾਂਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਦਰਿੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਹਿਣ/ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭਿਆ ਦੇਸ਼, ਹਨੇਰੇ ਪੱਛਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਖਸ਼ਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਧਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਾਏ ਫੌਜੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਕੋਲੰਬਸ ਨੇ ਅਗਸਤ 1492 ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਜਹਾਜ਼ ਠੇਲ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਯਹੂਦੀ, ਪਰ ਉਪਰੋਂ ਈਸਾਈ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿਕਮਤੀ ਭਾਵ ਡਾਕਟਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਬੇਮਾਲ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਸਫ਼ਰ ਵੇਲੇ ਬੇਮਾਲ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਕੋਲੰਬਸ ਨੇ 500 ਦੇਸੀ ਅਮਰੀਕਨ ਸਪੇਨ ਲਿਜਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਗਰਜ਼ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਚਾੜ੍ਹ ਲਏ। ਨਕਦੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦਗੇ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਕੋਲੰਬਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇੱਥੇ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ।

ਹੋਮੇਨ ਲੀਵਾਈ ਨਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ, ਭਾਵ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇਸੀਆਂ (ਅਮੈਰਿਕਨ ਇੰਡੀਅਨਜ਼) ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਦੀ ਠਾਣੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਸਤੇ ਸੀਸੇ ਦੇ ਮਣਕੇ ਮਾਲਾ, ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਕ-ਸੁਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਵੱਟੇ ਵਿਚ ਫਰਦਾਰ ਕੂਲੇ ਚਮਤੇ ਲੈ ਆਉਣੇ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਰੰਮ ਅਤੇ ਵਿਸਕੀ ਵੇਚਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਰ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਊਯੋਰਕ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ 22 ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਸਭ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ। ਨਿਊਯੋਰਕ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਬਣਿਆ ਕਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੱਡਾ। ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਬੰਦੀ ਕਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਵਿਕਦਾ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਕਮਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 128 ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 120 ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਬੰਦੀ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ। ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਇੰਨਾ ਵਧਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਸਟਨ, ਚਾਰਲੈਸਟਨ ਅਤੇ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਅੱਡੇ ਖੋਲ੍ਹ ਲਏ। ਯਹੂਦੀ ਇੰਨੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਰਜ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਯਹੂਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣੇ। ਅਮਰੀਕਨ ਇਨਕਲਾਬ ਪਿੱਛੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਮਿਲ ਗਏ, ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਕਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਵਕਤ ਪਾ ਕੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਯਹੂਦੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਵੰਨਗੀ ਲੈ ਲਈਏ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਰੋਨ ਲੋਪੇਜ਼ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ 'ਅਬੀਗੇਲ' ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਛੇ ਚਾਲਕ ਅਤੇ ਦੋ ਕਰਿੰਦੇ ਸਨ, ਮਈ 1752 ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਅੰਦਰ 9000 ਗੈਲਨ ਰੰਮ, ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਜੰਜੀਰਾਂ, ਕੁਝ ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਨਖਿੰਧ ਟੀਨ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ। ਜਹਾਜ਼ ਕਪਤਾਨ ਫ੍ਰੀਡਮੈਨ ਨਾਂ ਦਾ ਯਹੂਦੀ ਸੀ। ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਥੇ ਵੀ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਏਜੰਸੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅੰਦਰ ਖਿੱਲਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰ-ਖਰੀਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ।

ਨੀਗਰੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਿਕੇ ਹੋਏ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਰੰਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਝੱਟ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੰਮ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਸੰਭਾਲ ਲਏ ਗਏ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਹਥਿਆ ਲਏ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵੀ ਰੰਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਲੇ ਦਲਾਲ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਅਤੇ ਰੰਮ ਦੇ ਤੋਹਫੇ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੀਗਰੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਨੇਕ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਣ।

ਕੁੱਲ ਵਪਾਰ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫੜੇ ਹੋਏ ਕਾਲੇ ਦੋ-ਦੋ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੋਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਈ-ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਲਾਂ ਤੁਰਦੀਆਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੋਟੀਆਂ ਚਾਬਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਚੁੱਕਣਾ ਸੀ? ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਝੱਟ ਚਟਮ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਨਸਾਨੀ ਪਿੰਜਰ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਪਏ ਮਿਲਦੇ ਸਨ।

ਜੰਗਲ ਦੇ ਕਠਿਨ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹਾਲਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਾਪਸੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਕਪਤਾਨ ਇਥੇ ਹਰ ਬੰਦੀ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਅੰਗ ਦਾ ਆਪ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦੰਦ ਤੱਕ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਬੰਦੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਨੀਗਰੋ 100 ਗੈਲਨ ਰੰਮ, 100

ਪੌਡ ਬਾਰੂਦ ਜਾਂ 20 ਡਾਲਰ ਬਦਲੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ 20-40 ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਹਬਸੀ/ਕਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੌ ਗੁਣਾ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋ ਕੇ ਵਿਕਦੇ ਸਨ।

ਜੁਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਥੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਲਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਚੇ ਹੀ ਨਾ ਛੱਡ ਜਾਣਾ। ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਰਤਾ ਕੁ...।

ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕਪਤਾਨ ਫ੍ਰੀਡਮੈਨ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਬੇਬੇਰੇ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪਿੱਠ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਜਾਂ ਪੱਟਾਂ ਉੱਤੇ ਗਰਮ ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ ਠੱਪੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਖਰੀਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦ ਅੱਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਲਵਿਦਾਈ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਆਰੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਵੱਜਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਆਪੋ ਹੀ ਸੋਚ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਹਾਤਾ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦੀਆਂ ਲਈ 'ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਦਿਨ' ਕਰ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜੰਜੀਬਾਰ (ਤਨਜਾਨੀਆ) 'ਚ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ।

ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਜਾਂ ਛੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪਤਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਢ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਭ ਅੱਛਾ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜਹਾਜ਼ ਅੰਦਰ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬੰਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਔਰਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ। ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਕਪਤਾਨ ਆਪਣੇ ਕੈਬਿਨ ਨੇੜੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਡੈਕ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨ ਢਕਣ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਬੰਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮੀਟਰ ਉਚੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਨੰਗੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਟਾ ਕੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੈਕ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ-ਬਿਨ ਇਸੇ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਲ ਸਮਾਂ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਔਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਉਸੇ ਹੀ ਕੈਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਜੰਮਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰਭਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਨ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅੱਧ-ਚਿੱਟੇ (ਮੁਲੈਟੋ) ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਜਨਮ

ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਵਰਜੀਨੀਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੱਖਣੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਬੰਦੀ ਨੀਲਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਚੀ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ ਅੰਦਰ ਬਿਮਾਰ ਅਥਵਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਰੀਦਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਡਾਕਟਰ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਲੈ ਕੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੱਡੇ ਮੁਨਾਫੇ ਉੱਤੇ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੇਵਲ ਕਾਬਜ਼ ਗੋਰੇ ਅਮਰੀਕਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸਿਰਫ਼ ਨਿਊਯੋਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਸਾਲ 1756 ਵਿਚ 4697 ਬੰਦੀ ਅਫਰੀਕਨ ਵੇਚੇ ਗਏ। ਵਪਾਰ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਕਪਤਾਨ ਫ੍ਰੀਡਮੈਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਕੇਵਲ 56 ਬੰਦੀ ਠੋਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਚੱਕਰ ਨੇ 6621 ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਾਲਕ ਆਰੋਨ ਲੋਪੇਜ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ 113 ਸਾਲਾ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਬੇਵਸ ਹੋਏ ਅਫਰੀਕੀ ਗੱਭਰੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇਅੰਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਿੱਲੀ ਵੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਸਨ, ਜਵਾਨ ਸਨ। 'ਕੱਲੇ-ਦੁਕੱਲੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦੀ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥੋ-ਹੱਥ ਜੰਗਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ

ਗਿਆਰਾਂ ਕਰੋੜ ਅਫਰੀਕਨ ਕਾਲੇ ਲੋਕ ਨੱਪ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਯੂਰਪੀ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ... ਗਿਆਰਾਂ ਕਰੋੜ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਕਰੋੜ ਤੇ ਦਸ ਲੱਖ ਬੰਦੀ ਜਿਉਂਦੇ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਨੱਬੇ ਲੱਖ ਬੰਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਦਮ ਤੋੜ ਗਏ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 12-13 ਲੱਖ ਹੈ। ਗਿਣ ਲਵੋ ਹੁਣ, ਕਿੰਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ... ਜਦੋਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ।

ਅਸਾਂ ਹਾਲੇ ਕਪਤਾਨ ਫ੍ਰੀਡਮੈਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਜੋਬਨ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 300 ਬੰਦੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਕ ਦਰਮਿਆਨਾ ਬੋਇੰਗ ਜਹਾਜ਼ 300 ਮੁਸਾਫਰ ਢੋਅ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਡੇਲ ਕਾਰਨੀਗ ਸੰਸਥਾ (ਅਮਰੀਕਾ) ਨੇ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਉੱਤੇ ਬੇਅੰਤ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਯਹੂਦੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਠਾਇਆ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਜਰਮਨਾਂ ਤੋਂ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਠ ਲੱਖ ਯਹੂਦੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ। ਇਹ ਇਕ ਮਹਾਨ ਝੂਠ ਹੈ ਜੋ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਅੰਦਰ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਜੁਲਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ।

ਅਫਰੀਕਨਾਂ ਉੱਤੇ 113 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਡੇਲ ਕਾਰਨੀਗ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਜੁਲਮ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕੂਰੇਦ ਕੇ, ਲੱਭ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਲਈ ਸੰਭਾਲ ਛੱਡਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਪਤਾਅ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਕ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਮਤ ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਜੁਲਮ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਵਿਚਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਭਲੇ ਲੋਕ ਹਨ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ ਧੜੇ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਜ਼ਾਲਮ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਇਆ ਨਾਂ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ, ਖਾਸਕਰ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਜੁਲਮ ਵਾਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇਕ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀਆਂ ਦੋਗਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਹਾਲਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਈਲੀ ਜੁਲਮ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਹਨ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ। ਆਉਂਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਧੜੇ ਨੂੰ ਜੀਓਨਿਸਟ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਸਰਮਾਇਆ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੈਂਕ-ਕਾਰੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਰ-ਮੋਢੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਸਰਮਾਏ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟੇਦਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਪਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਾਬੂ ਹੈ (ਕਰੀਬ ਇਕ ਦਰਜਨ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ) ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਯਹੂਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਤੰਦ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸਮਝ ਲਵੋ, ਜਾਂ ਅਕਲ ਦਾ ਘਾਟਾ, ਅੱਜ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਾਲਤੂ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ।

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਖਾਸਾ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ

ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿਨੇਮਾ 'ਕਲਾ' ਅਤੇ 'ਸਨਅਤ' ਦੇ ਦੋ ਧਰੁਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਂਡੂਲਮ ਵਾਂਗ ਝੁਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੰਦ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਫੋਟੋ ਆਖ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਿਨੇਮਾ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਲੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

ਫੋਨ: 91-98554-04330

ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ। 'ਫਿਲਮ ਕਿਊ', ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਦੇ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ, ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਫਿਲਮ ਕਿਸ ਨੂੰ, ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ' ਤੱਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਮਨੋਰੰਜਨ ਜਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮੁਜ਼ਰੇ' ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ 'ਕਲਾ' ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਵੰਡਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਜੁਗਤ ਸਾਰੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਤਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਟੂਡੀਓ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਜ਼ਾਦੇਦਾਰੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਕਿਸੇ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਥਾਂ, ਖਪਤਕਾਰੀ ਵਸਤੂ ਵਾਂਗ ਬਣਾਈ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਉਂ ਕਲਾ ਦਾ ਮੋਕਲਾ ਘੇਰਾ 1920 ਤੋਂ 1950 ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਰੂਪੀ ਆਲਮੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਉਪਜਾਊ ਸਟੂਡੀਓ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਹੈ। ਸਟੂਡੀਓ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਨਾਮ ਥੱਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਛੋਟੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਇਸ ਸਨਅਤ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵਿਛਿਆ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ, ਦਲਾਲਾਂ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਜਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬੱਧੀ ਫੂਹਤ, ਘਟੀਆ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਭਰਪੂਰ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਂਦਾ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾਵਟੀ ਵਸਤੂ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ, ਨਿੱਜੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਸਿਨੇਮਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਸਨਅਤੀ ਅਜ਼ਾਦੇਦਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਮਹਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਨੇ (ਜਿਸ ਦੀ ਹਵਾਸ ਤੇ ਲਾਲਸਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ) ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਪਲਾਟਾਂ, ਸਕਰੀਨ-ਪਲੇਆਂ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰਨੂ ਕੇ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਵਰਗੀ ਸਰਵ ਸਮਰੱਥ ਕਲਾ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਗਾਲ ਕਰ ਛੱਡਿਆ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ 'ਮਹਾਨ ਅਮਰੀਕਨ ਸੁਪਨੇ' ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਖਾਹਿਸ਼,

ਧੌਂਸ, ਚੜ੍ਹਤ ਅਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਬੇਹਿਸਾਬੀ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਬੇਮੁਹਾਰੀ ਸੱਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਛਾ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ 'ਲਿਵ ਲਾਈਕ ਕਿੰਗ ਸਾਈਜ਼' ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਏ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਫਕੀਰ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਬਣਨ ਦੇ ਸੌਖੇ, ਸਸਤੇ ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਮੰਤਰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀ ਪੌੜੀ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲਟਕਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਪੌੜੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੇਠਲੇ ਡੰਡੇ ਲਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਘੜਿਆ-ਘੜਾਇਆ ਕਲਾਈਮੈਕਸ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਖ, ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਤੇਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਨਿਘਰੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤੂੰ ਖੁਦ ਹੈਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਜਾਂ ਸਰ ਕਰਣ ਦੀ ਹਵਾਸ ਨਹੀਂ।

ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਇਸ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਚਾਰਜੇਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਤੀ ਕਿੱਥੇ

ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਮੈਨ ਇਨ ਬਲੈਕ' ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੀੜੀ-ਦਰ-ਪੀੜੀ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ, ਖੇਤਾਂ, ਭੱਠੀਆਂ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਗਾਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ 'ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵੰਡ ਛੱਕਣ' ਨੂੰ ਨਿਤਨੇਮ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲਾਬੱਧੀ ਕਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ, ਕਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਲਈ (ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਨ ਚਿਪਕੋ ਅੰਦੋਲਨ ਹੈ), ਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ, ਕਦੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ, ਕਦੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਕਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ, ਕਦੇ ਰਾਜਵਾਤਾਸ਼ਾਹੀ, ਕਦੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਕਦੇ ਨਿਹੱਥਿਆਂ, ਕਦੇ ਨਿਤਾਣਿਆਂ, ਕਦੇ ਬੇਘਰਿਆਂ, ਕਦੇ ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਫਸੀ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਇਕਮੁੱਠ ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਜਿੱਤੇ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦਾ ਕੈਮਰਾ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਬਾਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਸੰਵਾਰਨ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤੇ? ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆਂ, ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਕਲਾ ਨੂੰ ਨਿਹੱਥੀ ਤੇ ਨਿਤਾਣੀ ਬਣਾ ਧਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸੁਪਨੇ ਅਧੀਨ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਹਿਰਾ ਤੇ ਇਕ ਧਰੁਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ, ਇਕ ਦਵੰਦ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕਹਿਰਾ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਤਲ ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸਮਾਜਕ ਯਥਾਰਥ ਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ/ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਜਿਉਂ' ਦੀ ਤਿਉਂ' ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੁਦਈ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਹਾਣ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਜਿਹੜੇ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦਿਆਂ

ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ 'ਤੇ ਜਾਨ ਦਾ ਖੌਅ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਪਰਦੇ ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਰੰਗੀਨ ਤੇ ਡਰਾਮਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜ਼ਹੀਨ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਬੇਹੱਦ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿਵੇਂ 'ਸਪਾਈਡਰਮੈਨ' (ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ), 'ਸੁਪਰਮੈਨ', 'ਦਿ ਮੈਨ ਇਨ ਬਲੈਕ' (ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ) ਅਤੇ 'ਦਿ ਇਨਕਰੈਡੀਬਲ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਕ ਹੀਰੋ, ਇਕ ਖਲਨਾਇਕ ਅਤੇ ਇਕ ਦਵੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਇਸ ਨੂੰ ਦਵੰਦ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ 'ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ ਤੇ ਹੀਰੋ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਉਹ 'ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ' ਦੀ ਹਰ ਹਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।) ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਲਨਾਇਕ ਵਿਚਾਰੇ ਦੂਜੀ/ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲੇ, ਪੀਲੇ, ਭੂਰੇ ਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਰੂਪੀ, ਕੱਦ ਵਿਚ ਉਚੇ ਲੰਮੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਘਰ-ਬਾਰ, ਨਾ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਟਿਕਾਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੀਰੋ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਝ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਦੁਨਿਆਵੀ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ, ਭੁੱਲੇ ਭਟਕੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭੂਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸ਼ਾਮਤ ਆਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ)। ਸ਼ਾਇਦ ਲੜਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਲੱਜ ਦਾ ਕੀ

ਦਾ ਹੁਨਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦਰਸ਼ਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸੱਚ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਘੜਨ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਤਰਕ ਤੇ ਵਿਚਾਰ। ਹੀਰੋ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਾਜਕ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਦਾ ਹੈ। ਹੀਰੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ-ਵਾਚੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰੀ ਘੁਣਤਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੇ ਹੀ 'ਸ਼ਾਤੀ', 'ਸੱਚ', 'ਸੁਰੱਖਿਆ', 'ਮਨੁੱਖਤਾ' ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਤੇ ਚਮਤਕਾਰ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਹਾਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਥੱਕਦਾ ਨਹੀਂ, ਅੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਅੰਤ ਬਹੁਤ ਅਚੰਭਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵਾਪਰਿਆ, ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਉਲੂ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਐਲਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਫਿਰ ਤੋਂ 'ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ' ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਫਿਲਮ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੇ 'ਮਹਾਨ' ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਜਾਂ 'ਨਿੱਜੀ ਉਚਤਾ' ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤੋੜਿਆ-ਮਰੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੂਜੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਤੁਲਨ ਸਮਾਜਕ ਸੰਤੁਲਨਾਂ ਵੱਲ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਤੁਲਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਾਤਵੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮ ਆਲੋਚਕ ਬੋਰਡਵੈਲ ਨੇ 1985 ਵਿਚ 100 ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 99 ਫੀਸਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਹੱਬਤ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਦਾਸੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਐਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ 'ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਅੰਤ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਤ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਜਿਉਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਕਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਲਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਬੋਰਡਵੈਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਵੀ ਨਿੱਜੀ ਤਰਦੱਦਾਂ ਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕ ਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ 'ਸੁਪਰਮੈਨ' ਦਾ ਇਕ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

Send money to your loved ones this Vaisakhi.

Cash pick up
in minutes.*

moneygram.com 800-926-9400

[f /moneygram](https://www.facebook.com/moneygram) [@moneygramMe](https://twitter.com/moneygramMe)

Available for pick up at any of these locations:

*Subject to agent operating hours, availability and local laws and regulations. Licensed as a Money Transmitter by the Banking Department of the State of New York. MoneyGram, the Globe and MoneyGram Bringing You Closer are marks of MoneyGram. All other marks are the property of their owners. © 2014 MoneyGram. 0114-17AMT

DISH BRINGS LIVE GURBANI TO YOUR HOME

Watch live Gurbani from the Golden Temple and enjoy your favorite shows like Artist Specials, Ek Omkar and many more.

\$24⁹⁹_{mo.}

**BEST
PUNJABI
PROGRAMMING**

**PTC
PUNJABI**

**jus
punjabi**

**etv
ਪੰਜਾਬੀ**

**GET
ਪੰਜਾਬੀ**

**mh
MHLONE**

**JUS
one**

gPunjab

Add the Hindi Elite Pack and
enjoy the best DESI entertainment
FREE for 3 months!

StarPlusHD

**SONY
HD**

**2
HD
ZEETV**

**aapka
colors**

LifeOK

WILLOWHD

Requires 24-month commitment, credit qualification, and subscription to qualifying American programming. Receive \$34.99/mo. credit for 3 months. Requires HD receiver to view International programming available in HD. Must subscribe to a qualifying American HD package to qualify for HD receiver.

LIMITED TIME OFFER.

ORDER NOW!

1-888-570-7674

dish

Important Terms and Conditions: Hindi 3 Months Free: Valid for activation and installation of qualifying DISH service between 3/13/14 and 7/13/14. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to qualifying Hindi package. You will receive a monthly credit of \$34.99 for the first 3 months. You will be responsible for any monthly or upfront costs beyond the value of the credit. After 3 months, then-current everyday monthly price will apply unless you downgrade. **Promotional Offers:** Requires activation of new qualifying DISH service. All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. **ETP:** If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies. **Activation fee may apply.**

Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: Free Standard Professional Installation only. Certain equipment is leased and must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. State reimbursement charges may apply. Additional restrictions and taxes may apply. Offers end 6/12/14.

© 2014 DISH Network LLC. All rights reserved.

7574-0252-month April